

JÄMSÄ

Talousarvio vuodelle 2023
Taloussuunnitelma 2023-2025
Investointisuunnitelma vuosille 2023-2026

SISÄLLYSLUETTELO

1 YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT	4
1.1 Taloussuunnittelun 2023 lähtökohdat	4
Talouden perusteet	4
1.1.1 Yleiset kehitysnäkymät	5
Maailmantalous	5
Kuntatalouden yleiset kehitysnäkymät	5
1.1.2 Kuntatalous Jämsässä	6
Kaupungin talouden yleiskuva ja kehitys	6
Verotulot ja valtionosuudet	6
Talouden ohjaus ja seuranta	7
Väestö ja työpaikat	8
Työllisyys	9
Hyvinvoinnin edistäminen	12
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	13
1.2 Jämsä 2025 -strategia	16
Kuntastrategian lähtökohdat	16
Strategian päivittäminen	16
Kuntastrategian tavoitteet	16
2 TULOSLASKELMA	18
2.1 Talouden vertailtavuus	18
2.2 Toimintatuotot	18
2.3 Toimintakulut	19
2.4 Toimintakate	19
2.5 Verotulot	20
2.5.1 Kunnallisvero	20
2.5.2 Yhteisövero	21
2.5.3 Kiinteistövero	22
2.6 Valtionosuudet	23
2.7 Rahoitustuotot ja kulut	24
2.8 Vuosikate	24
2.9 Poistot	25
2.10 Tilikauden tulos ja taloussuunnitelman tasapainottaminen	25
Tuloslaskelma	27
Tuloslaskelmavertailu	28
Tunnusluvut	29

2.11 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus.....	29
3 KONSERNIYHTIÖIDEN TALOUDESTA.....	32
3.1 Konserniyhtiöt	33
3.2 Osakkuusyhteisöt	44
4 KÄYTTÖTALOUS 2023-2025	44
4.1 Henkilöstö.....	45
Henkilöstömäärä ja tavoitteet.....	46
4.2 Konsernipalvelut.....	48
4.3 Sivistystoimi.....	64
4.4 Elinvoima	86
5 INVESTOINTISUUNNITELMA	100
5.1 Investoinnit 2023 - 2026.....	100
6 RAHOITUSSUUNNITELMA.....	111
6.1 Rahoituslaskelma.....	111
6.2 Lainoitus	112
Antolainat	113
Pitkäaikaisten lainojen muutos	113
7 LIKELAITOS.....	115
7 JÄMSÄN VESI LIKELAITOS	115
8 TALOUSSUUNNITELMAN 2023 - 2025 PERUSTEET	121
8.1 Käyttösuunnitelmat.....	122
8.2 Erityiset rajoitukset ja ohjeet	122
8.3 Raportointi.....	122

1 YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT

1.1 Taloussuunnittelun 2023 lähtökohdat

Talouden perusteet

Kaupungin keskeisin tavoite on tasapainoinen ja terve talous, joka mahdollistaa kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian toteuttamisen. Vuosikate on saatava suunnitelmakaudella nostettua nettoinvestointien tasolle, suunnitelman investointitaso on keskimäärin 8,5 milj.€ ja vuosikatetaso 6,5 milj.€. Investointitasoa saattaa nostaa huomattavasti mahdollinen sairaalainvestointi. Myös strategian tavoitteiden toteuttaminen vaatii kaupungilta taloudellisia panostuksia, joita ei ilman vuosikatetason nostoa pystytä toteuttamaan.

Talouden tervehdyttämistoimia on tehty monien vuosien ajan. Tätä työtä on edelleen jatkettava, jotta kaupungin talous saadaan pysyvään tasapainoon. Talouden tasapainon saavuttamisessa tärkeässä roolissa ovat rakenteelliset uudistukset ja toimintakatteen nousun pitäminen maltillisena. Tulevaisuudessa on turvattava välttämättömät ja lakisääteiset palvelut, jotka ovat perusarjen ja hyvän elämän eilinehtoja. Palvelurakenteessa on panostettava tehokkaaseen ja tiivistettyyn toimintaan, jossa hyödynnetään eläköityminen. Investoinnit mitoitetaan verotuloihin ja passiivisesta tuloa tuottamattomasta omaisuudesta luovutaan, eli kiinteistöjen käyttöastetta tehostetaan. Tavoite on, että kaupungin käyttötalouden menoja pystytään leikkaamaan tulopohjan edellyttämälle tasolle. Vuosi 2023 muuttaa kuntien talouden rakenteita merkittävästi. Hyvinvointialueiden aloittaminen talousarviovuonna ja sen myötä kuntien tehtäväkentän muuttuminen vaikuttaa kaupungin talousarviorahoitus pohjaan sekä käyttötalouden tulo- ja menoeriin. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen siirtyessä pois kuntien järjestämisvastuulta kaupungin talouden nettomenot pienenevät laskennallisesti 88,7 milj.€. Samanaikaisesti myös kaupungin verotulot ja valtionosuudet alenevat lähes 85 milj.€. Tehtäväkentän muutoksen ja tulo- ja kulurakenteen muuttumisen lopullisia vaikutuksia kuntakenttään pitkällä aikavälillä on vaikea ennustaa varmuudella.

Tasapainoinen ja terve talous tarkoittaa konkreettisesti sitä, että:

- 1) Vuosikate on pysyvästi terveen talouden tasolla; se kattaa keskimäärin uus- ja korvausinvestoinnit.
- 2) Kaupunki tekee riittävää ylijäämää ja taseeseen voidaan kerätä puskuria noususuhdanteessa.
- 3) Kilpailukykyinen verotus; kunnallisveroprosentti pystytään pitämään nykyisellä tasolla, jolloin se putoaa aikaa myöden valtakunnan keskimääräiselle tasolle.
- 4) Velkamäärää vähennetään, lainaa otetaan vain investointeihin.
- 5) Organisaation kustannustietoisuutta ja -tehokkuutta lisätään.
- 6) Kaupunki harjoittaa aktiivista maksu- ja taksapolitiikka.
- 7) Omaisuusmassa mitoitetaan tulevaisuudessa ennustetun asiakasmäärän mukaisesti.

Vuosikatteen nostaminen tapahtuu lähinnä rakenteellisilla uudistuksilla ja toimintaa tehostamalla. Konsernin talouden kuntoon saattamisen perusta on organisaation kustannustietoisuus. Kustannustietoisuus tarkoittaa kustannusrakenteen ja mahdollisten kustannusvuotojen ymmärtämistä. Kolmanneksi talouden menestyksekkäässä hoidossa varmistetaan tulopohja; kaupunki noudattaa aktiivista maksu- ja taksapolitiikkaa. Tehokkuuden nostamisessa oleellista on työprosessien ja -ketjujen sujuvuus sekä henkilöstön yhteistoiminta. Toimenpiteillä vähennetään henkilöstön kokonaismäärää eläköitymistä hyödyntämällä, jolloin toimintaa organisoidaan uudelleen. Tällöin kiinnitetään huomiota toimipisteiden määrään, palveluvalikoimaan ja tuotantovolyyymiin sekä toimintaprosesseihin.

Kaupungin konsernin velkamäärän alentamisessa tavoitteena on, että velan hoitokustannukset (korot ja lainan lyhennykset) eivät mahdollisesta korkojen noususta huolimatta nouse. Konsernin emoyhteisön on pystyttävä hoitamaan myös aiemmin syntyneet konserniyhtiöiden vastuut.

1.1.1 Yleiset kehitysnäkymät

Maailmantalous

Kuntatalouden yleiset kehitysnäkymät

Tukipakettien ja elvyttävän finanssipolitiikan ansiosta kuntakentän kohtuullisen hyvät vuodet ovat vaihtuneet vuoden 2022 epävarmuuden ja taantumun uhkakuihin. Keväällä 2020 alkanut koronaepidemia vaikuttaa edelleen kuntien talouteen ja toimintaan monin tavoin. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja globaalien jännitteiden lisääntyminen luovat kustannuspaineita ja heikentävät talousnäkymiä sekä kasvattavat niihin liittyvää epävarmuutta. Kunnissa on varauduttava myös muihin sodan vaikutuksiin, kuten pakolaisvirtojen aiheuttamiin muutoksiin palvelutarpeessa. Kunta-alan palkkaratkaisuilla on merkitys kuntatalouden tulevalle kustannuskehitykselle, sillä henkilöstökulut muodostavat kuntasektorin suurimman kuluerän. Kuntataloudessa on hyvä varautua myös korkoympäristössä tapahtuviin nouseviin kustannuksiin.

Kuntatalouden keskeisiä tunnuslukuja					
VM, Kuntaliitto					
Muutos%	2020	2021*	2022**	2023**	2024**
BKT (määrä)	-2,9 %	3,0 %	1,7 %	0,5 %	1,4 %
Palkkasumma	-0,4 %	5,1 %	4,8 %	3,3 %	3,3 %
Ansiotaso	1,9 %	2,4 %	2,6 %	3,5 %	3,0 %
Työlliset, määrä	-1,5 %	2,4 %	2,2 %	-0,2 %	0,3 %
Inflaatio	0,4 %	2,2 %	6,5 %	3,2 %	1,8 %
%-yksikköä	2020	2021*	2022**	2023**	2024**
Työttömyysaste	7,7 %	7,7 %	6,6 %	6,7 %	6,5 %
Veroaste (Verot/BKT)	42,1 %	42,9 %	42,4 %	21,9 %	41,4 %
Julkiset menot/BKT	57,3 %	55,5 %	53,9 %	54,7 %	54,1 %
Julkisyht. rahoitusjäämä/BKT	-5,4 %	-2,7 %	-1,4 %	-2,2 %	-2,2 %
Julkinen velka/BKT	69,5 %	72,3 %	71,2 %	72,7 %	74,1 %
Vaihtotase/BKT	0,6 %	0,9 %	-0,5 %	-0,7 %	-0,4 %
Euribor 3kk	-0,4 %	-0,5 %	-0,1 %	1,3 %	1,5 %
10 vuoden korko, %	-0,2 %	-0,1 %	1,4 %	1,8 %	2,0 %
* ennakkotieto, ** ennuste					

Kuntien ja kuntayhtymien tunnuslukuja							
Kuntaliitto 19.9.2022							
Mrd €	2018	2019	2020	2021	2022**	2023**	2024**
Toimintakate	-29,10	-30,36	-30,64	-31,51	-33,09	-12,79	-13,31
Vuosikate	2,07	1,75	4,72	4,6	4,55	5,48	4,22
Poistot	-2,82	-2,94	-3,09	-3,1	-3,18	-2,95	-3,05
Satunnaiset erät, nto	0,07	0,40	0,09	0,13	0,13	0,13	0,13
Tilikauden tulos	-0,11	-0,16	1,71	1,63	1,5	2,66	1,29

Kuntatyönantajien sosiaaliturvamaksut ovat laskeneet viime vuosina. Ennusteen mukaan vuoden 2023 työnantajamaksu olisi 0,10 % kuluvaan vuoteen alempi. Tarkat maksuprosentit varmistuvat vasta vuoden loppupuolella.

Kuntatyönantajan sosiaaliturvamaksuja eri vuosina

(prosenttia maksun perusteena olevasta palkasta)

Kuntaliitto 10.10.2022

SOSIAALIVAKUUTUSMAKSUT	2021	2022	2023*	2024*	2025*
Sairasvakuutus	1,53	1,34	1,58	1,48	1,49
Työttömyysvakuutusmaksu	1,90 ^{a)}	2,05 ^{b)}	2,05 ^{c)}	2,05 ^{c)}	2,05 ^{c)}
KuEL-maksu (keskimäärin työnant. osuus)	20,75	20,34	19,90	19,9	19,9
Palkkaperust. eläkem. (keskimäärin työnant. osuus) ^{f)}	16,85	16,84	16,8	16,8	16,8
MUUT (keskimäärin)	0,70	0,7	0,7	0,7	0,7
Työnantajan maksut keskimäärin	24,42	24,05	23,90	23,80	23,80
Vakuutetun eläkemaksu keskimäärin	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9

a) 0,50 % palkkasumman ensimmäiseen 2.169.000 euroon asti

b) 0,50 % palkkasumman ensimmäiseen 2.197.500 euroon asti

c) Palkkasummarajan ylittävältä osalta. Rajan alla maksu olisi 0,50 %.

f) Palkkaperusteinen eläkemaksu on kokonaiseläkemaksu, joka sisältää työnantajan ja työntekijän eläkemaksun sekä työkyvyttömyyseläkemaksun. Taulukossa km. työnantajan osuus.

1.1.2 Kuntatalous Jämsässä

Kaupungin talouden yleiskuva ja kehitys

Jämsän kaupungin talouden merkittävänä taustatekijänä vaikuttaa teollisuuden rakennemuutos, joka yhdistettynä talouden yleismaailmallisiin suhdanteisiin, on pitänyt kaupungin tulokertymän varsin vaatimattomana. Kaupungin tulopohja perustuu pääosin verorahoitukseen. Viime vuosina on kaupungin organisaatiossa tehty runsaasti tervehdyttämistoimia, joilla on korjattu kaupungin taloutta tulopohjan pettäessä. Verotuloissa yhteisöverotuloilla on kansainvälisen teollisuuden myötä suuri vaikutus kokonaistalouteen ja sen kestävytyyteen, eikä Kaipolan paperitehtaan lakkautuksen vaikutukset kerrannaisvaikutuksineen ole kokonaisuudessaan vielä nähtävissä. Neljästä edellisestä tilinpäätöksestä vuosien 2018, 2020 ja 2021 ovat olleet ylijäämäiset. Kumulatiivinen ylijäämä oli 2021 tilinpäätöksen jälkeen on kaupungin taseessa noin 4,0 milj. €.

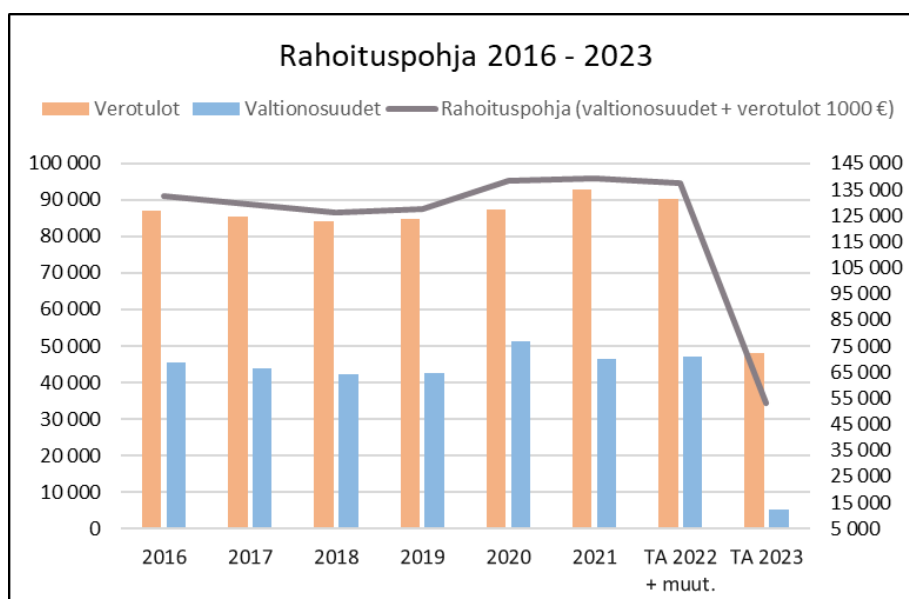
Verotulot ja valtionosuudet

Jämsän kaupungin ongelmana on ollut jo pitkään uusien työpaikkojen luominen, kun teolliset työpaikat vähenevät rakennemuutoksen seurauksena. Lisäksi kunnallistalouden rahoitus pohjan muutokset ovat syöneet erityisesti pienten teollistuneiden kaupunkien talouden perustaa mm. kilpailukyky sopimuksen sisältäneet kompensatiot tehtiin verotuloista, joka edelleen heikensi kertymistä, kun valtio vähensi kuntien jako-osuutta yhteisöverotuloista. Kuntien verotulot palautuivat vuonna 2020 normaalitasolle, toki osasyynä oli myös koronan vuoksi tehdyt kompensatiot yhteisöverotulossa.

Jämsän kaupungin verotuloprosentti on vuodesta 2010-2022 ollut 21 %. Vuodelle 2023 verotulot laskevat radikaalisti, syynä on Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus, jossa nämä tehtävät siirtyvät hyvinvointialueille. Toimeenpanolain perusteella kunnanvaltuuston on määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,64 prosenttiyksiköllä, tällöin Jämsän kunnallisveroprosentiksi muodostuu 8,36 %. Näin uudistusta rahoitetaan Jämsän osalta verotuloista reilut 42 milj.€. Julkaistuissa verotulojen ennusteissa kehitysnäkymät ovat varaukselliset, johtuen talouden kovista yleismaailmallisista ja eurooppalaisista haasteista. Epävarmuutta on vielä normaalia enemmän. Veroennuste lähtee valtionvarainministeriön ja kuntaliiton keskimääräisestä valtakunnallisesta arviosta. Kuntien verotulot ovat nousseet viime vuosikymmeninä valtakunnassa lähinnä vain veroprosentin noston seurauksena.

Haasteena suunnitelmakaudella on verotulopohjan säilyttäminen riittävällä tasolla nykyisen palvelurakenteen turvaamiseksi. Haastetta lisää UPM:n Kaipolan tehtaan taannoinen sulkeminen, mikä vaikuttaa ansioverotuloja yhteisöverotuottoihin sekä kuluttajien ostovoimaan. Uusia työpaikkoja on pystyttävä luomaan ja varmistettava olemassa olevien työpaikkojen säilyttäminen. Tähän antaa osaltaan mahdollisuuden yritystuet, joita Jämsään on kohdennettu. Työtä korvaavien työpaikkojen saavuttamiseksi tehdään koko ajan, mutta Kaipolan tehdasalueen tulevaisuus on osin vielä avoin. Taloussuunnitelma sisältää useita projektiluonteisia määrärahoja, joilla tilannetta paikataan ja pyritään saamaan valtion lupaamat noin 8,7 milj.€:n jo myönnettyt tuet rakennemuutoksen vaikutusten korjaamiseen täysimääräisesti alueen hyväksi. Keski-Suomen liiton kautta on lisäksi kanavoitu 35 milj. € tuet oikeudenmukaisen siirtymän rahoituksesta, jota hyödynnetään suunnitelmakaudella. Kaupunki voi vaikuttaa osaltaan elinkeinopolitiikallaan työpaikkojen syntyymiseen, mutta suuri osa elinkeinopolitiikan reunaehdoista muodostuu markkinoista ja kansainvälisistä tekijöistä, joihin kaupungilla ei ole vaikutusmahdollisuuksia. Kansallisella tasolla pyritään edunvalvonnalla vaikuttamaan alueen elinvoimaisuuteen, kuten veropolitiikkaan, aluepalveluiden sijoittumiseen ja kuntarakenteen palveluiden muutoksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus hyvinvointialueineen sisältää merkittäviä epävarmuuksia ulkoisen palvelutuotannon jatkuvuuden sekä taloudellisten vaikutusten kannalta. Suunnitelmakaudella on noudatettava edelleen tarkan euron talouspolitiikkaa. Tämä tarkoittaa kriittistä suhtautumista uusiin toimintoihin, vaihtoehtoista kustannuslaskentaa, toiminnan uudelleen organisointia ja tehostamista sekä sopimusohjauksen edelleen parantamista. Valtionosuudet on arvioitu valtionvarainministeriön laskelman lokakuun laskennan mukaan, eikä hyvinvointialueen valmisteluun liittyvät laskelmat ole vielä olleet lopulliset, joten kuvioon ei ole otettu vuosia 2024 ja 2025. Valtionosuudet laskevat vuoden 2022 noin 47,4 milj.€ noin 5,1 milj.€:on, laskua siis noin 42,3 milj.€. Yhteensä hyvinvointialue vähentää kaupungin tulopohjaa lähes 85 milj.€ verotuloina ja valtionosuuksina. Näiden toimintojen osalta jäävät myös toimintatulot saamatta. Vastaavasti hyvinvointialueelle on laskettu siirtyvän noin 88,7 milj.€ kustannukset.

Talouden ohjaus ja seuranta

Kaupunkikonsernin talouden ohjausjärjestelmä perustuu kaupungin keskitettyyn rahoituksen ja kirjanpidon järjestelmään, jota taloushallinto koordinoi keskitetysti. Talouden kannalta organisaation rakenne korostaa tulosvastuuta ja organisaatiossa on yhteneväiset toiminnan ja talouden toimivallan sekä vastuun rajat. Toimialoilla ja tulosalueilla toteutetaan valtuuston hyväksymän strategian pohjalta hyväksymää

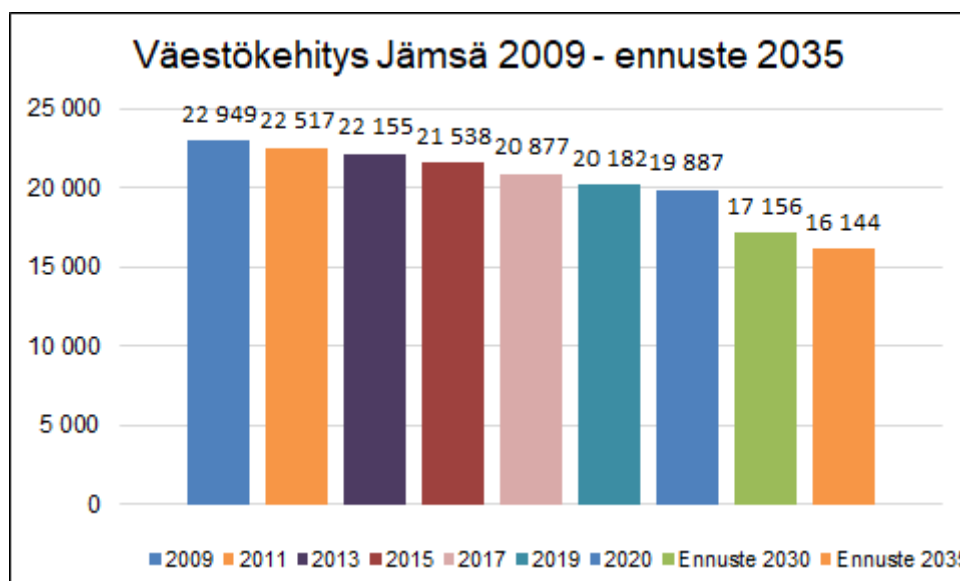
taloussuunnitelmaa ja -arviota. Valtuustoon nähden vastuutasona on tulosaluetaso. Taloussuunnitelmaan toteutuman seuranta tehdään säännönmukaisilla raporteilla, joihin sisällytetään myös toiminnan mittarit, henkilöstömäärän seuranta ja tuote-/palveluiden määrien myynnin toteutuminen. Vuositasolla toimintaa seurataan neljännesvuosiraportein sekä tilinpäätöksen, talousarvion raamituksen ja talousarvion laadinnan yhteydessä.

Kustannuslaskenta- ja hinnoitteluperiaatteet ratkaistaan yhtäläisin periaattein ja sisäistä laskutusta käytetään harkiten eri yksiköiden välillä. Käytettävät kustannuslaskennan periaatteet dokumentoidaan yksikkökohtaisesti. Ulkopuolisten hintojen vertailussa käytetään erillisiä seurannan ja kustannuslaskennan apuvälineitä ja ohjelmia. Tuotteiden hinnoittelun on oltava läpinäkyvää.

Väestö ja työpaikat

Jämsä on pinta-alaltaan laaja monine taajamineen. Väestöstä suurin osa asuu Seppolan ja Jämsänkosken keskusta-alueilla, näille alueille on keskittynyt myös asuntorakentaminen. Muut taajamat ovat Halli, Kaipola, Koskenpää ja Länkipohja. Merkittävä loma-asumisen keskittymä on Himoksen alueella, jossa sijaitsee myös yksi Suomen suurimmista laskettelukeskuksista.

Väestömäärä on ollut 1990-luvun alkupuoliskolta lähtien laskusuunnassa ja muuttoliikkeen lisäksi kehitykseen on vaikuttanut myös väestönkasvun negatiivisuus. Väestön vähenemä vuodesta 2011 vuoteen 2021 on ollut 2.740 henkilöä, josta työikäistä väestöä (ikävuodet 20 - 64) oli noin 2.570. Samalla ajanjaksolla yli 65-vuotiaiden määrä on lisääntynyt noin 1.150 henkilöllä.

Etä- ja monipaikkatyön tekeminen yleistyi koronapandemian aikana, mikä on vaikuttanut muuttoliikkeen suuntaan joissain maaseutukunnissa. Myös Jämsässä asuntomarkkinan vilkastui ja kertoi lisääntyneestä kiinnostuksesta Jämsässä asumiseen. Venäjän hyökkäyssodan käynnistymisen jälkeen vuoden 2022 kaupunkiin on saapunut jo lähes 500 ukrainalaista. Lakimuutoksen myötä he voivat talousarviovuonna hakea kotikuntaoikeutta Suomessa. Laajasti realisoituessaan tämä voi tarkoittaa nopeaa muutosta väestöennusteessa ainakin lyhyellä aikajänteellä.

Puunjalostusteollisuus on ollut alueen perinteikäs ja vahva ala, joka on viime vuosina muuttuvan ympäristön vuoksi joutunut tekemään sopeuttamistoimia. Nämä toimet johtivat elokuussa 2020 ilmoitukseen Kaipolan

paperitehtaan lopettamisesta. Kerrannaisvaikutuksineen tehtaan lakkauttamisen arvioitiin vaikuttavan välillisesti yli tuhanteen työpaikkaan Jämsän seudulla. Mekaaninen puunjalostus on loppunut alueelta jo aikaisemmin. Kaipolan tehdasalueen myynti uudelle toimijalle 15.10.2021 mahdollisti aktiiviset toimet korvaavien työpaikkojen synnyttämiseksi.

Ilmailuteollisuus on ollut 2000-luvulla merkittävä työllistäjä ja kaupallinen ilmailu on toipumassa koronavaikutuksista. Loppuvuonna 2021 päätetyllä valtion hävittäjähankinnalla on merkittävä vaikutus Patrian Hallin tehtaille. Hallin taajamaan Patrian kylkeen on sijoittunut useampia ilmailun ja komposiittiteknologian kasvuyrityksiä.

Palveluala, mukaan lukien terveydenhuolto, on merkittävä työnantaja paikkakunnalla. Matkailu on pääosin keskittynyt Himoksen matkailukeskuksen ympärille. Himoksen alueen kehittämisessä tavoitellaan ympärivuotisen käytön lisäämistä uudenlaisten ratkaisujen ja toimintojen myötä.

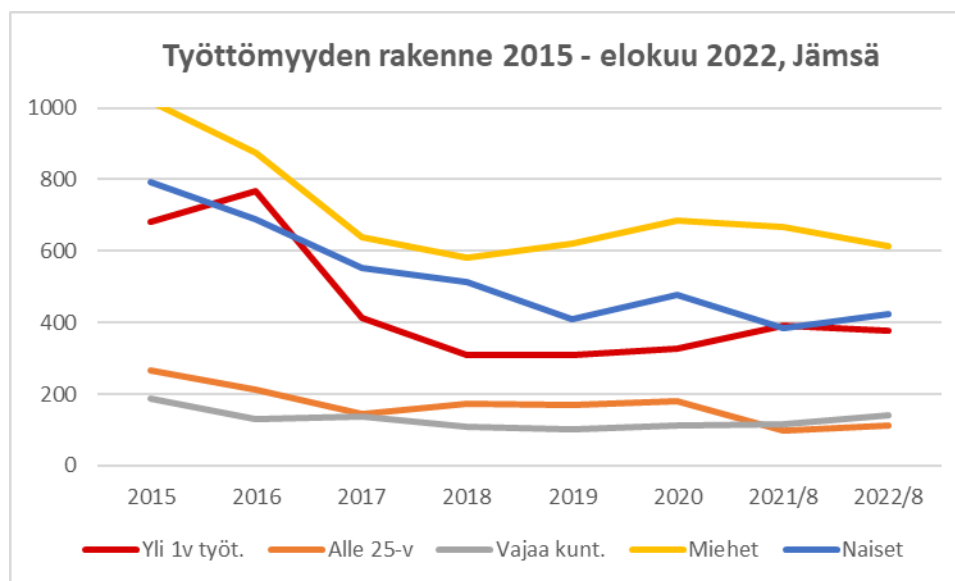
Kaipolan tehdasalueen uusi toiminta ja ilmailuteollisuuden näkymät ovat luoneet korvaavia työpaikkoja Jämsään. Kilpailu osaavasta työvoimasta tulee kiristymään paitsi eri alojen, mutta myös alueiden välillä. Tilanteessa menestyminen edellyttää osaavan työvoiman kouluttamista, mutta myös panostuksia uusien koulutusmallien, työnvälityksen, yrityspalvelun, asumisen, jne. ratkaisuihin, jotta syntyneisiin työpaikkoihin löytyvät oikeat osaajat.

Työllisyys

Keski-Suomen alueella oli elokuun 2022 lopussa 13.576 työtöntä työnhakijaa. Se on 12 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin ja 2.282 henkilöä vähemmän kuin kuukausi aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta on tällä hetkellä 10,9 prosenttia. Jämsässä työttömyys on lähes samalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin 12,2 prosenttia (1.035 henkilöä).

Vuosi	Työvoima	Työttömät	Tyött. aste	Muutos %	Yli 1v työt.	%	Alle 25-v	%	Vajaa kunt.	%	Miehet	%	Naiset	%
2015	9826	1811	18,4	0,9	680	37,5	265	14,6	187	10,3	1019	56,3	792	43,7
2016	9586	1562	16,3	-13,7	768	49,1	213	13,6	131	8,3	874	55,9	688	40,0
2017	9429	1190	12,6	-23,8	413	34,7	146	12,3	136	11,4	637	53,5	553	46,5
2018	9334	1096	11,7	-7,9	309	28,2	173	15,8	110	10,0	581	53,0	515	47,0
2019	8977	1029	11,5	-6,1	308	29,9	170	16,5	102	9,9	621	60,3	408	39,7
2020	8814	1162	13,2	12,9	328	28,2	179	15,4	114	9,6	685	58,9	477	41,1
2021/8	8539	1051	12,3	-9,55	391	37,2	98	9,3	117	11,1	666	63,4	385	37,0
2022/8	8451	1035	12,2	-1,5	377	36,4	112	10,8	142	13,7	613	59,2	422	40,8

Pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut hieman Jämsässä ja osuus työttömistä työnhakijoista on myös hiukan laskenut. Keski-Suomessa elokuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli työttömistä työnhakijoista 37,9 % (5.149 hlöä), Jämsässä vastaava luku oli 36,4 % (377 hlöä), kun vuotta aikaisemmin pitkäaikaistyöttömien osuus Jämsässä oli 37,2 %:a (391).

Työllistäminen

Työllistämisyksikkö toimii suoraan kaupunginhallituksen alaisuudessa ja sen tehtävänä on tukea pitkään työtä hakeneiden jämsäläisten työllistymistä ja hoitaa kaupungin työllistämismenettelyjä.

Vuoden 2023 henkilöstöresursseiksi on työllisyyspäällikkö, omavalmentaja ja työkykykoordinaattori. Ostopalveluina hankitaan työkyvyn arvioinnin palveluja, mm. neuropsykologin ja erikoislääkärin lausuntoja. Yksikön budjettiin sisältyvät kaupungin työllisyyden edistämisen määrärahat ja kaupungin korvaus Kelalle yli 300 ja 1000 päivää työmarkkinatukea saaneista.

Yhteistyössä työllistämisyksikön kanssa toimivat edelleen Työvalmennussäätiö Avitus, kaupungin yrityspalvelut ja muut kaupungin työyksiköt sekä Jämsän Terveys Oy. Uutena yhteistyökumppanina vuoden 2023 alusta aloittaa hyvinvointialue. Lisäksi jatketaan kiinteää yhteistyötä TE-toimiston kanssa. Hanketoimintaa seurataan ja osallistutaan työttömyyttä ehkäiseviin hankkeisiin resurssien sen mahdollistaessa.

Työllisyyden kuntakokeilu

Jämsän kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa, joka alkoi Jämsässä 1.3.2021. Jämsä toteuttaa kokeilua yhdessä Keuruun ja Saarijärven kaupunkien kanssa ja jokainen kokeilukunta vastaa kaikista julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaisten palveluiden järjestämisestä kohderyhmään kuuluville asukkailleen. Kuntakokeilun kohderyhmänä on kaikki ne työttömät työnhakijat tai palveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät saa ansiosidonnaista päivärahaa ja nuoret ja maahanmuuttajat. Kohderyhmään kuuluu Jämsässä n. 1.000 työtöntä. Vuoden 2023 alkupuolella Kuntakokeiluun on tulossa uutena asiakasryhmänä ukrainalaiset työttömät.

Työllisyyden kuntakokeiluun on varattu työllistämisyksikön resursseista noin 2 henkilötyövuotta ja kolme omavalmentajaa. Tämän lisäksi TE-toimistosta on siirtynyt Jämsän kaupungin työnjohdon alle 6-7 henkilötyövuotta resurssia, mutta he pysyvät TE-toimiston työntekijöinä ja TE-toimisto vastaa kaikista henkilöstökuluista. Vuoden 2023 alusta lukien TE-toimiston resurssi kasvaa n. 1 henkilötyövuoden verran, mikäli lakiesitys ukrainalaisten palveluista hyväksytään. Kuntakokeilussa siirryttiin uuteen työttömien palvelumalliin 1.5.2022, joka on lisännyt huomattavasti viranomaistyötä ja vähentänyt mahdollisuutta kehittää työttömien palveluja paikallisesti. Kuntakokeilussa tavoitellaan työttömille henkilökohtaista ja oikea-aikaista lähipalvelua ja aktivointiasteen nousua.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen lisää päällekkäistä työtä työllisyyskuntakokeilun kanssa. Kuntakokeilun alusta lähtien Jämsässä on karsittu päällekkäisyyksiä, mutta jatkossa sosiaalityön ja työllisyyspalveluiden yhteistoiminnassa se ei ole enää mahdollista.

Hallitus on päättänyt puoliväliriihessä keväällä 2021 jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille 2024 aikana. Ministeriryöryhmä on linjannut, että palvelut siirretään kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, jonka työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Jämsän kaupunki selvittää aktiivisesti vaihtoehtoja työllisyyspalvelujen järjestämiseksi 2025 alkaen.

Työllisyyden hoito

Työllistämisen toimenpiteisiin on panostettu viime vuosina, jotta Kelalle maksettavat korvaukset pysyisivät kohtuullisina. Kelan maksuosuuksiin meni vuonna 2021 reilu 1,92 milj. €. Maksuosuudet ovat nousseet poikkeustilanteen aikana mm. pitkäaikaistyöttömyyden kasvun ja yrittäjien työmarkkinatuen vuoksi. Kuluvana vuonna osuuksiin oli varattuna 1,8 milj. € ja ennusteen mukaan se olisi melko lähellä toteutumaa. Vuodelle 2023 Kelan osuuksiin on varattu 1,8 milj. €.

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	TA 2022*	TA 2023
Maksuosuus keskim. kk	196 558	181 048	155 228	140 131	151 635	160 590	151 000	150 000
Henkilöitä keskim. kk	483	443	394	352	354	374	336	335
Maksuosuus/vuosi	2 358 695	2 172 572	1 862 740	1 681 569	1 819 624	1 927 082	1 806 000	1 800 000
Budjetti	2 200 000	2 321 900	2 050 000	1 700 000	1 900 000	1 970 000	1 800 000	1 800 000
Yli-/ali	158 695	-149 328	-187 259	-18 431	-80 376	-42 918	6 000	0
Maksuosuuden kasvu ed vuoteen	70 696	-186 123	-309 832	-181 171	138 055	107 458	-121 082	0
Nousu - %	3,1 %	-7,9 %	-14,3 %	-9,7 %	8,2 %	5,9 %	-6,3 %	0,0 %
*TA:n ennuste								

Keskimäärin yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneesta maksetaan noin 350 euroa/kk (50 % työmarkkinatuesta) ja yli 1000 päivää saaneesta 525 euroa/kk (70 % työmarkkinatuesta). Henkilöitä on ollut yli 300-päiväisissä keskimäärin 147 henkilöä ja yli 1000-päiväisissä 189 henkilöä. Työllistämisen toimenpiteitä kohdennetaan erityisesti Kelan maksuosuuden piirissä oleville henkilöille.

Työllistämisyksikkö keskittyy pitkään työttömänä olleiden yli 300 päivää työttömyysetuutta saaneiden ja TYP-asiakkaiden (monialaista palvelua tarvitsevien) aktivointiin ja työllisyyden edistämiseen. Yksikön toimintaan kuuluu työkyvyn arviointi, työkokeilut ja palkkatuettu työ kaupungin työyksiköissä, Jämsän Terveys Oy:llä, Työvalmennussäätiö Avituksessa, yhdistyksissä ja yrityksissä. Työllistämisyksikkö tukee pitkään työttömänä olleiden työllistymistä maksamalla työnantajille Jämsä-lisää.

Kaupunki ja liikelaitokset	2017	2018	2019	2020	2021	TA 2022	TA 2023
Työllistetyt henkilöt keskim/kk	29,1	28	34	38	42	48	45,5
Maksettu palkka brutto	699 671	699 783	829 043	875 000	908 400	980 400	900 000
Saatu palkkatuki	343 961	349 891	385 837	480 000	499 000	529 416	487 523
Netto	355 710	349 892	349 892	395 000	409 400	450 984	412 477

Työllistämiseen käytettävää määrärahaa budjettiin sisältyy kaikkiaan noin 996 800 euroa, kun Jämsä-lisä, nuorten kesätyöllistäminen ja kesätyösetelit on laskettu mukaan. Tavoite on työllistää kaikkiaan noin 45,5 henkilötyövuotta. Tarkemman työllistämisuunnitelman hyväksyy kaupunginhallitus.

Jämsän kaupungin työllistämistoimenpiteisiin sekä sosiaali- ja kehitysvammalain mukaiseen työtoimintaan ja pajatoimintaan osallistuu Työvalmennussäätiö Avitus. Tavoitteena on lisätä työllistämisen yhteistyötä myös kaupungin konserniyhtiöiden kanssa. Ulkoistetulle sosiaali- ja terveydenhoidon osalle annetun

työllistämismääräysten mukaan sen kuuluu työllistää vuosittain 6 % Jämsän kaupungin pitkäaikaistyöttömistä, tämä tarkoittaa 24,2 henkilötyövuoden vuositasoitetta (2022), tavoitetasosta neuvotellaan yhtiön kanssa.

Työllistämisyksikkö järjestää kaupungin nuorten kesätyöllistämisen yhteistyössä sivistystoimen kanssa ja tukee yrityksiä, yhdistyksiä ja seurakuntia kesätyöasetelilla, jos ne tarjoavat nuorelle kesätyötä. Budjettiin sisältyy määrärahat 120 kesätyöntekijän palkkaamiseen ja 120 kesätyöaseteliin.

Hyvinvoinnin edistäminen

Jämsän kaupungissa hyvinvoinnin edistämisen tehtävä on laajaa ja toimialojen yhteistyötä. Jämsäläisten hyvinvointi on yhteydessä koulutukseen, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalveluihin, kaavoitukseen, vesihuoltoon, ympäristön tilaan, liikennejärjestelyihin sekä moniin muihin kunnan hoitamiin tehtäviin. Jämsän kaupungissa nähdään, että hyvinvoinnin edistämiseksi monet yhteistyötahot ovat tärkeitä, kuten vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset ja seurakunnat. Jämsän kaupunki muun muassa tukee jämsäläisille erilaisia aktiviteetteja järjestäviä yhdistyksiä ja järjestöjä. Uutta vuoden 2023 alusta on yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.

Hyvinvointi on olennaisella tavalla kytköksissä elinvoimaan. Hyvinvoivat asukkaat ovat myös elinvoimaisen kaupungin edellytys. Toimivat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet lisäävät hyvinvointia. Jämsän kaupunki edistää omalta osaltaan jämsäläisten hyvinvointia. Kaupunki tarjoaa mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään. Jokaisella kaupunkilaisella on myös vastuu omasta hyvinvoinnistaan.

Hyvinvointiin liittyy keskeisesti turvallisuuden kokemus. Turvallisuuden tunne muodostuu muun muassa liikennejärjestelyistä, rikollisuuden ehkäisemisestä, hyvästä ilmanlaadusta sekä elinympäristön puhtaudesta ja rauhallisuudesta. Turvallisuutta luovat myös riittävät ja laadukkaat palvelut, tietoturvalliset sähköiset palvelut, yhteisöllisyys ja turvaverkostot sekä turvallinen työympäristö.

Hyvinvoinnin edistämisen työkalu on hyvinvointikertomus. Jämsässä on yhdistetty hyvinvoinnin ja turvallisuuden raportointi sekä suunnittelu yhteen asiakirjaan. Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus vuosille 2021–2024 pitää sisällään niin jämsäläisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilan arviointia (kertomusosio) kuin tulevaisuuden suunnittelua (suunnitelmaosio). Kysymyksessä on strateginen asiakirja suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työvälineeksi. Jämsäläisten hyvinvoinnillisen nykytilan kartoitus on toteutettu mittaritiedon ja jämsäläisten näkemysten perusteella eli kertomus ja suunnitelma on laadittu osallistaen. Myös jämsäläisiä hyvinvoinnillisia voimavaroitekiä on kartoitettu.

Jämsän kaupungissa kokoontuu hyvinvointiryhmä koordinoimaan hyvinvointia edistävää työtä. Hyvinvointijohtamista toteutetaan strategian suunnassa ja sen toteutumista valvoo kaupungin johtoryhmä. Hyvinvoinnin ja turvallisuuden raportti ja suunnitelmat julkaistaan neljän vuoden välein laajassa hyvinvointikertomuksessa. Vuosittainen suunnittelu sisältyy kunkin toimialan omaan taloussuunnitteluun. Vastaavasti vuosiraportointi toteutetaan toimialoittain tilinpäätöksessä.

Kunnille otetaan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin vuoden 2023 alusta. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Jo nyt tehtävä työ tulee siis vaikuttamaan rahoitukseen. HYTE-kertoimen tulokset ovat kuntakohtaisesti tarkasteltavissa. Vuoden 2021 tiedoilla laskettaessa Jämsän HYTE-kerroin on 68 ja sen mukainen avustus olisi 19,2 euroa asukasta kohti eli yhteensä noin 376 000 euroa asukasluvulla 19 600 laskien.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta kattaa kaikki Jämsän kaupungin toiminnot ja niiden oikeellisuuden ja laillisuuden valvonnan. Sisäisellä valvonnalla pyritään:

- toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen ja edistämiseen (taloudellisuus, tehokkuus, vaikuttavuus);
- toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen;
- kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen;
- erehdysten, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen sekä
- varojen huolellisen ja taloudellisen hoidon turvaamiseen.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä turvata kaupunkikonsernin toimintojen jatkuvuus ja palvelujen häiriötön tuottaminen. Riskienhallinnan on katettava kaikki olennaiset toiminnan riskit. Merkittävät riskit on tunnistettava, luokiteltava, arvioitava ja mitattava mahdollisuuksien mukaan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteiden ja menetelmien avulla saadaan kohtuullinen varmuus hyvän hallinnon toteutumisesta sekä tuloksellisesta ja strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesta toiminnasta Jämsän kaupungissa.

Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunkin toimielimen, toimialan, liikelaitoksen ja tytäryhteisön on järjestettävä toimintansa sekä johtamis- ja ohjaamisjärjestelmänsä niin, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisvastuu on kaupunginjohtajalla, toimialajohtajilla, liikelaitosjohtajilla, tulosaluejohtajilla sekä kaupungin muilla tilivelvollisilla ja esimiesasemassa olevilla.

Riskien toteutumisen ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi on kullakin toimialalla ja tulosalueella sekä liikelaitoksissa on oltava merkittävimpien riskien osalta ajantasaiset riskikartoitukset ja riskienhallintasuunnitelmat.

Konsernijohto vastaa kuntalain mukaisesti konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhteisön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta lainsäädännön, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen sekä konsernijohtajan antamien ohjeiden mukaisesti. Konsernijohtamisen kehittämiseksi Jämsän kaupunki osallistunut FCG:n konsernijohtamisen verkostohankkeeseen syksystä 2020 alkaen.

Jämsän kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on kaupunginvaltuusto hyväksynyt 3.3.2014. Niiden perusteella kaupunginhallitus on antanut täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 19.12.2017. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa kaupunginhallitus antaa tarkemmat käytännön ohjeet riskienhallinnan raportoimisesta.

Jämsän kaupungin merkittävimmät riskit ja riskienhallinta

Jämsän kaupungin merkittävimmät kokonaisriskit on kartoitettu ja arvioitu riskin vaikutuksen ja tapahtuman todennäköisyyden perusteella. Riskin toteutumisen vaikutusta arvioidaan kolmiportaisella asteikolla: lievä riski (1), merkittävä riski (2) ja vakava riski (3). Samoin on arvioitu riskin todennäköisyyttä: harvoin sattuva tapahtuma eli pieni todennäköisyys (1), kohtalainen todennäköisyys (2) ja suuri todennäköisyys (3). Näin arvioidut luvut (vaikutus x todennäköisyys) on kerrottu keskenään, jolloin on saatu tapahtuman riskiluku. Kaupunkitason riskejä on arvioitu talouden tasapainon, toiminnan laadun sekä turvallisuuden ja jatkuvuuden näkökulmasta.

Merkittävimmät riskit on arvioitu myös toimialoittain ja liikelaitoksittain sekä konserniyhtiöittäin. Riskien seurantaan on nimetty vastuuhenkilöt. Toimielimenä kaupunginhallitus ja sen alaiset konsernipalvelut - toimialan tulosalueet vastaavat kaupunkia koskevista yleisistä riskeistä.

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Ammattitaitoisen henkilöstön vaihtuvuus on suurta ja uuden työvoiman rekrytointi on vaikeaa	3	3	9
Toimenpide	Työsuhde-etujen parantaminen. Kuntatyön arvostuksen lisääminen. Työn sisällön kehittäminen. Etätyön tekeminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Eläköityminen ja henkilöstön vähenemä heikentää asiantuntemusta	2	3	6
Toimenpide	Toiminnan ja työtehtävien suunnittelu henkilöstövähennysten ja eläkkeelle jäämisten yhteydessä. Ns. hiljaisen tiedon siirtäminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Lainakorkoihin merkittävä korotus, 2 prosenttiyksikön nousu aiheuttaa 0,5 milj. € vuotuisen lisäkustannuksen.	3	2	6
Toimenpide	Talouden tasapaino, investointien mitoitus ja ajoitus, korkoallokaatio tasapainossa			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Palvelutoimittajan ja urakoitsijan sopimusrikkomus, kyvyttömyys tai konkurssi aiheuttaa katkoksen palvelussa tai urakassa.	2	1	2
Toimenpide	1) Palvelutoimittajan ja urakoitsijan taloudellisen tilanteen selvittäminen sopimusta tehdessä sekä seuranta			
Toimenpide	2) Vaihtoehtoisten palvelutoimittajien tunnistaminen			
Toimenpide	3) Varasuunnitelmat toiminnalle			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Poikkeukselliset olosuhteet kuten pandemia, säätila tai sodan uhka aiheuttavat laajasti rajoituksia ja katkoksia palvelutuotantoon ja koko yhteiskunnalliseen toimintaan.	2	3	6
Toimenpide	1) Turvallisuus- ja varautumissuunnitelmat ajan tasalla. Koulutus ja harjoittelu. Varautumisen resursointi.			
Toimenpide	2) Tiedottaminen. Viranomaisohjeiden ja -suositusten noudattaminen.			
Toimenpide	3) Tilannetietoisuus. Proaktiivinen toiminta viranomaisten ja paikallisten yhteistyöverkostojen kanssa			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Puutteelliset ostopalvelusopimukset palvelun tuotannossa voivat aiheuttaa taloudellisia menetyksiä tai heikentää palvelun laatua.	2	1	2
Toimenpide	1) Sopimustekniikka			
Toimenpide	2) Sopimusten seuranta ja hallinta			
Toimenpide	3) Kilpailuttamisen kehittäminen			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Rakennusten korjausvelka ja sisäilmaongelmat. Epäkurantti kiinteistömäärän sijainti nykyiseen toimintaan sopimattomilla paikoilla.	2	2	4

Toimenpide	Harkitut päätökset palvelutuotannon sijainnista ja tilojen käytöstä ja tarpeesta ottaen huomioon tuleva väestömäärä ja palvelut.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Työllisyystilanteen merkittävä heikkeneminen ja kaupungin ns. Kela-maksuosuuden nousu.	3	3	9
Toimenpide	Aktiivinen elinkeino- ja työllisyyspolitiikka. Yhteydenpito yrityksiin ja tarpeiden huomioiminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Vesihuollon, lämmöntuotannon tai tietojärjestelmien tekniset ongelmat / katkokset aiheuttavat vakavan haitan tai käyttökatkoksen palveluihin. Energian saannin väheneminen tai loppuminen.	3	3	9
Toimenpide	1) Riskien läpikäynti ja varautumissuunnitelmat poikkeusolojen toimintaan			
Toimenpide	2) Korvaavat/vaihtoehtoiset toimintamallit ja palvelutoimittajat			
Toimenpide	3) Kaupungin tietoturvapoliittika ja tietoturvaohjeistus.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Vesihuoltoverkoston ja tieverkoston korjausvelka, rapistuminen voi aiheuttaa miljoonaluokan taloudelliset vahingot sekä vaikeuttaa muuta palvelutoimintaa.	3	2	6
Toimenpide	Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja kunnossapidon priorisointi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Väestömäärän vähenemisen (keskim. 1,1 %/vuosi 2010-luvulla) jatkuminen pienentää verotuloja ja valtionosuuksia.	3	3	9
Toimenpide	1) Elinvoiman kehittäminen			
Toimenpide	2) Edunvalvonta; Jämsän ajallisen saavutettavuuden parantaminen			
Toimenpide	3) Paluumuuton vetovoimatekijät			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Yhteisyritykselle ulkoistettujen sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelutuotannon laatu poikkeaa palvelusopimuksessa sovitusta.	2	2	4
Toimenpide	1) Seuranta ja nopea reagointi sopimuspoikkeamiin			
Toimenpide	2) Raportoinnin kehittäminen			
Toimenpide	3) Yhteistyön sujuvoittaminen			

1.2 Jämsä 2025 -strategia

Kuntastrategian lähtökohdat

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiaa koskevilta osin kuntalaki tuli sovellettavaksi valtuustokauden 1.6.2017 alusta.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskeissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntalain 110 §:n mukaisesti talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa on hyväksyttävä kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Taloutta koskevilta osin kuntalaki on tullut voimaan jo 1.5.2015 lukien.

Strategian päivittäminen

Jämsän kaupungilla on valtuuston 29.5.2019 § 29 hyväksytty kuntastrategia, joka tähtää vuoteen 2025. Strategia perustuu visioon Jämsän kaupungista: ”Vetovoimainen ja luonnonläheinen asumisen, yrittämisen ja matkailun kaupunki”. Strategian mukaisesti Jämsän kaupungin arvot ovat yhteistyökykyisyys, palveluhenkisyys ja avoimuus. Strategiaa toteutetaan kiinteässä yhteydessä taloussuunnitteluun ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan erityisesti tilinpäätöksen yhteydessä. Strategiaprosessi jatkuu ns. rullaavana ja sitä päivitetään aina tarvittaessa toimintaympäristössä tai kaupungin toimintaedellytyksissä tapahtuneiden muutosten sitä edellyttäessä. Jämsän kaupungin strategian päivittäminen on käynnistynyt syksyllä 2021 ja jatkunut kevään 2022 aikana. Ohjausryhmä on kokouksessaan 21.4.2022 päättänyt hakea lisää aikaa strategian uudistamiselle. Päivitetty strategia on käsiteltävänä samaan aikaan taloussuunnitelman ja -arvion kanssa. Uuden strategian painopisteet on huomioitu toimialojen taloussuunnitelmissa, vaikkakin tuleva talousarviovuosi on esitetty edellisen strategian mukaisin tavoittein.

Kuntastrategian tavoitteet

Strategiaan on määritelty viisi tavoitetta:

Kilpailukyky ja vetovoima

Vahvistetaan Jämsän kilpailukykyä ja vetovoimaa sekä lisätään yrittäjyyttä yritysten toimintaympäristöä kehittämällä ja työllisyyteen panostamalla.

Asukkaiden peruspalvelut

Palvelut vastaavat väkiluvun ja väestörakenteen muutoksia sekä talouden kantokykyä. Toiminta ja talous sovitetaan yhteen kunnan perustehtävän kanssa.

Hyvä asuminen

Jämsän kaupunki tarjoaa monipuoliset asumismahdollisuudet ja hyvä palveluiden saavutettavuus tuottaa hyvinvointia ja elinvoimaa.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki

Rakennamme yhdessä hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää. Oikea-aikaisella ja ennakoivalla tuella vahvistamme kuntalaisten hyvää elämää.

Ympäristö

Jämsän kaupungilla on ympäristöohjelma ja kaupunki on sitoutunut ohjelman mukaisiin ympäristötekoihin.

2 TULOSLASKELMA

2.1 Talouden vertailtavuus

Talousarvioasetelma on kaupungin suunnittelun ja taloudenpidon keskeinen väline, jonka mukaan kaupungin taloudellinen raportointi ja tiedon saanti on järjestetty. Muutoksina vuodelle 2023 on konsernipalveluissa, jonne on perustettu henkilöstö- ja konsernijaostot, hyvinvointialueelle siirtyy myös pelastustoimi kokonaisuudessaan, joka on ollut kaupunginhallituksen alaisuudessa. Hyvinvointialueen perustamisella on myös vaikutuksia työllisyydenhoitoon, koska Jämsässä pitkäaikaistyöttömien on tehty sosiaalitoimen, Työvalmennussäätiö Avituksen ja työllisyysyksikön yhteistyönä. Hyvinvointialueen perustamisen vuoksi koko sosiaali- ja terveystoimi siirtyy 1.1.2023 hyvinvointialueelle, kaupungin kustannuksiin jäävät vain jotkin yhteistyöelimet, ympäristöterveydenhuolto ja joidenkin yhdistysten avustukset. Alueelle siirtyy myös sivistystoimen alaisuudessa olleet kuraattori- ja psykologipalvelut.

Hyvinvointialue aiheuttaa muutoksia myös tukipalveluihin. Hyvinvointialueelle siirtyvät palvelut, etenkin tukitoiminnot, eivät ole selkeästi erotettavia toisistaan, ja rakennetta vaikeuttaa vielä sopimusten tulkinta. Ateria- ja Puhtaus liikelaitos lakkautetaan ja samanniminen osakeyhtiö hoitaa tulevaisuudessa liikelaitoksen ateria- ja siivouspalveluita hyvinvointialueelle. Tältä osin ei esim. pystytä enää käsittelemään työllisyysvaroja työllisyysyksikössä, vaan niistä tulee yhtiöltä erikseen laskutettavia, kun kaupungin toiminnassa kustannuksia tai korvauksia ei ole vöyrytetty eri yksiköille. Tasausmaksu (ent. eläkemenoperusteinen vakuutusmaksu) on kirjattu suoraan aiheuttamisperiaatteella jokaiselle talousyksikölle aikaisempien vuosien käytännön mukaisesti. Kaupungin tilapalveluissa suuri osa toimitilojen vuokrista siirtyy ulkoiseen laskutukseen hyvinvointialueelta sisäisen laskutuksen sijaan.

Myös ICT laskutus muuttaa osoitetta Jämsän Terveys Oy:n palvelulaskutuksen osalta. Toimintakulut sisältävät suuria epävarmuuksia, koska hyvinvointialueen rakentaminen on kesken ja siihen liittyvät monet lainsäädännön ja käytännön tason ongelmat ratkaisematta.

2.2 Toimintatuotot

Toimintatuotot sisältävät myynti-, maksutuotot, saadut tuet ja avustukset sekä muut toimintatuotot.

Myyntituottoihin kirjataan tulot tavaroiden ja palvelujen myynnistä. Kaupungin myyntituottojen on arvioitu vähenevän vuonna 2023 hieman alle 80 % talousarviosta 2022 ja yli 80 % tilinpäätökseen 2021 verrattuna. Ero johtuu suurelta osin soteuudistuksesta, jonka myötä sosiaali- ja terveystoimialan myyntituotot siirtyvät hyvinvointialueille. Toisaalta kasvua myyntituottoihin tulee niin ikään soteuudistuksesta johtuen, kun kaupunki saa hyvinvointialueelta ulkoisia vuokratuottoja.

Maksutuottoihin kaupungilla kirjataan asiakasmaksut ja mm. erilaiset palvelumaksut, suunnittelu- ja mittauslaitosten maksut, rakennusvalvonnan ja tarkastusten maksut. Maksutuottoja arvioidaan kertyvän talousarviovuonna noin 87 % vähemmän kuin tilinpäätöksessä 2021. Maksutuottojen alenema johtuu myyntituottojen vähenemisen tapaan miltei pelkästään hyvinvointialueelle siirtyvistä sosiaali- ja terveystoimialueista. Myös elinvoiman toimialalla on ennakoitu vähennystä talousarvioiden välillä yli 26 %.

Kaupungin maksuissa pyritään omakustannushintaan lainsäädännön sen salliessa. Kaupungin tulopohjasta on huolehdittava siltä osin kuin se on omassa päätöksenteossa, joten maksuja ja taksoja tarkastellaan vuosittain ja tarvittaessa korjataan inflaatio- ja kulukertoimilla.

Tiliryhmään tuet ja avustukset kirjataan mm. valtiolta saadut tuet. Tukiin ja avustuksiin sisältyy mm.

työllistämistuki ja hankkeisiin saadut rahoitukset.

Kaupungin käyttötalouden toimintatuotot laskevat vuoden 2023 talousarviossa noin puoleen talousarviosta 2022, kuten oli talousarviotekstiin jo vuosi sitten arvioitukin. Muutos osattiin ennakoida melko tarkasti, koska se johtuu niin suoraan hyvinvointialueiden perustamisesta, muita suuria muutoksia ei tähän ajankohtaan tullut. Seuraava iso muutos on sitten TE2024-uudistus, joka ajoittuu näillä näkymin vuoden 2025 alkuun.

2.3 Toimintakulut

Henkilöstökuluihin kirjataan palkat ja palkkiot sekä henkilösivukulut (mm. eläkemaksut, sairaus-, työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksut). Henkilöstökulut ovat kaupungin osalta noin 47 % toimintakuluista. Henkilöstökuluihin on sopimuskorotusten vuoksi arvioitu 2,5 %:n suuruinen palkankorotusvara.

Palvelujen ostoihin kirjataan sekä ulkoiset että sisäiset palvelujen ostot. Palvelujen ostot toimintakuluista, kaupungin osalta ovat noin 29 %. Palveluiden ostot pienenevät 2023, koska Jämsän Terveys Oy siirtyy Hyvinvointialueelle sekä Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelu yhtiöitetään vuoden 2023 alusta.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin kirjataan mm. tarvikkeet, lämmitys, sähkö, muu materiaali ja pienkalusto. Nämä menoerät ovat suhteessa edellä mainittuihin eriin verraten pieniä.

Avustuksiin kirjataan kaupungin vuosittain myöntämät avustukset kotitalouksille ja yhteisöille.

Toimintamenoista siirtyy suoraan sosiaali- ja terveystalouden myötä noin 117,4 milj.€ hyvinvointialueen kustannuksiksi 2023. Lisäksi on tukipalveluita, jotka ovat niin sidoksissa nykyiseen toimintaan, että niiden arvoa ei pysty suoraan laskemaan. Näitä toimintamenoja on pyritty arvioimaan alaspäin suunnitelmavuosilla, mutta valmistelun tässä vaiheessa nuo arviot ovat vain suuntaa antavia.

2.4 Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus, ja se osoittaa, paljonko jää verovaroin ja valtionosuuksien katettavaksi toimintamenoista. Toimintakatteessa on huomioitu valmistus omaan käyttöön. Toimintakate ei ole suuruudeltaan vertailukelpoinen edellisten vuosien lukuihin hyvinvointialueen muodostamisen vuoksi tapahtuneiden muutosten johdosta.

TOIMINTAKATE (1 000 €) kaupunki ja liikelaitokset, sisäiset ja ulkoiset	2020	2021	TA 2022 (sis. muutos)	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	61 987	69 329	63 512	30 706	30 088	29 923
Toimintakulut	188 809	200 372	197 129	76 694	76 578	76 306
Toimintakate	-126 822	-130 780	-133 344	-45 715	-46 217	-46 110
Nousu ed. vuosi	4 168	3 958	2 564	-87 629	502	-107
Nousu % ed. vuosi	3,40 %	-3,12 %	-1,96 %	65,72 %	-1,10 %	0,23 %

Toimintakate on suunnitelmakaudella nouseva, vaikka tiedossa on, että verorahoitus vähenee ja Jämsää vaivaa väestökato. Suunnan muuttaminen vaatii rakenteellisia uudistuksia, tarveharkintaa ja eläköitymisen hyödyntämistä. Valtakunnan tasolla hyvinvointialueen muodostamisessa on tavoitteena kustannusneutraalius. Kuntatasolla on kuitenkin huomattavaa vaihtelua riippuen mm. kunnan väestörakenteesta, palveluiden järjestämistavasta, elinkeinorakenteesta, asukastiheydestä jne.

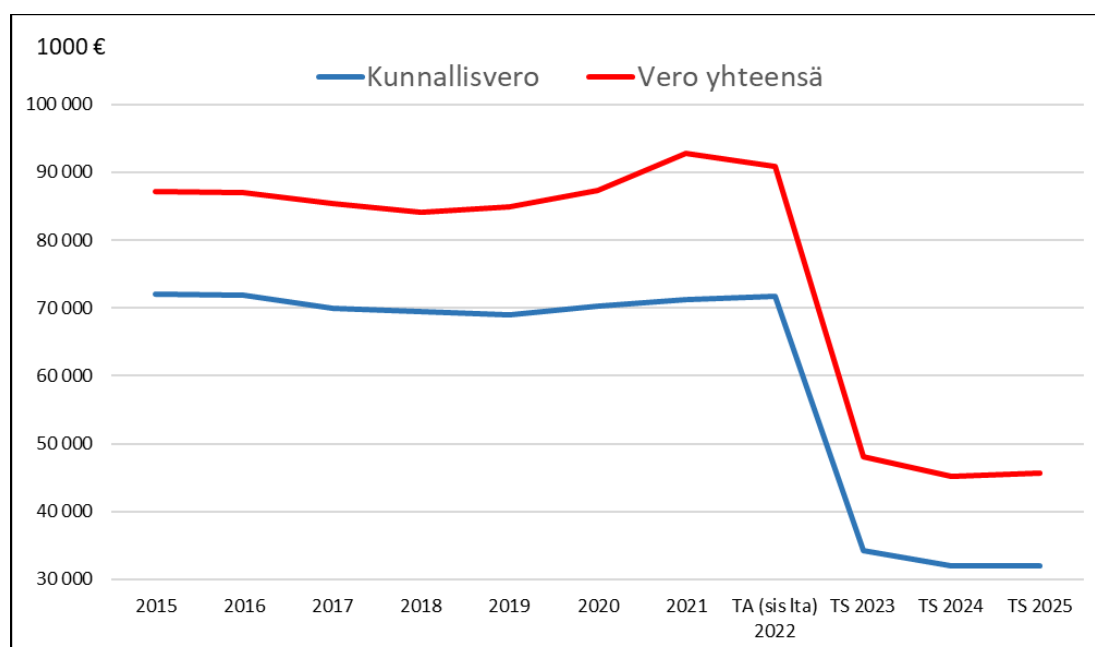
2.5 Verotulot

2.5.1 Kunnallisvero

Jämsän kaupungin kunnallisverotulot vuoden 2021 olivat 71,2 milj.€, tilipäätöksessä kunnallisveron kertymän ennustetaan olevan vain 0,5 milj.€ parempi. Kunnallisveron tuoton nousun on ennustettu olevan noin 0,7 % vuodelle 2022. Ongelmana on väestön määrän ja työpaikkojen väheneminen. Enimmillään kunnallisveron tuotto oli vuonna 2013 73,3 milj.€, tämä johtui verontilityslain muutoksesta. Kunnallisveron kehityksessä näkyy selkeästi teollisuuden rakennemuutos, kun uusia korvaavia työpaikkoja ei kaupungissa synny tarpeeksi. Jämsän kaupungin kunnallisverotulojen kasvu on ollut valtakunnallista kehitystä hitaampaa.

Kunnallisveron veropohjassa viime vuosina ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Vuoden 2023 huomattava kertymän muutos johtuu hyvinvointialueiden perustamisesta ja lakisääteisestä veroprosentin laskemisesta kustannusten siirtoa vastaavasti. Vuoden 2022 osalta kunnallisverotulot kertyvät osin vielä vanhojen säännösten mukaisesti ja eläketuloissa tapahtuu vuonna 2023 huomattava 7,5 prosentin kasvu korkean inflaation vaikutuksesta. Vuonna 2023 tapahtuvat tilitykset vuodelta 2022 lasketaan vielä kertymävuoden kriteereillä. Vuosi 2024 näyttäisi olevan huonoin verotulokertymän suhteen, mutta jo siitä eteenpäin arvioitu palkkasumma kuitenkin kasvaa kuntatalousohjelman arvioiden mukaisesti ja nostaa näin ollen arvioidun maksettavan kunnallisveron tasoa. Kunnallisveron tilityksissä tämä positiivinen kehitys näkyy erityisesti vuosina 2025 ja 2026.

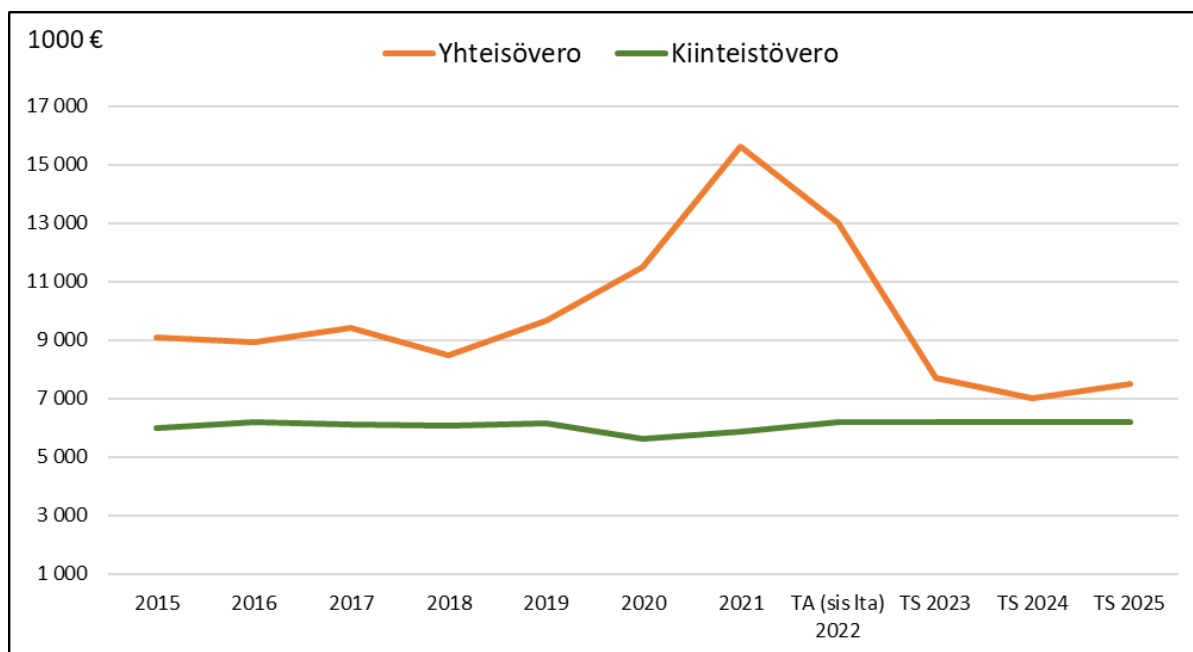
Veroennusteessa on huomioitu myös Tilastokeskuksen väestöennuste. Suunnitelmavuosien ennustettu kasvu edellyttää taloudellisen toimeliaisuuden kasvua. Tulevien vuosien veroperustemuutokset on huomioitu arviossa valtion talousarvion tilanteen mukaisina. Kaikkien kuntien veroprosenttia pienennettiin vuodelle 2023 12,64 prosenttiyksiköllä, Jämsän veroprosentti on suunnitelmavuosillakin 8,36 %.

2.5.2 Yhteisövero

Yhteisöveron tilitykset ovat vaihdelleet suuresti eri vuosina. Valtion ja kuntien välisessä rahoituksessa yhteisöverotulot ovat olleet jatkuvassa muutoksessa ja erilaisten kompensatioiden kohteena. Pääosa kaupungin yhteisöverotuloista on riippuvainen Jämsässä sijaitsevan kansainvälisen teollisuuden tulos- ja työpaikkakehityksestä.

Yhteisöveron jako-osuuksien perustevuodet ovat 2019 ja 2020 verovuodelle 2022. Yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet määräytyvät kahden tekijän perusteella, joita ovat yritystoimintaerä ja metsäerä. Yritystoimintaerän kokonaismäärä on käytännössä kuntien osuus yhteisöverosta vähennettynä metsäerien määrällä. Yritystoimintaerässä yksitoimipaikkaiset yritykset hyödyttävät kuntaa suoraan yhteisöveronsa määrällä, monitoimipaikkaiset henkilöstön sijoittumisen suhteessa. Konsernien osalta konserniyhtiöiden yhteisöverot lasketaan yhteen ja jyvitetään kunnille henkilöstömäärien suhteessa. Vuosittainen metsäerien määrä muuttuu bruttokantorahatulojen muutoksen verran. Lisäksi Metsähallituksen yhteisöverot lisätään perusteeseen erikseen. Kuntakohtaista metsäerää laskettaessa kunta hyötyy alueensa metsäkeskusalueen bruttokantorahatuloista metsähehtaariensa suhteessa. Lisäksi luonnonsuojelumetsistä tulee erillinen korvaus. Metsävero-osuuden (metsäerät - Metsähallituksen yhteisöverot) määrä on ollut 5 - 15 % kuntien yhteisöverosuudesta, viime vuosina keskimäärin noin 10 %.

Yhteisöveron voimakas nousu johtui korotetuista yhteisöveron jako-osuuksista vuosille 2020 ja 2021. Ennusteen mukaan yhteisövero jatkaa vahvaa kehitystään. Valmistuvan verotuksen 2021 ennakkotiedoista käy ilmi, että kunnille maksuunpantava yhteisövero kasvaisi yli 40 prosenttia vuodesta 2020. Jämsän arvio lähtee kuitenkin hieman alhaisemmasta kehityksestä. Verovuoden 2021 jäännösveroja odotetaan kuitenkin kertyvän hieman aiempaa arviota enemmän kuluvana vuonna.

Verovuoden 2022 maksuunpanoarvio parantunut pitkin vuotta ja tämä näkyy parantuneena tilityksinä tänä ja ensi vuonna. Maksettava yhteisövero vuosina 2023–2026 kasvaa. Suurimpina syinä tähän ovat kuntaryhmän korotetut jako-osuudet. Suurimpana veroperustemuutoksena on varhaiskasvatusmaksun alentamisen kompensatio, joka nostaa kuntaryhmän yhteisöveron jako-osuutta 1,25 % -yksikköä vuodesta 2023 alkaen. Yhteisöveron tilitykset kasvavat keskimäärin 150 miljoonaa euroa per vuosi, josta jako-osuusmuutokset käsittävät reilu 100 miljoonaa euroa. Loppu selittyy parantuneesta yhteisöveroennusteesta.

Jämsän kaupungin osalta yhteisöveroa alentaa suunnitelmakaudella Kaipolan tehtaan lakkautuksesta johtuen. Laskentavan mukaisesti vähenevän työntekijämäärän suhteesta puolet yhteisöveron määrän pudotuksesta otetaan huomioon vuonna 2022 ja vuoden 2023 yhteisöverotilitys huomioi kokonaisuudessaan tehtaan sulkemisen työpaikkavähennyksen. Johtuen UPM:n muista toimintojen järjestelyistä ja hyvistä vuosituloksista, vähenemä ei ole ollut oletetun suuruinen. Lisäksi yhteisöveroa pienentää 2023 hyvinvointialueen perustaminen. Kuntaryhmän osuutta leikataan uudistuksen myötä kolmanneksella ja näin ollen kuntien osuus yhteisöverosta putoaa reilun 35 % verovuonna 2023. Myös yhteisöverotilityksissä kalenterivuosina 2023–2025 on syytä huomioida ennen verovuotta 2023 tilitettävät yhteisöverot. Ne kertyvät vanhoilla kuntaryhmän osuuksilla ja nostavat näin ollen veroennusteen tasoa väliaikaisesti, erityisesti muutosvuosina 2023 ja 2024.

2.5.3 Kiinteistövero

Kiinteistöveroprosentteja korotettiin Jämsässä viimeksi vuonna 2010. Kiinteistöveroprosentit ovat Jämsässä alle keskiarvojen. Valtio luo kunnille koko ajan paineita kiinteistöveroprosenttien nostamiseen. Rakentamattomalle tontille on Jämsässä määrätty 3 %:n vero, näitä tontteja on noin 250 - 300 kappaletta ja tonteista saatava lisätuotto on noin 30 000 euroa. Verontilityslain mukaisille yleishyödyllisille yhteisöille on myönnetty täysi verovapaus kiinteistöverosta. Kiinteistöveron määrä on suunnitelmassa pidetty koko suunnittelukauden samana, vaikka mahdollisesti Himokselle suuntautuvan uusrakentamisen johdosta verotuotto saattaa nousta suunnitelmakaudella.

Jämsän kaupungin kiinteistöjen tarkistustyö on aloitettu uudelleen vuonna 2020. Toimenpiteellä on tarkoitus kasvattaa kiinteistöveropohjaa. Samalla tarkistetaan, että kaikki kiinteistöt ovat rekisterissä. Työ on kesken ja sen vuotuinen lisätuotto arvioidaan olevan 100 000 euroa/vuosi. On hyvin todennäköistä, että suunnitelmakaudella joudutaan harkitsemaan tulopohjan nostoa, ja kiinteistövero on siihen yksi keino. Kiinteistöveroprosentit ovat Jämsässä maakunnan alhaisimpia ja huomattavasti maan keskiarvojen alapuolella. Riittävien lisätulojen saaminen kiinteistöverosta on mahdollista maltillisilla korotuksilla. Kiinteistövero tuli aikanaan korvaamaan katumaksua ja siitä näkökulmasta monitaajamaisen kaupungin kiinteistöveron ei ole oikealla tasolla (veron oli määrä korvata kunnallistekniikan investoinneista ja ylläpidosta aiheutuvat kulut).

Kiinteistöveroprosenttirajat 2017 alkaen	Min	Max
Yleinen	0,93	1,80
Vakituinen asuminen	0,41	0,90
Muut asuinrakennukset	0,93	1,80
Rakentamaton rakennuspaikka	0,00	6,00
- jos määrätään alaraja	2,00	
Voimalaitos	0,00	3,10
Yleishyödyllinen yhteisö (mahdollista määrätä)		0,00

Vuonna 2020 kiinteistöverotuksessa siirryttiin joustavaan valmistumiseen, tarkoittaen sitä, että eri kiinteistönomistajilla verotus valmistui toukokuusta alkaen eri aikaan. Samaan aikaan kiinteistöverotuksessa on siirrytty käyttämään uutta tietojärjestelmää. Kiinteistöverotus on ollut myöhässä uudistusten vuoksi ja on epäselvää vielä, kuinka suuri osa verotuksen ennakoitua myöhemmästä valmistumisesta. Jämsässä siirtymän on ennustettu olevan noin 0,5 milj.€. Kiinteistövero jää kokonaan kunnille hyvinvointialueesta huolimatta, mutta puolet siitä otetaan huomioon verotulotasauksen laskennassa, joka puolestaan alentaa Jämsän kaupungille tulevien tasausten määriä valtionosuuslaskennassa. Kiinteistöveroon on myös kaavailtu uudistuksia vuodesta 2024 lähtien, mutta uudistus on vielä pahasti kesken.

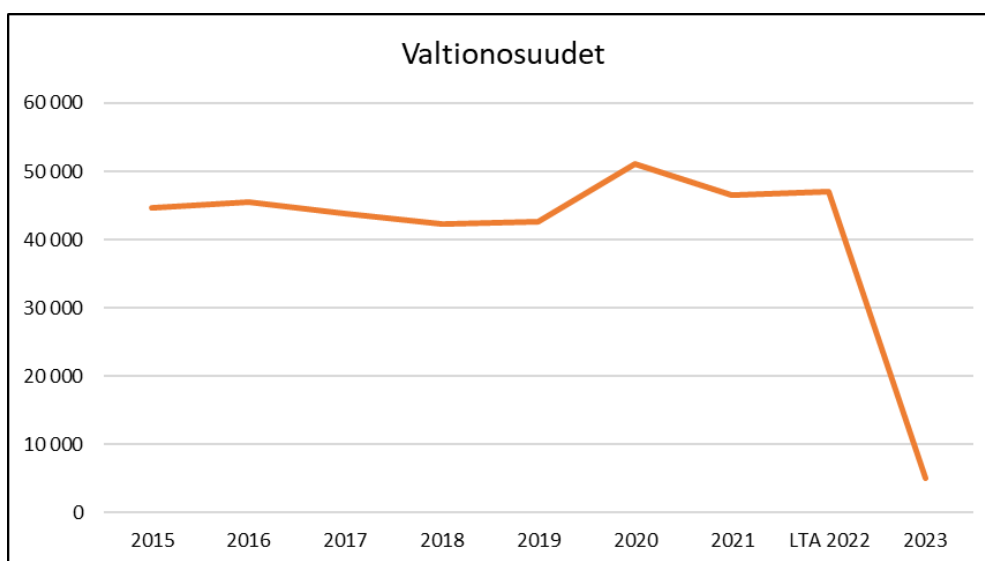
Jämsän kaupungin veroprocentit	2009	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tulovero	19,5	21	21	21	21	21	21	21	8,36
Kiinteistövero yleinen	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Yleishyödylliset yhteisöt	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakituiset asuinrakennukset	0,4	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45
Muut asuinrakennukset	1	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05
Voimalaitokset	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Rakentamattomat tontit	3	3	3	3	3	3	3	3	3

2.6 Valtionosuudet

Kuntien valtionosuusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta, jotka kumpikin on huomioitava;

- 1) Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki 29.6.2021/618) joka on voimassa 1.1.2023 alkaen.
- 2) Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta.

Vuonna 2023 sosiaali- ja terveystoimi siirtyy hyvinvointialueille, mutta kuntien valtionosuusjärjestelmään jää eriä, jotka eivät perustu tulevaisuuden kunnan tehtäviin, vaan menneisyyden kunnan sote-kustannuksiin. Määräytymisperusteita ovat mm. sote-muutosrajoitin ja siirtymätasaus. Olennaisin muutos on, että ikärakenteen mukaan määräytyy edelleen suurin osa valtionosuuksista, mutta painopiste muuttuu. Tähän asti ”arvokkain” ikäluokka on ollut yli 85-vuotiaat, jatkossa suurimman valtionosuustulon saa 13-15-vuotiaista. Kun kunnille vuonna 2022 maksettiin noin 1.900 €/asukas valtionosuuksia, on vastaava summa vuonna 2023 noin 640 €/asukas.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on edelleen kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Kuntien tulopohjaa tasataan myös kunnan verotulojen perusteella, joskin tasausrajat muuttuivat (80 %:iin ja 30 %:n tasausvähennys) ja huomioon otetaan kunnallisverotulon lisäksi yhteisöverotulot. Laskennallisen osan valtionosuus saadaan vähentämällä kuntakohtaisesta laskennallisten kustannusten yhteismäärästä kunnan omarahoitusosuus, joka on kaikille kunnille asukasta kohti yhtä suuri. Tämän lisäksi kunnalle myönnetään valtionosuutta erilaisten lisäosien perusteella.

Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen. Talousarvion valtionosuudet otetaan huomioon ennakkolaskelman mukaisesti. Valtionosuuksien laskenta on koko maan tasolla vielä marraskuussa hyvin alustavaa ja tämän hetken laskelmissa näyttää siltä, että Jämsän kaupunki on suuri menettäjä Suomessa hyvinvointialueita luotaessa. Asukaskohtainen valtionosuus putoaisi noin 2 500 eurosta noin 260 euroon. Summana tämä tarkoittaa 47 milj. eurosta pudotusta 5,1 milj. euroon eli lähes 42 milj.€.

Kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ja tulopohja vuodesta 2023 eteenpäin arviolaskelmien varassa. Vaikka sote-kustannukset ja ns. sote-sidonnaiset valtionosuudet lähtevät kuntien taloudesta vuonna 2023, menneet sote-kustannukset vaikuttavat kuntien valtionosuuksiin myös vuoden 2023 jälkeen. Vuoden 2022 sote-kustannusten toteuma ratkaisee kuntien tulevan valtionosuuspohjan, koska mahdollinen puuttuva raha leikataan vuodesta 2024 alkaen kuntien valtionosuuksista. Lopullinen vaikutus kuntatalouteen tiedetään vasta syksyllä 2023, kun tilinpäätöstietojen 2022 mukaan tehtävät lopulliset laskelmat valmistuvat. Koronatilanne sotkenut sote-talouden ja sotkee sitä edelleen. Kun huomio on uudistuksen valmistelussa ja palveluiden siirrossa, riskit sotekustannusten hallitsemattomaan kasvuun ovat suuret.

2.7 Rahoitustuotot ja kulut

Kaupungilla ei ole enää varsinaisia pitkäaikaisia rahamääräisiä sijoituksia. Lainojen määrä oli vuodenvaihteessa 2021/2022 noin 32,3 milj.€. Vuoden 2022 aikana lainamäärä on laskenut ja sitä ennakoidaan olevan vuoden lopussa noin 27,2 milj.€. Korot ovat olleet historiallisen alhaalla ja taloussuunnitelmassa niiden oletetaan inflaation ja maailman politiikan vuoksi nousevan, vaikkakin lainamäärän pienentyminen ja kiinteiden lainojen osuus lainamäärästä hidastaa nousuprosessia.

Korkojen nousu aiheuttaa paineita käyttötalouden menojen hillitsemiseen. Pienellä viiveellä korkokannan noususta on odotettavissa positiivisiakin vaikutuksia. Korkokannan nousuun voidaan vaikuttaa lainakannan korkoriskin minimoimisella lainasalkun allokaatiossa, jolloin korkoriskiä voidaan tasata useammalle vuodelle. Korkoa voi kuitenkin kasvattaa mm. rahoituslaitosten ja valtion luottoluokituksen mahdollinen huononeminen, rahamarkkinaverot ja monet muut EU:n sekä valtiovallan poliittiset ratkaisut. Korkoriskeiltä voidaan myös suojautua, mutta tärkein on näkemys siitä, sidotaanko laina pitkään vai lyhyeen markkinakorkoon. . Korkotuotot pysyvät pääomien alentumisen vuoksi alhaisina. Euriborin keskikoron on ennustettu nousevan noin 2 %:iin.

Antolainojen vuosittaiset korkotuotot ovat suhteellisen vaatimattomia, vuonna 2023 korkotuotot ovat kaupunkikonsernin ulkopuolisilta yhteisöiltä noin 12.500 €, kaupunkikonsernin yhtiöt mukaan lukien noin 120.000 €. Kertaluontoiset ja epävarmat rahoituserät, kuten esim. viivästys- ja verontilityskorot on budjetoitu neutraalisti. Tarvittaessa lainoitusta käytetään rahoituskeinona investointeihin suunnitelmakaudella.

Osinkotuottoja Jämsän kaupunki saa lähinnä pörssiyrityiltä ja Jämsän Aluelämpö Oy:ltä.

2.8 Vuosikate

Talousarviossa vuosikate tänä vuonna on noin 4,5 milj.€ lisätalousarvion mukaisesti, vuonna 2023 se nousee 8,2 milj. euroon, eikä se riitä poistojen kattamiseen, joten se ei ole talouden vähimmäistavoitteen mukainen. Taloussuunnitelman vuosikate laskee vuonna 2024 reiluun 5,2 milj.€ ja nousee taas vuonna 2025 6,2 milj. euroon. Näihin vuosiin liittyy kuitenkin useita eri epävarmuustekijöitä ja tilannetta seurataan. Vuosikate oli tilinpäätöksessä 2020 noin 12,5 milj. € tätä ennen vuosikate on viimeksi riittänyt poistojen kattamiseen vuonna 2015. Vuosikatteen taso on liian matala verrattuna investointeihin, eikä se toteuta kaupungin omaa taloustavoitetta, koska se ei riitä minään vuonna edes poistojen kattamiseen. Vaarana on ajautua jatkuvaan velkakierteeseen.

Vuosi, kaupunki ja liikelaitokset	2019	2020	2021	TA + MUUT. 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vuosikate 1.000 €	8 298	12 478	8 886	4 549	8 269	5 220	6 154
Muutos ed. vuosi	2 979	4 180	-3 592	-4 337	3 720	-3 049	934
Muutos - %	56,01 %	50,37 %	-28,79 %	-48,81 %	81,78 %	-36,87 %	17,89 %
Vuosikate/Poistot %	67,70 %	147,9 %	103,9 %	51,6 %	98,0 %	63,7 %	75,6 %
Vuosikate/asukas €	397	397	445	235	424	268	316

2.9 Poistot

Poistojen taso on samaa suuruusluokkaa kuin investointiohjelman hankkeiden keskimääräiset nettokustannukset suunnitelmakaudella. Tämän suunnitelmakauden investointitaso on vuodessa keskimäärin noin 8 milj. € ja poistot vuositasona ovat suunnitelmakaudella keskimäärin 8,2 milj. €. Tämä tarkoittaa pitkällä tähtäyksellä poistopohjan loivaa pientymistä ja tuloksen paranemista sitä kautta. Poistojen suuruus riippuu vuosittaisista uusinvestoinneista ja aikaisemmista suunnitelman mukaisista poistoista. Kaupunki noudattaa poistoajoissa ja -menetelmissä kunnille annettua yleisohjetta.

2.10 Tilikauden tulos ja taloussuunnitelman tasapainottaminen

Suunnitelmavuosien menoja ja tuloja on ennakoitu muuttuvan toiminnan mukaisesti eri toimialoilla. Tällöin on huomioitu myös uusinvestointien aiheuttamat kustannussäästöt ja -lisäykset tulosalueittain. Taloussuunnitelmavuosilla on myös ennakoitu henkilöstön eläköitymistä ja muita toiminnan muutoksia siinä laajuudessa, kuin se on mahdollista nykyisin tiedoin, varovaisuuden periaatetta noudattaen. Suunnitelmassa on otettu huomioon tulosaluetasolla menojen muutokset, jotka poikkeavat yleisestä meno- tai tulokehityksestä. Suunnitelmassa on otettu huomioon hyvinvointialueen uudistus siten, että valtionosuuslaskelmien keskeneräisyys on huomioitu vuodesta 2023 lähtien, kuluvan vuoden alijäämä ja kattautuu kumulatiivisella ylijäämällä. Vuoden 2023 ennustetaan olevan hieman ylijäämäinen, mutta suunnitelmavuodet 2024 ja 2025 taas alijäämisiä.

ALI-/YLIJÄÄMÄ JA ENNUSTE			Kumulat Ali-/Ylijäämä	
Vuosi	Selite	TP/TA ja ennuste ali- /ylijäämä	euroa	euroa/asukas
2015	Tilinpäätös	1 965 100	4 943 926	230
2016	Tilinpäätös	-1 412 250	3 531 676	164
2017	Tilinpäätös	-3 279 813	251 863	12
2018	Tilinpäätös	1 514 383	1 766 246	86
2019	Tilinpäätös	-2 368 217	-601 971	-30
2020	Tilinpäätös	4 215 166	3 613 194	182
2021	Tilinpäätös	399 719	4 012 913	203
2022	Ta 2022 muutos	-4 023 857	-10 944	-1
2023	Ta 2023	80 748	69 804	4
2024	Talsu 2024	-2 732 760	-2 662 956	-137
2025	Talsu 2025	-1 735 643	-4 398 599	-226

Vuodet 2020 ja 2021 olivat ylijäämisiä ja kaupungilla on taseessaan 4 milj.€ kumulatiivinen ylijäämä. Vuoden 2022 toisen lisätalousarvion mukaan kaupungille syntyy alijäämää noin 3,7 milj. €, joten ylijäämä pienenee huomattavasti, kumulatiivinen ylijäämä kestää kuitenkin vuoden 2022 alijäämäisyyden. Talousarviovuonna syntyy hieman ylijäämään, mutta vuodet 2024 ja 2025 ovat pahasti alijäämisiä eikä resurssia niiden kattamiseen enää ole. Suunnitelma näyttää, että kaupungilla on noin 3-4 milj.€ rakenteellinen alijäämä, jota

on vuoden 2023 aikana alettava pikaisesti korjaamaan. Suunnitelmavuodet on tasapainotettava viimeistään taloussuunnitelmaa 2024 - 2026 laadittaessa.

Yleisesti käytetyn kuntatalousmittariston mukaan talouden tasot ovat seuraavat:

- **Vahvan talouden taso** = vuosikate on suurempi kuin pitkäaikaisten lainojen lyhennykset, uus- ja korvausinvestoinnit.
- **Tasapainossa olevassa kuntataloudessa** = vuosikate on yhtä suuri kuin pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja korvausinvestoinnit.
- **Tasapainon alarajalla** = talous on, kun vuosikate on yhtä suuri kuin suunnitelmapoistot (=korvausinvestoinnit).
- ***Heikkenevä talous on, kun vuosikate on positiivinen, mutta tilikauden tulos on negatiivinen, ilman satunnaisia eriä.***
- **Kriisitaloudessa vuosikatekin on negatiivinen**

Suunnitelmakaudella tulopohjaa on laajennettava. Kaupungille jäävien toimintojen organisointi on tehtävä vuoden 2023 aikana siten, että talouden tasapaino on mahdollista pitää. Heikkojen verotulo- ja valtionosuusennusteiden perusteella kaupungin taloudessa on haasteita, joita ei pystytä hoitamaan yhdessä vuodessa tai yhdellä suunnitelmalla kuntoon. Tasapainotustoimenpiteiden on oltava jatkuvaa toimintaa ja kaupungin organisointia on muutettava tavoitteiden mukaisesti tehokkaampaan suuntaan. Riskit luisumisesta alijäämäisten tilinpäätöksien kierteeseen ja kohtuuttomaan lainamäärään ovat olemassa.

Tuloslaskelma

Kaupunki, ei liikelaitoksia, ulk ja sis.	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	58 330 020	52 232 889	25 641 994	25 023 137	24 858 137
Myyntituotot	31 638 146	26 528 760	5 879 771	6 129 771	6 129 771
Maksutuotot	8 772 612	8 070 860	1 173 890	1 059 570	1 013 890
Tuet ja avustukset	5 232 336	3 160 170	3 656 448	3 296 991	3 177 671
Muut toimintatuotot	12 686 925	14 473 099	14 931 885	14 536 805	14 536 805
Valmistus omaan käyttöön	237 399	205 380	205 380	205 380	205 380
Toimintakulut	-190 699 452	-188 359 060	-73 457 704	-73 341 521	-73 068 773
Henkilöstökulut	-42 721 416	-44 102 660	-34 477 578	-34 258 528	-34 001 044
Palvelujen ostot	-122 905 759	-118 312 180	-21 515 564	-21 595 565	-21 621 342
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 899 082	-5 624 030	-6 159 776	-6 261 706	-6 211 016
Avustukset	-7 965 604	-8 797 350	-3 227 900	-3 147 900	-3 147 900
Muut toimintakulut	-11 207 591	-11 522 840	-8 076 886	-8 077 822	-8 087 471
Toimintakate	-132 132 033	-135 920 791	-47 610 330	-48 113 004	-48 005 256
Verotulot	92 719 663	90 900 000	48 700 000	46 100 000	46 870 000
Valtionosuudet	46 570 072	47 069 124	5 097 338	5 097 338	5 097 338
Rahoitustuotot ja -kulut	550 314	197 000	484 000	538 000	594 000
Korkotuotot	201 624	179 000	274 000	280 000	250 000
Muut rahoitustuotot	571 968	259 000	641 000	650 000	650 000
Korkokulut	-219 046	-240 000	-430 000	-391 000	-305 000
Muut rahoituskulut	-4 232	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Vuosikate	7 708 015	2 245 333	6 671 008	3 622 334	4 556 082
Poistot ja arvonalentumiset	-7 160 580	-7 222 310	-6 994 388	-6 726 391	-6 616 025
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	246 610	246 610
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	612 255	-4 730 367	-76 770	-2 857 447	-1 813 333

Tuloslaskelmavertailu

Tuloslaskelmavertailu, kaup. ja liikelaitokset, ulk. ei eliminoiteja	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	ero 23-21 €	ero 23-22 €	ero % 23/21	ero % 23/22
Toimintatuotot	53 876 313	48 875 839	22 436 474	-31 439 839	-26 439 365	-58,4 %	-54,1 %
Myyntituotot	35 564 803	31 576 610	8 595 697	-26 969 106	-22 980 913	-75,8 %	-72,8 %
Maksutuotot	8 772 612	8 070 860	1 173 890	-7 598 722	-6 896 970	-86,6 %	-85,5 %
Tuet ja avustukset	5 316 007	3 194 070	3 656 448	-1 659 559	462 378	-31,2 %	14,5 %
Muut toimintatuotot	4 222 891	6 034 299	9 010 439	4 787 548	2 976 140	113,4 %	49,3 %
Valmistus omaan käyttöön	263 225	273 380	273 380	10 155		3,9 %	
Toimintakulut	-184 919 834	-182 492 870	-68 424 563	116 495 271	114 068 307	-63,0 %	-62,5 %
Henkilöstökulut	-46 912 789	-47 991 430	-34 906 737	12 006 052	13 084 693	-25,6 %	-27,3 %
Palvelujen ostot	-118 359 964	-114 156 190	-20 331 090	98 028 874	93 825 100	-82,8 %	-82,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 373 191	-8 012 470	-7 518 776	854 415	493 694	-10,2 %	-6,2 %
Avustukset	-7 965 604	-8 797 350	-3 227 900	4 737 704	5 569 450	-59,5 %	-63,3 %
Muut toimintakulut	-3 308 285	-3 535 430	-2 440 060	868 225	1 095 370	-26,2 %	-31,0 %
Toimintakate	-130 780 297	-133 343 651	-45 714 709	85 065 588	87 628 942	-65,0 %	-65,7 %
Verotulot	92 719 663	90 900 000	48 700 000	-44 019 663	-42 200 000	-47,5 %	-46,4 %
Valtionosuudet	46 570 072	47 069 124	5 097 338	-41 472 734	-41 971 786	-89,1 %	-89,2 %
Rahoitustuotot ja -kulut	376 111	-76 230	186 000	-190 111	262 230	-50,5 %	-344,0 %
Korkotuotot	201 624	179 000	274 000	72 376	95 000	35,9 %	53,1 %
Muut rahoitustuotot	587 915	271 000	653 000	65 085	382 000	11,1 %	141,0 %
Korkokulut	-408 838	-420 230	-581 100	-172 262	-160 870	42,1 %	38,3 %
Muut rahoituskulut	-4 590	-106 000	-159 900	-155 310	-53 900	3 383,7 %	50,8 %
Vuosikate	8 885 550	4 549 243	8 268 629	-616 921	3 719 386	-6,9 %	81,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	-8 550 651	-8 819 710	-8 434 491	116 160	385 219	-1,4 %	-4,4 %
Satunnaiset erät							
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	-1		0,0 %	
Rahastojen muutos	-181 792			181 792		-100,0 %	
Tilikauden yli-/alijäämä	399 719	-4 023 857	80 748	-318 971	4 104 605	-79,8 %	-102,0 %

Tuloslaskelmavertailu, kaup. ja liikelaitokset, ulk ja sis.	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	69 328 771	63 512 139	30 706 394	30 087 537	29 922 537
Toimintakulut	-200 372 292	-197 129 170	-76 694 483	-76 578 300	-76 305 552
Toimintakate	-130 780 297	-133 343 651	-45 714 709	-46 217 383	-46 109 635
Verotulot	92 719 663	90 900 000	48 700 000	46 100 000	46 870 000
Valtionosuudet	46 570 072	47 069 124	5 097 338	5 097 338	5 097 338
Rahoitustuotot ja -kulut	376 111	-76 230	186 000	240 000	296 000
Vuosikate	8 885 550	4 549 243	8 268 629	5 219 955	6 153 703
Poistot ja arvonalentumiset	-8 550 651	-8 819 710	-8 434 491	-8 199 325	-8 135 956
Satunnaiset erät					
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	246 610	246 610
Tilikauden yli-/alijäämä	399 719	-4 023 857	80 748	-2 732 760	-1 735 643

Tunnusluvut

Kaupunki ja liikelaitokset	TP 2020	TP 2021	TA+muut 2022	TA2023
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista	24,7%	34,7%	32,3%	40,2%
Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista	163,2%	138,7%	66,7%	152,5%
Vuosikate euroa/asukas	272	447	228	425
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	4 215 166	399 719	-4 023 857	100 748
Taseen kertynyt yli- alijäämä (1000 euroa)	3613	4013	-11	90
Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas	179	201	-1	5

2.11 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Kaupunginvaltuuston on kuntalain 110 §:n mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kaupungille seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Jämsän kaupungissa suunnitelmakausi on kolme vuotta.

Taloussuunnitelman on mukaan oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuuston alaisten toimielinten on noudatettava kaupunginvaltuuston hyväksymää talousarviota vuodelle 2022. Talousarviossa esitetyt perustelut sekä toiminnan ja talouden tavoitteet ovat toimielimiä ja niiden alaisia talousyksiköitä sitovia. Liikelaitosten osalta noudatetaan kunnallisen liikelaitoksen ohjeistusta. Talousarviossa ovat liikelaitosta sitovia erinä: korvaus perus- ja lainapääomasta, mahdollinen toiminta-avustus liikelaitokselle, peruspääoma- tai lainasijoitus liikelaitokseen, lainapääoman palautus, nettotulos ja investointien kokonaisuudet.

Toimielimillä ja niiden alaisilla yksiköillä on velvollisuus ottaa huomioon kaupunginvaltuuston ja -hallituksen asettamat talouden tavoitteet ja toimia siten, että tasapainoinen ja terve taloustilanne saavutetaan suunnitelmakaudella. Toimialojen tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtuuston hyväksymät strategiset linjaukset ja koko kaupunkia koskevat tavoitteet.

Kaupunginhallitus antaa erikseen talousarvion yksityiskohtaiset täytäntöönpano-ohjeet, jotka täydentävät kaupunginvaltuuston hyväksymää hallintosääntöä sekä talousarvion sitovuus- ja seurantaohjetta. Kaupunginhallituksella on oikeus antaa tarkempia määräyksiä talousarvion sitovuudesta ja puuttua vuoden kuluessa minkä tahansa määrärahan käyttöön.

Talousarvion määrärahojen käyttöön liittyvät erityisohjeet

- 1) Talousarvioon merkityt toimialan ja tulosalueen menot ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia. Rahoitusosan osalta ottolainojen nettomäärä on sitova. Antolainojen osalta pitkäaikaiset valtuuston päätettävät antolainat ovat nettomäärältään sitovia tavoitteita.

- 2) Talouden hoidossa on kirjanpidon mukaisesti käytössä bruttoperiaate. Kukin toimielin ja ao. tilivelvollinen on vastuussa tulosalueen menoista ja tuloista erikseen. Tulojen ylittyminen talousyksikön käyttötaloudessa ei oikeuta menojen ylittämiseen.
- 3) Toimialan ja tulosalueen menojen yhteismäärää ei ilman kaupunginvaltuuston lupaa saa ylittää, eikä käyttää kuin toimialan ja tulosalueen tehtävien ja tavoitteiden sekä perusteluiden mukaiseen tarkoitukseen. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat sitovia. Talousarvioon tehtävistä menojen ja tulojen muutoksista toimiala- ja tulosaluetasolla päättää kaupunginvaltuusto talousarviovuoden aikana.
- 4) Tuloyksikön menojen yhteismäärää ei ilman asianomaisten toimielimen lupaa saa ylittää, eikä käyttää muutoin kuin tuloyksikön tavoitteiden ja päämäärien mukaisesti. Ylityspäätöstä tehdessä ao. toimielimen/viranhaltijan on samalla tehtävä päätös, miltä saman tasoilta toiselta tai useammalta tuloyksikön kohdalta vastaava säästö saadaan ylityksen katteeksi. Katetta ei voida osoittaa sisäisistä eristä, eikä omien liikelaitosten eristä.
- 5) Tilien käyttäjät ovat ensisijaisessa vastuussa määrärahan riittävydestä lakimääräisten tehtävien osalta ja toissijaisesti kaikkien suunniteltujen tehtävien suorittamisesta. Lakimääräisten tehtävien suorittamiseen kaupunginvaltuusto on varannut riittävät määrärahat. Ehdotukset työohjelman tai toiminnan muutoksista, jatkamisesta tai lisäämisestä on tehtävä niin ajoissa, että kaupunginhallitus ja -valtuusto voivat olla siitä aiheutuva ja ehdotettua menoylitystä hyväksymättä.
- 6) Määrärahojen riittävyyteen liittyvät ennakoinnit ja päätökset on tehtävä etukäteen. Havaitessaan toiminnan muutoksen, joka on aiheuttamassa talousarviomäärärahan käytön ylityksen, on tulosalueen tai -yksikön tai kustannuspaikan esimiehen etsittävä aktiivisesti ratkaisuja ja tehtävä esityksiä toiminnan muutoksista ja/tai rakenteiden uudistamisesta, jotta määrärahaylityksiltä vältytään. Jos kattaminen ei ole mahdollista oman tulosalueen/ -yksikön tai kustannuspaikan toiminnasta, kattamiset tehdään ensisijaisesti oman toimialan sisällä.
- 7) Tulosalueiden on huolehdittava siitä, että tulot kertyvät ajallaan ja että kustannustason nousua seurataan huolellisesti.
- 8) Taksat ja maksut tarkistetaan vuosittain. Maksujen ja taksojen tarkistaminen tarkoittaa myös niiden rakenteen ja määräytymisperusteiden tarkistamista. Hintoihin tulee sisällyttää yleiskustannuslisä sekä poistot ja laskennalliset korot, ellei sitä ole lain tai muun säädöksen nimenomaisen määräyksen perusteella kielletty.
- 9) Mikäli on odotettavissa tulovajaus, mistä syystä tahansa, on asianomaisten toimielimien huolehdittava vastaavan menosäästön syntymisestä. Tilannetta on seurattava ja esitettävä kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi hyvissä ajoin tarpeelliset toimitaan vaikuttavat muutokset.
- 10) Jämsän kaupungin virkojen/toimien täyttämiseen tarvitaan kaupungin henkilöstöjaoston täyttölupa mikäli tehtävä ei sisälly henkilöstö- ja taloussuunnitelmaan. Myöskään lain tai työehtosopimuksen velvoittamiin mitoituserusteisiin ei erillislupaa tarvita.
- 11) Työllisyysvaroin palkattavista henkilöistä tehdään työllistämisuunnitelma. Työllistämisyksikkö koordinoi ja ohjeistaa konsernin työllistämistä.
- 12) Kuntien valtionosuuden, projektiohjeiden tms. avustuksen saannin ohjeita on tarkoin noudatettava. Mihinkään valtionosuuteen tai -avustukseen oikeuttavaan hankkeeseen tai hankintaan ei ole lupa ryhtyä ennen kuin on varmistettu valtionosuuden tai -avustuksen saanti, silloin kun se on hankkeen ehtona.
- 13) Projektien kirjanpidosta ja käytännön talouden hoidosta ja kustannusten erittelyistä on kaupunginhallitus hyväksynyt erilliset ohjeet. Taloushallinto ohjeistaa tarkemmin projektien kirjanpidon.
- 14) Kaupungin myöntämät harkinnanvaraiset toiminta- ja kohdeavustukset tulee asianomaisten toimielinten julistaa haettavaksi samanaikaisesti yhteisilmoituksella. Määräys ei koske kaupunginhallituksen avustuspäämäärärahoja.

Hankinnat ja investoinnit

- 1) Kaupungin hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädäntöä ja annettuja hankintaohjeita. Talousarvioon perustuvat hankinnat on tehtävä taloudellisesti, suunnitellusti ja tarkoituksenmukaisesti.
- 2) Sovitut hankinnat tehdään keskitetysti materiaalikeskuksen kautta. Materiaali- ja palveluhankintoja koskevia puite- ja yhteishankintasopimuksia on noudatettava.
- 3) Käyttötalouteen kirjattavien hankintojen tekemistä on vältettävä joulukuun-tammikuun välisellä ajanjaksolla.
- 4) Yli 10.000 euron hintaiset yksittäiset irtaimet hyödykkeet budjetoidaan investointiosaan. Pienten yksittäisten hankkeiden niputtaminen em. rajan ylittämiseksi tai hankinnan perusteeton pilkkominen em. rajan alittamiseksi on kiellettyä.
- 5) Talousarvion investointiohjelmassa nimettyjen erillishankkeiden (ml. kalusto) määrärahat ovat toimielimiä sitovia. Investoinniksi kirjattavat hankinnat eivät saa ajoittua marras-helmikuun väliselle ajalle. Poikkeukset on sovittava talousjohtajan kanssa.
- 6) ICT-hankinnat tehdään yhteistyössä kaupungin tietohallintoyksikön kanssa. Määrärahat sisältyvät eri yksiköille. Henkilökohtaiset laitteet hankitaan kaupungin leasing-sopimuksella. ICT- hankinnoista on erillinen ohje.
- 7) Tulosalueen esimies ja tietohallintopäällikkö voi päättää enintään 60 000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran, urakan tai palvelun hankinnasta. Elinvoiman tulosalueiden esimies voi päättää 100 000 euron (alv 0 %) hankinnasta. Toimialajohtajat voivat päättää 100 000 euron (alv 0 %) hankinnasta toimialan tulosaluille.
- 8) Tulosyksikön esimies voi päättää enintään 20 000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran, urakan tai palvelun hankinnasta.
- 9) Kustannuspaikan esimies voi päättää enintään 10 000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran hankinnasta tai palvelun ostosta.
- 10) Talousarviovuodelle sisältyvät talonrakennushankkeet ovat toimielimiä ja elinvoimatoimialaa sitovia.

3 KONSERNIYHTIÖIDEN TALOUDESTA

Konserniyhtiöt ja kuntayhtymät	Kotipaikka	Omistus
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö Oy Jämsänmäki	Jämsä	100,00 %
Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli	Jämsä	100,00 %
Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsän Aluelämpö Oy	Jämsä	100,00 %
Himos-Infra Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsek Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy	Jämsä	100,00 %
Kiinteistö Oy Koskenpään terveystalo	Jämsä	79,60 %
Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4	Jämsä	59,74 %
Längelmäki Halli Oy (jäähalli)	Jämsä	57,18 %
Kuntayhtymät		
Keski-Suomen liitto	Jyväskylä	8,99 %
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	17,88 %
Yhteis- ja omistusyhteisyydet 20 - 50%	Ei eliminoida saatavia, velkoja , ostoja, myyntejä	
Jämsänjokilaakson Jäähalli Oy	Jämsä	26,64 %
Muut yhteisöt	Ei eliminoida saatavia, velkoja, ostoja, myyntejä	
Jämsänkosken tekojäärata	Jämsä	19,20 %

Kuntastrategiassa tulee huomioida myös omistajapolitiikka. Kuntastrategian ja omistajapolitiikan perustuvat arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kuntakonsernin rakenteeseen ja tehtävien toteuttamiseen. Omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä aktiivisesti myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Jämsän kaupunkikonsernin toimintaa säätelee kaupunginvaltuuston hyväksymä hallintosääntö ja konserniohje, jossa on määritelty toimintatavat konsernissa. Konserniohjetta tarkentavat käytännön ohjeistus (Corporate Governance) uudistetaan vuoden 2023 aikana, koska se sisältää osin päällekkäisyyksiä uudistetun konserniohjeen kanssa. Uuteen ohjeeseen otetaan myös uudistetun konsernin hallitusjäsenten nimitysmenettelyn kriteeristö.

Omistajaohjauksella huolehditaan, että kaupungin tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Aktiiviseen omistajaohjaukseen kuuluu vuoropuhelu tytäryhteisön kanssa eli molemminpuolinen myötävaikuttaminen, tätä myötävaikuttamista tapahtuu myös epämuodollisin keinoin erityisesti kunnan kokonaan omistamissa yhtiöissä. Eri yhtiöiden kanssa käydään vähintään kerran vuodessa keskustelut yhtiön toiminnan strategisesta suunnasta, yksittäisiä asioita valmistellaan avoimesti yhdessä konsernijohdon kanssa tarvittaessa. Yhtiöiden suunnitelmat ja talousarviot ovat kaupungin taloussuunnitelmassa lyhennettyinä mukana ja tilinpäätökset tilinpäätöksen yhteydessä. Pääoman tehokkaan käytön edellytys on, että tiedetään mihin kaupungin pääomaa on sitoutunut. Kunnan on tämän vuoksi arvioitava kaikki olennaiset omaisuuseränsä, selvitettävä niiden käyttötarkoitus, minkä vuoksi omaisuus on hankittu ja palveleeko omaisuuden käyttö tätä tarkoitusta.

Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Jämsän kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on kaupunginvaltuusto hyväksynyt 3.3.2014. Niiden perusteella kaupunginhallitus on antanut täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 19.12.2017. Sisäinen valvonta kattaa kaikki Jämsän kaupungin toiminnot ja niiden oikeellisuuden ja laillisuuden valvonnan.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä turvata kaupunkikonsernin toimintojen jatkuvuus ja palvelujen häiriötön tuottaminen.

Riskienhallinnan on katettava kaikki olennaiset toiminnan riskit. Merkittävät riskit on tunnistettava, luokiteltava, arvioitava ja mitattava mahdollisuuksien mukaan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteiden ja menetelmien avulla saadaan kohtuullinen varmuus hyvän hallinnon toteutumisesta sekä tuloksellisesta ja strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesta toiminnasta Jämsän kaupungissa.

Jämsän kaupunkikonsernin tytäryhteisöt ovat tehneet riskienhallintasuunnitelman vuoden 2023 talousarvion valmistelun yhteydessä. Uutena riskinä on yhtiöillä energian saatavuuteen ja hintaan liittyvät riskit.

Tytäryhteisöjen pääasiallisimmat riskit ovat:

- toimintaympäristöstä aiheutuvat riskit;
- rahoitukselliset riskit;
- henkilöstöriskit;
- kiinteistöihin ja laitteistoihin liittyvät vahinkoriskit ja
- ympäristöriskit
- energian saatavuuteen ja hintaan liittyvät riskit

Kaupunginhallitus antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallintamenetelmien kehittämiseen ja tekemiseen sekä niiden raportointiin.

3.1 Konserniyhtiöt

Kiinteistö Oy Jämsänmäki

Toimitusjohtaja Jussi Aalto

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiön pääasiallinen toimiala on vuokra-asuntojen omistaminen ja vuokraaminen. Kuntaliitosten ja fuusioiden myötä yhtiön omistuksessa on asuntoja Jämsän taajaman lisäksi Jämsänkosken, Länkipohjan, Hallin sekä Koskenpään taajamissa. Vuonna 2013 yhtiöllä oli 906 asuntoa ja lokakuussa 2022 vuokrattavia asuntoja on 612. Yhtiön käyttöasteeseen ja talouteen vaikuttaa oleellisesti alueen negatiivinen väestönkehitys. Ainakin tilapäisen nopean nousun yhtiön käyttöasteeseen toi ukrainan sotapakolaisten asuttaminen tilikaudella 2022. Talousarviohetken käyttöaste 95 % on kuitenkin tuskin pysyvä tilanne.

Tavoitteena suunnitelmakaudelle on:

- 1) Tärkein tavoite on nostaa yhtiön käyttöaste pysyvästi riittävälle tasolle, jotta yhtiö pystyy ylläpitämään hallitsemansa asunnot haluttuina vuokrakohteina ja yhtiön varat riittävät rakennusten peruskorjaamiseen ja tulevaisuudessa myös mahdollisten uusien kohteiden rakentamiseen. Tämä tarkoittaa 92-95 %:n kokonaiskäyttöastetta. Negatiivisen väestönkehityksen vuoksi tavoitteeseen on ollut vaikea päästä tehdyistä toimenpiteistä huolimatta.
- 2) Vakiinnuttaa yhtiön taloustilanne ja maksuvalmius.
- 3) Yhtiön kassavirran saaminen tasapainoon.
- 4) Yhtiön velkamäärää vähennetään pitkällä tähtäyksellä.
- 5) Toteuttaa suunnitelmallista kohteiden peruskorjaamista mahdollisuuksien rajoissa.

Taloussuunnitelma 2023-2025	TP 2021	TA 2022 (muutos)	TP-ennuste 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Huoneistovuokrat	2 756 927	3 051 000	3 028 397	2 990 000	2 900 300	2 813 291
Käyttökorvaukset	128 902	205 000	207 919	225 000	218 250	211 703
Muut tuotot	137 346	10 000	26 006	10 000	9 700	9 409
Liikevaihto	3 023 174	3 266 000	3 262 321	3 225 000	3 128 250	3 034 403
Henkilöstökulut	211 312	196 100	206 184	188 700	216 903	219 072
Poistot ja arvonalent.	0	0	0	0	0	0
Muut kulut yhteensä	1 809 291	1 890 000	1 854 943	1 943 600	2 001 908	2 061 965
LIKEVOITTO /-TAPPIO	219 918	562 900	552 088	493 700	66 439	208 879
Korkotuotot	8 155	5 000	14 072	8 000	5 000	5 000
Korko- ja rahoituskulut	141 142	133 000	118 174	146 000	147 460	148 935
Yhteensä	132 987	128 000	104 102	138 000	142 460	143 935
Voitto/tappio ennen satunn.eriä	86 932	434 900	447 986	355 700	-76 021	64 944
Voitto/tappio ennen tp-siirtoja/veroja	86 932	434 900	447 986	355 700	-76 021	64 944
TILIKAUDEN VOITTO / TAPPIO	86 932	434 900	447 986	355 700	-76 021	64 944

Alaskirjaukset

Purkukulut

*Yhtiön taloutta rasittaa suunnitelmakaudella olennaisesti rakennusten vähentämiseen liittyvät alaskirjaukset.

** Rakennuksen purkamisen yhteydessä myös purkutyö aiheuttaa merkittävän kulu-erän. Talousarviohetkellä tiedossa olevat muutokset/arviot kiinteistökannassa on budjetoitu.

Tällä hetkellä suurena haasteena on talojen ja asuntojen kunnon ylläpito ja nostaminen sille tasolle, että ne pystyvät kilpailemaan muiden markkinoilla olevien asumisvaihtoehtojen kanssa, sekä hinnallisesti että laadullisesti. Myöskään yhtiön asuntokanta ei ole optimaalinen, isoja asuntoja on suhteessa liikaa kysyntään nähden (keskimääräinen ruokakunnan koko on pienempi mitä se on ollut vuokratalojen rakentamivuosina). Investoinneista on pääosin pidättäytytty ja pääpaino on ollut asuntokannan sopeuttamistoimissa. Ylläpitokulujen pienentämiseen tähtäviä energiaremontteja on meneillään. Käyttöasteen nostamisen toimenpiteinä käytetään rakennusten myyntiä ja purkamista konsernin emoyhteisön kanssa yhteistyössä sopien. Hyväksytyin vuokra-asumisen kehittämissuunnitelman mukaisesti yhtiön vuokrattavia asuntoja vähennetään eri toimenpitein siten, että yhtiöllä on suunnitelmakauden jälkeen noin 500 vuokrattavaa asuntoa.

Yhtiön tilanteessa tapahtui ainakin tilapäisesti olennainen muutos tilikaudella 2022 Ukrainan sodan seurauksena. Yhtiö vuokrasi SPR:n vastaanotto toimintaan käytännössä kaikki tyhjät asunnot kevään ja kesän 2022 aikana. Talousarviohetkellä käyttöaste on noin 95% ja oletuksena on, että suuri osa näistä asunnoista on ainakin vuoden 2023 vielä SPR:n käytössä. Talousarvio 2023 perustuu kuitenkin 90% käyttöasteeseen.

Asuntojen vuokrataso pidetään edelleen kohtuullisena ja vuokrankorotukset pieninä. Nousevat energianhinnat pakottavat kuitenkin pieniin vuokrantarkistuksiin, suurempaa kertakorotuksen painetta ei ole syytä kerätä tuleville vuosille. Suunnitelmakaudella vuokratasoa jyvitetään edelleen huoneistojen välillä vastaamaan paremmin muuttuneeseen markkinatilanteeseen. Pienten asuntojen kysyntä on muita parempaa, mutta yhtiön neliövuokrissa tätä ei ole merkittävästi huomioitu. Yhtiön tavoitteena on ollut vähentää keskimäärin 50 asuntoa vuodessa, jotta asuntojen määrä vastaisi paremmin seutukunnan tarvetta ja näin ollen käyttöasteen parantamiseen olisi edellytyksiä. Tämän tavoitteen osalta toimenpiteistä pidättäytytään toistaiseksi, aikataulua arvioidaan uudestaan käyttöasteen muutosten perusteella. Yhden kohteen jo tehty purkupäätöstä pidetään toistaiseksi jäissä, koska kohde on tällä hetkellä 100% käytössä.

Talousarviovuonna 2023 tarkennetaan suunnitelmallisten korjausten toteuttamista niissä kohteissa, jotka yhtiöllä aiotaan pitkällä aikavälillä säilyttää.

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa
Asuntojen käyttöaste	> 90 %	Tilinpäätös

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Vuokranmääritysyksiköitä, kpl	33	28	30	29	29
Asuntoja, kpl	613	597	602	588	588
Toimitilat, kpl	2	2	2	1	1
Huoneistoala, m ²	31 499	30 391	31 033	30 150	30 150
Yksikköhinnat:					
Vuokra, €/m ² /kk	8,8	8,95	9	9,1	9,2

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Ennakoimattomat ja äkilliset muutokset toimintaympäristössä ja niiden suorat ja epäsuorat vaikutukset.	3	3	9
Toimenpide	Sopeutuminen, ennakointi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Henkilöriski: Henkilöstön irtisanoutumiset	2	2	4
Toimenpide	1) Henkilöstön työhyvinvointiin panostaminen.			
Toimenpide	2) Varahenkilöiden nimeäminen.			
Toimenpide	3) Rekrytoinnit, sijaistaminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Rakennusten kuntotason lasku ja korjausvelan kasvu. Vuokrattavuuden heikentyminen.	3	3	9
Toimenpide	1) Korjausvelan määrittely 2) PTS-suunnittelu 3) Rahoitussuunnittelu em. kohdat huomioiden			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Toiminta ei vastaa yhtiölle asetettuja tavoitteita. Asuntomäärä ei vastaa kysyntään. Asuntojen laatu ei vastaa kysyntään.	3	1	3
Toimenpide	1) Yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut			
Toimenpide	2) Tavoitteiden arviointi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Toimintaympäristön muutos: Alueen negatiivinen väestönkehitys	3	3	9
Toimenpide	1) Sopeutuminen, ennakointi.			

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Yhtiön investointikyky palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen ei ole riittävä	3	3	9
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi			
Toimenpide	2) Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja priorisointi			
Toimenpide	3) Markkinointi - jatkuvuuteen ja tilojen käyttöasteen kehitykseen liittyen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiön ylivelkaantuminen	3	2	6
Toimenpide	1) Rahoitussuunnittelu. Mahdollinen pääomitus.			
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut			

Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli

Toimitusjohtaja Eija Arvaja

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiö omistaa ja hallinnoi Patria Aviation Oy:n käytössä olevaa avioniikkatuotannon toimitilarakennusta (Passi) ja NH90-helikoptereiden kokoonpanohallia, joka on rakennettu HW-hallin yhteyteen. Kiinteistöyhtiön tilat on vuokrattu 20 vuoden vuokrasopimuksella Patria Aviation Oy:lle.

Vuokralla katetaan yhtiön lainojen lyhennykset, rahoitus- ja hallinnointikulut sekä muut yhtiölle vuokra-kohteen omistamisesta ja hoidosta aiheutuvat välttämättömät kulut. Yhtiön rahoittajana on Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen. Lainapääoma on vuoden 2022 alussa 304.485 €. Laina tulee täysin maksetuksi maaliskuussa 2023, jonka jälkeen Patria Oyj ostaa kyseisen yhtiön puitesopimuksessa mainitulla hinnalla, osakekaupasta on kaupunginhallitus tehnyt päätöksen.

Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli	TP 2020	TA 2021	Ennuste 2021	TA 2022	TS 2023
Liikevaihto (alv 0 %)	503 226	503 226	503 226	391 000	45 000
Henkilöstökulut	6 099	6 100	6 250	6 300	1 000
Muut kulut					
Kiinteistövero	15 026	16 865	13 046	11 000	9 000
Muut kulut	6 914	7 000	6 500	10 000	3 000
Muut kulut yhteensä	21 940	23 865	19 546	21 000	12 000
Liikevoitto/-tappio	475 187	473 261	477 430	363 700	32 000
Poistot suunnitelman mukaan	326 025	327 699	324 766	323 829	62 500
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut korko- ja rahoitustuotot	0	0	0	0	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut	37 386	57 000	26 000	9 000	500
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	37 386	57 000	26 000	9 000	500
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	111 776	88 562	126 664	30 871	-31 000
Välittömät verot	39 874	30 717	32 000	10 000	0
Tilikauden voitto / -tappio	71 902	57 845	94 664	20 871	-31 000

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023
Kerrosala kem ²		8 070	8 070
Rakennustilavuus rm ³		48 575	48 575
Vuokra/kem ² /kk		4,03	2,78
Vuokratulot euroa		391 000	45 000

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja Jussi Aalto

Yhtiön toiminta-ajatus

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy on Jämsän kaupungin 100 % omistama osakeyhtiö, jonka toimialue on Jämsän kaupunki. Yhtiö hallinnoi ja vuokraa tuotanto- ja toimitiloja. Yhtiö voi myös rakennuttaa, ostaa ja myydä rakennuksia ja kiinteistöjä yritystoiminnan lisäämiseksi ja säilyttämiseksi Jämsän seudulla. Vuokrattavien tilojen käyttöaste pidetään korkeana ja perittävät vuokrat markkinahintaisina. Korjataan suunnitelmallisesti olemassa olevia kohteita. Reagoidaan nopeasti ja joustavasti yritysten tilatarpeisiin.

Verohallinnon vuonna 2019 antama ennakkoratkaisu lunastusvuokrien käsittelystä arvonlisäverotuksen näkökulmasta oli korkeimman hallinto-oikeuden käsittelystä ja siihen saatiin konsernin ja yhtiön kannan mukainen ratkaisu. Tilikauden 2022 aikana pystyttiin palaamaan lunastusvuokrien osalta normaalitilanteeseen, jossa vuokrat käsitellään vuokratulona, ei kiinteistökaupan osasuorituksina. Tällä on suuri merkitys myös tulevien kehittämishankkeiden kannalta.

Yhtiön tilat ovat muilta osin täynnä, mutta Hallin Varuskunta-alueella oleva Sotilaskoti -rakennus on vielä vajaakäytöllä. Noin puolet tilasta on vielä vuokraamatta. Kohteen käynnistämävaiheen aikana (3 vuotta) kaupunkiomistaja on sitoutunut tilikausittain nettotappion takaamiseen 100.000 euromäärään asti, joten vuodelta 2023 kaupunki vielä kattaa tappioita.

Liikevaihdon kasvu tilikaudelle 2023 perustuu Juustolan laajennuksen valmistumiseen ja toisaalta korkojen nousuun. Pääomaperusteisissa vuokrissa korko on vuokrantarkistusperuste.

Myllymäki II -teollisuusalueelle on ollut suunnitteilla teollisuushalli. Hankkeen käynnistyminen suunnitelmakaudella on mahdollista, mutta talousarvion hetkellä mitään päätöksiä asiasta ei ole. Yhtiö päätti kuitenkin syksyllä 2022 lisätontin ostosta alueelta erilaisten kiinteistökehittämishankkeiden mahdollistamiseksi.

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa
Tilojen käyttöaste	> 99 %	Tilinpäätös

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Liikevaihto (alv 0 %)	946 680	1 268 000	1 429 000	1 457 580	1 472 156
Saadut avustukset*	100 301	100 000	100 000		
Henkilöstökulut	39 199	46 200	48 350	48 834	49 810
Muut kulut yhteensä	433 643	451 300	499 250	504 243	514 327
Liikevoitto / -tappio	574 139	870 500	981 400	904 504	908 018
Poistot suunnitelman mukaan	557 088	598 500	727 000	692 500	664 800
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	64 772	67 000	218 882	207 938	197 541
Voitto/tappio ennen tp-siirtoja	-47 720	205 000	35 518	4 066	45 677
Tilikauden voitto/tappio	-47 720	205 000	35 518	4 066	45 677

*Vuosina 2021, 2022 ja 2023 esitetty "saadut avustukset" on omistajan avustus sotilaskotirakennuksen nettotappion kattamiseen. Varaus on esitetty 100.000 asti, avustuksen maksu toteutuneen nettotappion mukaan.

Tilikaudella 2022 alkanut korkojen nousu näkyy yhtiön kulurakenteessa voimakkaasti. Yhtiö on maksanut vuosittain omistamistaan rakennuksista kiinteistöveroja noin 40.000 euroa sekä korkoja ja takausprovisiota omistajalleen noin 30.000 euroa. Näiden taso nousee suunnitelmakaudella uusista investoinneista johtuen. Suuri poistopohja rasittaa yhtiön taloutta kiinteistöomaisuuden ollessa lähes 8 miljoonaa.

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023
Rakennuksia kpl	9	9	9
Vuokrattava ala kem ²	32 896	34 392	34 392

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Toiminta ei vastaa yhtiölle asetettuja tavoitteita	3	1	3
Toimenpide	1) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Toimitusjohtaja on ainoa toimihenkilö	3	2	6
Toimenpide	1) Kehityskeskustelut. 2) Toimitusjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan yhteistoiminnan tehostaminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Verolainsäädännön/tulkinnan muutokset	3	2	6
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiöiden toimialan mukainen toiminta ei ota huomioon konsernin emon ja koko konsernin etua.	3	1	3
Toimenpide	1) Yhtiön hallitusjäsenten ohjeistus / koulutus.			
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Yhtiön investointikyky palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen ei ole riittävä	2	1	2
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi			
Toimenpide	2) Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja priorisointi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiön ylivelkaantuminen	3	2	6
Toimenpide	1) Rahoitussuunnittelu. Mahdollinen pääomitus.			
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut			

Jämsän Aluelämpö Oy

Toimitusjohtaja Hannu Soikkeli

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiön toimialana on rakentaa ja ylläpitää lämpöä ja sähköä tuottavia, sekä lämpöä siirtäviä laitoksia, myydä lämpöä ja tuottamaansa sähköä, sekä harjoittaa lämpöhuoltoalaan kuuluvaa liiketoimintaa. Yhtiö voi hankkia ja omistaa kiinteistöjä ja arvopapereita.

Yhtiön tehtävä on toimittaa kaupungille, yrityksille ja sen asukkaille edullista lämmitysenergiaa ja maksaa omistajalle kohtuullinen vuosittainen sijoitetun pääoman tuotto. Yhtiö työllistää 7 henkilöä. Hallin taajamassa kaukolämpöä tuotetaan kotimaisilla polttoaineilla. Jämsänjokilaaksossa myytävä lämpö hankitaan pääosin paikkakunnan paperitehtaalta. Yhtiö on vakavarainen ja se on tuottanut viime vuosina voittoa, josta osa on jätetty vapaaseen omaan pääomaan.

Jämsän kaupungin taloussuunnitelmassa on budjetoitu osinkoa vapaasta pääomasta, summa vahvistetaan yhtiön hallituksessa. Tuloutus tehdään, mikäli se ei osakeyhtiölain mukaan vaaranna yhtiön toimintaa.

Nousseitten lämmöntuotantokustannuksista johtuen yhtiön tulos saattaa pienentyä huomattavasti, verrattuna edellisvuosiin mm. Tammikuun 2022 alusta lähes neljä kuukautta kestäneen UPM:n ja paperiliiton lakon vuoksi yhtiö joutui varmistamaan lämmönsaannin varavoiman avulla, tämä maksoi yhtiölle ylimääräistä lähes miljoona euroa. Nykyinen maailmantilanne on nostanut poikkeuksellisen voimakkaasti polttoainekustannuksia (Öljyn hinta on kohonnut +140% viime vuodesta) ja sähkön hinnat ovat nyt ennätyskorkealla. UPM:n lämmöntoimituksen indeksikorotus aiheutti myös huomattavan kustannusten nousun yhtiölle.

Toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudelle 2023-2025

- Laajentaa mahdollisuuksien mukaan kannattavaa liiketoimintaa ja pitää yhtiön lämmön myynti vähintään nykyisellä tasolla (yli 100.000 MWh, 560 asiakasta).
- Varautua lainsäädännön muutoksiin ja kriisitilanteisiin kaupungin lämmöntoimittajana
- Huolehtia yhtiön hoitamien kaupunginosien kaukolämpöratkaisuiden kannattavuudesta ja osallistua tarvittaessa yhteistyössä kaupungin kanssa lämmön tuotannon suunnitteluun.
- Pitää kaukolämmön ohjauksen ja valvonnan käyttöjärjestelmät ajanmukaisina.
- Turvata kaukolämmönsaanti asiakkaille muuttuvassa toimintaympäristössä Kaipolan alueella.

SELITE	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (Arvio)	2023 (Arvio)	2024 (Arvio)
Lämmön tuotto MWh	125.425	119.313	115.897	105.182	122.258	100.000	100.000	100.000
Asiakkaat lkm	517	530	537	545	557	560	561	562
Asiakkaista pientaloja	159	168	171	172	175	178	179	180

Jämsän Aluelämpö Oy	2017	2018	2019	2020	2021	TAE2022	TAE2023	TAE2024
Liikevaihto	6 161 488	5 760 680	5 756 938	5 330 546	6 298 629	5 700 000	5 700 000	5 700 000
Tilikauden tulos	931 636	669 145	632 939	751 568	731 068	10 000	20 000	20 000
Tilikauden ali-/ylijäämä	744 694	535 214	506 206	601 237	584 917	100 000	100 000	100 000
Tilikausien vi-/alijäämät yht.	5 162 094	5 906 788	5 642 002	5 149 444	5 434 361	5 864 361	5 700 000	5 700 000
Edellisten tilik. voitto	5 162 094	5 106 788	4 842 002	5 348 207	5 149 444	5 134 361	5 100 000	5 100 000
Osainko tai po. palaut.	300 000	800 000	800 000	800 000	300 000	30 000	30 000	30 000
Taseen loppusumma	11 022 938	10 686 383	10 771 648	10 281 833	11 281 028	11 351 028	11 200 000	11 100 000
Yhtiön opo/Peruspo	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Kaupungin kok.sij. yhtiöön	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000

Suunnitelmakauden aikana Jämsän Aluelämpö Oy on luonut strategian, joka parhaiten turvaa sekä yhtiön, että konsernin tulevaisuuden energia-alan poliittisten mielipiteiden ja teknologian kehityksen myllerryksessä. Strategiassa on otettu huomioon konsernin ja yhtiön asettamat tavoitteet.

Tavoitteet vuonna 2023:

Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Varautuminen kriisitilanteisiin ja lainsäädännön muutoksiin kaupungin lämmötoimittajana
Mittari	Huoltovarmuuskeskuksen stressitesti / Huoltovarmuuskoulutus
Tavoite	Pitää lämmöntuotannon käyttöjärjestelmät nykyaikaisina ja ajantasaisina
Mittari	Päivitetään säännöllisesti
Tavoite	Kyberturvallisuuden kehittäminen
Mittari	Käytetään parhaita alan asiantuntijoita ja laitteita
Tavoite	Muuttuvassa toimintaympäristössä lämmönsaannin turvaaminen Kaipolan alueella
Mittari	Investoitu puhtaisiin energiatuotantolaitteisiin; aurinkopaneelikenttä sekä ilmavesilämpöpumppu
Tavoite	Ylläpitää kannattavaa liiketoimintaa
Mittari	Tekemällä luotettavien yhteistyökumppaneiden kanssa pitempiaikaisia yhteistyösopimuksia
Tavoite	Varautua radikaalisiin lämmöntuotannon muutoksiin
Mittari	Esisuunnitella vaihtoehtoiset tuotantolaitokset sekä varata niille sopivat alueet Jämsässä

Toiminnan kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 – 2025

Kehittämiskohde	Kokonaisvaltainen energiantuotanto ja jakelu Jämsän Alueella
Selvitys, miten tukee strategiaa	Esiselvitykset ja suunnitelmat kokonaisvaltaisesta kehityksestä

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Energian hinnannousu	3	3	9
Toimenpide	Hintojen tarkistus (1.9.2022 alkaen viimeksi).			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	EU:n päätösten ja maailman muuttuvien tilanteiden kautta tulevat muutokset tulevaisuuden energian rahoittamiseen, hyväksyttävyyteen, tuotantoon ja lupa-asioihin.	2	2	4
Toimenpide	Mahdollisimman laajan ennakkotiedon hankkiminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso

Turvallisuus ja jatkuvuus	Henkilösuhteet - Avainhenkilöiden puuttuminen	2	1	2
Toimenpide	Ristiin kouluttaminen / Varahenkilöjärjestelmä			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Kaipolan liiketoimintaympäristön heikkeneminen	3	3	9
Toimenpide	Haetaan parasta muutosvaihtoehtoa			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Kiinteistömäärän pieneneminen	3	3	9
Toimenpide	Uusien asiakkaiden hankinta			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Koronan vaikutus henkilökunnan jaksamiseen ja terveenä pysymiseen	2	2	4
Toimenpide	Jouduttu poikkeuksellisiin työjärjestelyihin			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Koronan vaikutus liiketoiminnan kehittymiseen	2	2	4
Toimenpide	Suojellaan henkilökuntaa kaikilla mahdollisilla keinoilla			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Sähkökatkot - Laitokset eivät toimi normaalisti	3	1	3
Toimenpide	Varavoiman käyttö/Sähkön varasyöttö			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Taloudellinen riski - ongelma-asiakkaat	1	3	3
Toimenpide	Toimitaan lain mukaan / Pyritään välttämään riskejä			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tekniset häiriöt laitoksilla	2	1	2
Toimenpide	Toimintojen kahdentaminen / Rinnanajo			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Teollisuuden muutokset Jämsässä	3	2	6
Toimenpide	Etukäteissuunnittelu oman toiminnan varmistamiseksi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tietoliikennekatkot - automaatio ei toimi	3	1	3
Toimenpide	Paikallisajo mahdollisuus / miehitys			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso

Turvallisuus ja jatkuvuus	Tulipalo - tuotannon katkos	3	1	3
Toimenpide	Varakeskukset / Varavoiman käyttö			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Ylivelkaantuminen	2	1	2
Toimenpide	Toimitaan pitkäjänteisesti / Suojatut lainat			

Himos Infra Oy

Toimitusjohtaja Katja Rissanen

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiö on Himoksen alueella toimiva kunnallistekniikkayhtiö, joka hoitaa alueen vesihuoltolaitoksen tehtävät sekä valvoo osaltaan maanomistajien kanssa tehtyjen maankäyttösopimusten noudattamista. Myyty ja vastaanotettu vesi- ja jätevesimäärä kasvoi vuonna 2021 39 % edellisvuoteen verrattuna ja oli noin 75.000 m³. Yhtiön tulorahoitukselle on tärkeää Himoksen kehittyminen ympärivuotiseksi vapaa-ajankeskukseksi.

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

- 1) Himoksen alueen hankkeisiin osallistuminen ja hankkeiden aikatauluttaminen yhteistyössä kaupungin kanssa.
- 2) Himoksen alueen vesihuollon kehittäminen yhteistyössä Jämsän kaupungin ja Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa.
- 3) Jämsän Vesi liikelaitokselle maksetaan rakenteista ja laitteista omakustannusperusteinen hinta, veden ja jäteveden käyttömaksun yhtiö maksaa liikelaitokselle laitoksen taksan mukaisesti.
- 4) Pidemmällä aikavälillä yhtiön on pystyttävä itsenäisesti investoimaan alueen vesihuollon tarvitsemat peruskorjausinvestoinnit ja maankäyttösopimusten ulkopuolisen vesihuollon uusinvestoinnit.

Himos-Infra Oy	2017	2018	2019	2020	2021	TA2022	TAE2023
Liikevaihto	348 489	350 000	412 493	381 441	526 165	430 000	492 000
Tilikauden tulos	16 223	-33 779	14 932	7 242	66 924	-13 000	-3 600
Tilikausien vli-/alijäämät yhteensä	1 994 756	2 010 839	1 977 060	1 991 992	1 999 235	2 066 159	2 053 159
Taseen loppusumma	2 341 030	2 309 571	2 367 594	2 336 384	2 522 019	2 300 000	2 500 000
Yhtiön opo/Peruspo	2 110 979	2 077 060	2 091 993	2 099 235	2 166 159	1 992 000	2 150 000
SVOP/+muut rahastot	0	0	0	0	0	0	0
Kaupungin rahasijoitus	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Investointien ruuhkautuminen	2	2	4

Toimenpide	Rakennushankkeiden aikataulutus yhteistyössä kaupungin kanssa			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Toimitusjohtaja ainoa toimihenkilö	2	2	4
Toimenpide	Yhteistyö Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Vesihuollon häiriöt, veden laadun häiriöt, vesihuollon keskeytyminen	3	1	3
Toimenpide	Ajantasainen valvontatutkimusohjelma, yhteistyö Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa, koulutus, verkoston kunnon seuranta			

Jämsek Oy

Kaupunginvaltuuston 2.12.2019 § 60 päätöksen mukaisesti Jämsän kaupungin yksin omistaman kehittämissyhtiön, Jämsek Oy:n toiminta siirrettiin osaksi Jämsän kaupungin organisaatiota. Valtuuston päätöksen mukaisesti Jämsek Oy jää lepääväksi yhtiöksi vuodesta 2021 alkaen. Mahdollisesta lakkauttamisesta on tehtävä erillinen päätös myöhemmin tehtävän yritysvaikutusten arvioinnin jälkeen.

Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy

Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut liikelaitoksen toimintaa on perustettu jatkamaan samanniminen osakeyhtiö, joka toimii ns. inhouse periaatteella ja mahdollistaa myynnin hyvinvointialueelle. Yhtiö on rekisteröintivaiheessa ja sen budjetti valmistuu vasta talousarvion jälkeen. Yhtiön talousarvio ja suunnitelma hyväksytetään kaupunginhallituksessa erikseen.

Kiinteistö Oy Koskenpään Terveystalo

Koskenpäällä sijaitseva rivitaloyhtiö, joka pääosin on Jämsän kaupungin omistuksessa. Yhtiön tiloissa toimii Koskenpään kotihoidon ja sosiaali- ja terveystoimen yksiköitä, jonka vuokrasopimukset siirtyvät hyvinvointialueelle.

Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4

Kiinteistössä on kaupungin omistuksessa kirjastotila ja vanha apteekki, muut huoneistot ovat yksityisten omistuksessa olevia liikehuoneistoja (2 kpl) ja asuinhuoneistoja (10 kpl). Omistajapoliittisena tavoitteena on ollut luopua yhtiön omistuksesta. Osakkeet ovat olleet myynnissä pitkään. Kaupungin kustannukset yhtiöstä ovat vuositasolla noin 35.000 euroa. Tiloihin on tehty uusi arkisto ja se on nyt käyttökunnossa ja odottaa aineiston siirtoa vanhalta Jämsän kaupungin talolta.

Längelmäki Halli Oy

Kiinteistöyhtiö hoitaa jäähalli kiinteistöä Länkipohjassa. Yhtiön jäänhoito- yms. tehtävät tehdään pääosin talkootyönä. Kaupunki avustaa yhtiötä 30.000 euron vuotuisella avustuksella, joka vastaa suunnilleen ulkokaukalon ylläpidon kustannuksia.

3.2 Osakkuusyhteisöt

Jämsän Terveys Oy

Jämsän kaupunki ja Pihlajalinna Terveys Oy perustivat vuonna 2015 yhteisyrityksen, Jämsän Terveys Oy:n. Yhtiön osakkeista 51 % omistaa Pihlajalinna Terveys Oy ja Jämsän kaupunki 49 %. Toiminta alkoi 1.9.2015.

Yhtiön toiminnan tavoitteena on:

1. Hoitaa Jämsän kaupungin sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuus kokonaisvastuullisena tuottajana.
2. Tuottaa laadukkaita ja vaikuttavat sosiaali- ja terveyspalvelut siten, että niistä suurin osa on saatavilla pääasiassa Jämsän kaupungin alueella.
3. Jämsän kaupungin sosiaali- ja terveystoimen kustannuspaineiden vähentäminen.
4. Jämsän kaupungin Jokilaakson sairaalan palveluiden ja toiminnan turvaaminen.

Ulkoistuksen arvo oli toiminnan alkaessa noin 69 milj.€ vuodessa. Yhtiön ja kaupungin välillä on meneillään oikeusprosessi palvelusopimuksen mukaisesta hinnantarkistulausekkeesta, jonka Keski-Suomen käräjäoikeus ratkaisi Jämsän kaupungin eduksi, yhtiö on valittanut päätöksestä.

Palvelusopimus ja siten yhtiön harjoittama toiminta siirtyy perustettavalle hyvinvointialueelle toimintoihin 1.1.2023 lähtien. Järjestelyyn kuuluu, että myös irtain omaisuus siirtyy hyvinvointialueelle, eli myös yhtiön osakkeet. Yhtiön toimintaa ohjataan 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelta.

4 KÄYTTÖTALOUS 2023-2025

Kuntalain 75 §:n mukaan tilivelvollisia ovat toimielimen jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Kuntalain ja valtuuston hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan Jämsän kaupungissa tilivelvollisia viranhaltijoita ovat siten kunkin toimielimen esittelijä ja kunkin tulosalueen esimies sekä lisäksi toimielimen talousarvion ja käyttösuunnitelman yhteydessä erikseen nimeämät tulosyksiköitten ja kustannuspaikkojen esimiehet.

Kaupunki, ei liikelaitoksia, ulk ja sis.	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	58 330 020	52 232 889	25 641 994	25 023 137	24 858 137
Myyntituotot	31 638 146	26 528 760	5 879 771	6 129 771	6 129 771
Maksutuotot	8 772 612	8 070 860	1 173 890	1 059 570	1 013 890
Tuet ja avustukset	5 232 336	3 160 170	3 656 448	3 296 991	3 177 671
Muut toimintatuotot	12 686 925	14 473 099	14 931 885	14 536 805	14 536 805
Valmistus omaan käyttöön	237 399	205 380	205 380	205 380	205 380
Toimintakulut	-190 699 452	-188 359 060	-73 457 704	-73 341 521	-73 068 773
Henkilöstökulut	-42 721 416	-44 102 660	-34 477 578	-34 258 528	-34 001 044
Palvelujen ostot	-122 905 759	-118 312 180	-21 515 564	-21 595 565	-21 621 342
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 899 082	-5 624 030	-6 159 776	-6 261 706	-6 211 016
Avustukset	-7 965 604	-8 797 350	-3 227 900	-3 147 900	-3 147 900
Muut toimintakulut	-11 207 591	-11 522 840	-8 076 886	-8 077 822	-8 087 471
Toimintakate	-132 132 033	-135 920 791	-47 610 330	-48 113 004	-48 005 256
Verotulot	92 719 663	90 900 000	48 700 000	46 100 000	46 870 000
Valtionosuudet	46 570 072	47 069 124	5 097 338	5 097 338	5 097 338
Rahoitustuotot ja -kulut	550 314	197 000	484 000	538 000	594 000
Korkotuotot	201 624	179 000	274 000	280 000	250 000
Muut rahoitustuotot	571 968	259 000	641 000	650 000	650 000
Korkokulut	-219 046	-240 000	-430 000	-391 000	-305 000
Muut rahoituskulut	-4 232	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Vuosikate	7 708 015	2 245 333	6 671 008	3 622 334	4 556 082
Poistot ja arvonalentumiset	-7 160 580	-7 222 310	-6 994 388	-6 726 391	-6 616 025
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	246 610	246 610
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	612 255	-4 730 367	-76 770	-2 857 447	-1 813 333

4.1 Henkilöstö

Kunta-alan työmarkkinasopimukset

Kunta-alan työmarkkinasopimukset ovat voimassa 1.5.2022-30.4.2025. Sopimuksen voimassaolo jatkuu 30.4.2025 jälkeen vuoden kerrallaan, jollei sitä kirjallisesti irtisanota viimeistään kuusi viikkoa ennen sopimuskauden päättymistä. Vakinaisiin virkoihin ja toimiin on varattu 2 %:n nousuvara verrattuna vuoden 2022 palkkakustannuksiin, johtuen sopimusratkaisuista.

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa 1.1.2023 lukien. Hyvinvointialueelle siirtyvät kunnista sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö, oppilas- ja opiskelijahuollon psykologit ja koulukuraattorit sekä osa tukipalvelujen henkilöstöstä. Siirtyvän henkilöstön määrä on n. 200 htv (josta Kuhmoinen n. 96 htv). Samasta ajankohdasta lukien yhtiötetään Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut liikelaitos ja osakeyhtiö Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy aloittaa toimintansa. Yhtiöön siirrettävän henkilöstön määrä on 81 htv. Rakennemuutosten edellyttämät yhteistoimintamenettelyt ovat sujuneet ongelmitta.

TE-palvelujen siirto kuntiin 1.1.2025 alkaen on uudistus, jonka tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen paremmin kohdennetuilla ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivilla palveluilla. TE-palvelujen siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, ne tukevat nopeamman työllistymisen tavoitetta. Palvelut siirrettäisiin kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, jonka työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Neuvottelut yhteistoiminta-alueen muodostamisesta ovat kesken.

Kaikkia taloussuunnittelukaudella henkilöstöön kohdistuvia haasteita ei ratkaista paikallisella tasolla. KT (Kuntatyönantajat) katsoo, että tulevan hallituskauden isoja kysymyksiä ovat hyvinvointipalveluiden kustannukset, työllisyysasteen nosto ja toimivien työmarkkinoiden, työrauhan sekä henkilöstön saatavuuden

turvaaminen.

Henkilöstön saatavuuden turvaaminen koskee koko palvelutuotantoa, ennen muuta varhaiskasvatusta. Rekrytointimenetelmien kehittäminen ja monipuolistaminen, palkkapolitiikka, työhyvinvointi, osaamisen kehittäminen ja myönteinen työnantajamielikuva ovat asioita, joihin työnantaja voi omilla toimillaan vaikuttaa.

Tiukan taloustilanteen, isojen rakenteellisten muutosten, muuttuvan väestörakenteen ja muuttuvien palvelutarpeiden ristipaineessa asioita on tehtävä uudella tavalla. Kuntalaisten tarvitsemat palvelut täytyy jatkossa tuottaa vaikuttavammin ja taloudellisimmin. Erilaiset rakennemuutokset, uuden osaamisen kehittäminen ja digitalisaatio edesauttavat henkilöstötuottavuuden ja tehokkuuden lisäämistä.

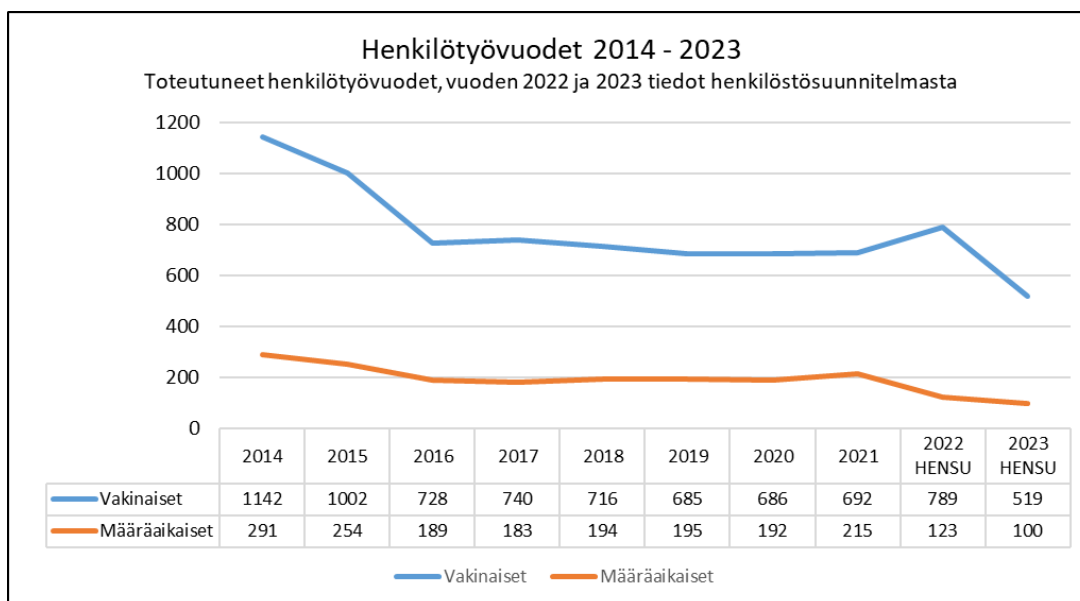
Eläkkeelle siirtyminen on edelleen voimakasta. Väestörakenteessa, palvelurakenteissa ja palveluverkossa tapahtuvat muutokset heijastuvat suoraan henkilöstön määrään. Teknologian hyödyntäminen lisääntyminen ja vaikuttavuus on nähtävissä työmenetelmien ja -prosessien tehostumisena. Toimintojen keskittämisen ja tilojen käytön tehostamisen myötä on mahdollista lisätä henkilöstötuottavuutta ja moniosaamista.

Kaupunginhallitus myöntää täyttöluvat vakinaista täyttöä varten silloin, kun ko. virka tai toimi ei sisälly henkilöstösuunnitelmaan. Sairauspoissaolojen ja sijaisten käytön vähentäminen sekä avautuvien tehtävien uudelleen järjestely ja täyttämättä jättäminen ovat edelleenkin henkilöstömenojen hallinnan keinoja. Muutoksissa ja eläkkeelle siirtymisissä on mahdollisuuksia tehtävien ja palvelujen järjestelyihin, uusien tulevaisuuden osaajien rekrytointeihin ja uudenlaisen osaamisen hankkimiseen.

Henkilöstötavoitteita ja mittareita seurataan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä sekä käsitellään tarkemmin vuosittaisessa henkilöstökertomuksessa. Uutta on talousdighankkeen myötä käyttöön otettava Power BI, jonka palvelun kautta saadaan HR tietoa (henkilötyövuodet, sairauspoissaolot, henkilöstökustannukset jne.) reaaliaikaisena helpottamaan toiminnan aikaista raportointia.

Henkilöstömäärä ja tavoitteet

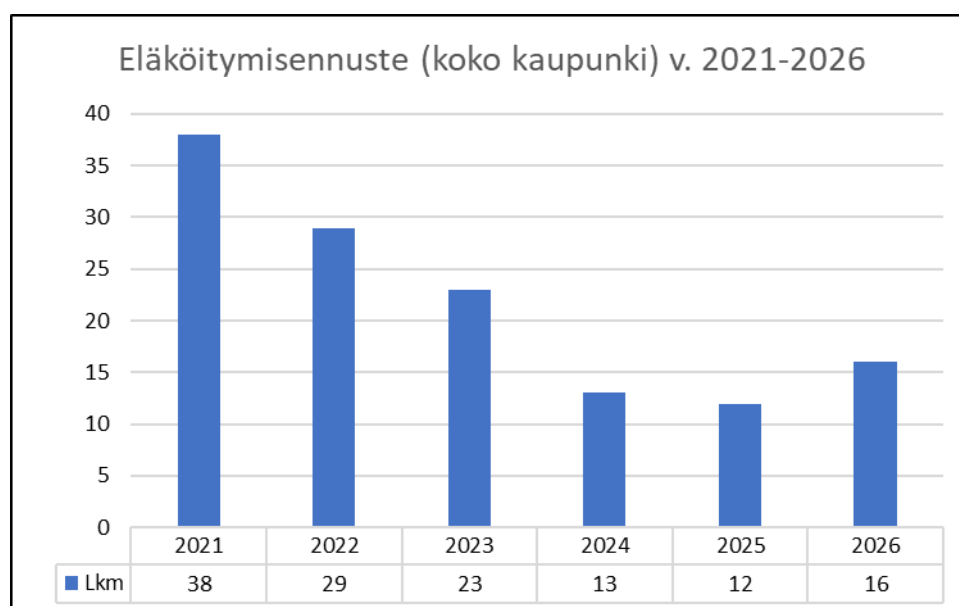
Toimiala	TP HTV 2021	Suunnitelma HTV 2022	Suunnitelma HTV 2023
YLEISHALLINTO/KONSERNIPALVELUT	51,56	54,92	52,06
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	137,93	177,65	0
SIVISTYSTOIMI	353,32	399,27	384,75
ELINVOIMA	65,03	67,75	71,14
JÄMSÄN ATERIA- JA PUHT.PALV. LL.	74,72	80,08	0
JÄMSÄN VESI LL	9,8	10	11
Vakinainen henkilöstö yht.	692,36	789,67	518,95
YLEISHALLINTO/KONSERNIPALVELUT	36,01	12,04	11,92
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	44,11	32,67	0
SIVISTYSTOIMI	97,59	55,54	76,18
ELINVOIMA	9,83	10	12,25
JÄMSÄN ATERIA- JA PUHT.PALV. LL.	27,86	12,96	0
JÄMSÄN VESI LL	0	0	0
Määräaikainen henkilöstö yht.	215,4	123,21	100,35
Henkilöstö yhteensä	907,76	912,88	619,3

Kaupunki ja liikelaitokset	TP2019	TP 2020	TP 2021	TA+LTA 2022	TA 2023	2022- 2023 €	%
Maksetut palkat	33 506 833	33 934 456	36 194 612	37 780 103	28 206 436	-9 573 667	-33,94
Jaksotetut palkat	-422 046	-226 385	-740 264				
Korjauserät	459 677	497 537	493 273	372 560	190 960	-181 600	-95,10
Palkat yhteensä	33 469 202	33 663 303	36 441 603	37 407 543	28 015 476	-9 392 067	-33,52
Henkilösivukulut	9 943 707	9 744 752	10 471 187	10 847 187	7 102 001	-3 745 186	-52,73
Henkilöstökulut yhteensä	43 412 910	43 408 055	46 912 790	48 254 730	35 117 477	-13 137 253	-37,41

Muutos TP

Muutos ed. vuoteen €	-193 442	-4 855	3 504 734	1 341 940		-13 137 253
Muutos ed. vuoteen %	-0,44 %	-0,01 %	8,07 %	3,09 %	0,00 %	-28,00 %

4.2 Konsernipalvelut

Toimialajohtaja: kaupunginjohtaja

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	3 065 785	4 946 669	3 308 848	3 308 848	3 308 848
Myyntituotot	1 953 420	1 914 620	1 677 287	1 677 287	1 677 287
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	872 563	1 085 710	860 561	860 561	860 561
Muut toimintatuotot	239 803	1 946 339	771 000	771 000	771 000
Valmistus omaan käyttöön	1 922				
Toimintakulut	-13 433 716	-14 432 133	-12 437 064	-12 437 065	-12 287 065
Henkilöstökulut	-4 856 730	-5 318 503	-5 255 127	-5 255 127	-5 105 127
Palvelujen ostot	-5 590 310	-6 337 340	-4 281 402	-4 281 403	-4 281 403
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-89 648	-82 030	-98 350	-98 350	-98 350
Avustukset	-2 090 445	-1 963 000	-2 027 300	-2 027 300	-2 027 300
Muut toimintakulut	-806 584	-731 260	-774 885	-774 885	-774 885
Toimintakate	-10 366 009	-9 485 464	-9 128 216	-9 128 217	-8 978 217
Poistot ja arvonalentumiset	-80 670	-125 040	-66 851	-74 085	-81 944
Tilikauden tulos	-10 446 679	-9 610 504	-9 195 067	-9 202 302	-9 060 161
Poistoeron muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	-10 446 679	-9 610 504	-9 195 067	-9 202 302	-9 060 161

Hyvinvointialueelle siirtyvien toimintojen ja henkilöiden osalta jatketaan mahdollisimman joustavaa siirtoa, osa joustavaa siirtymistä on tilinpäätöksen ja tarvittavien tilastojen tekeminen vuodelta 2022. Jämsän kaupungin jäljelle jäävät toiminnot hoidetaan mahdollisimman tehokkaasti. Mahdolliset valmisteluun liittyvät käytännön ongelmakohdat ratkaistaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa neuvotellen siltä osin kuin vanhoja sopimuksia joudutaan muuttamaan tai purkamaan.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2023

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Elinvoimaorganisaatio on vakiinnutettu osaksi kaupungin toimintoja.
Mittari	Elinvoimaorganisaatiouudistuksen vaikuttavuusarviointi.
Tavoite	Konsernijohtamisen ja omistajaohjauksen ohjeistus ovat ajan tasalla ja niitä noudatetaan.
Mittari	Laadullinen arviointi.
Tavoite	Konsernipalvelujen kehittäminen (laatu ja prosessit) sekä organisaatiomuutokset.
Mittari	Selvitys organisaatiomuutoksesta, päättäminen ja toimeenpanon aloittaminen.
Tavoite	Päätöksenteko ja johtaminen on johdonmukaista. Luottamus yhteiseen tekemiseen on lisääntynyt. Yhteinen näkemys strategisista tavoitteista.
Mittari	Strategia on päivitetty.

Mittari	Talouden keskeiset tunnusluvut.
Mittari	Työelämän laatu qwl.
Tavoite	Yhteistyö ja henkilöstöressurssien käyttö tiimien välillä on tiivistä. Osaamista jaetaan.
Mittari	Työelämän laatu qwl.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Luottamukseen perustuva vuorovaikutteinen päätöksenteko- ja toimintakulttuuri on vakiinnutettu. Strategia ohjaa päätöksentekoa ja sen toteutumista seurataan. Kuntalaisten osallisuutta vahvistavia toimintatapoja ja foorumeita otetaan käyttöön.	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut

Kaupunginvaltuusto

Tulosalueen esimies: kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan valtuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja päättää toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisestä kaupungin toiminta-ajatuksen ja strategian pohjalta.

Tavoitteet vuodelle 2023

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Johdonmukainen päätöksenteko. Toimintakulttuurin kehittäminen ja vuorovaikutuksen lisääminen. Uuden kaupunginvaltuuston perehdyttäminen jatkuu.
Mittari	Koulutustilaisuudet
Mittari	Sujuvat päätöksentekoprosessit.
Tavoite	Valmistelun avoimuuden lisääminen, uusien osallisuutta edistävien vuorovaikutteisten kommunikointi- ja viestintätapojen hyödyntäminen valmistelussa ja viestinnässä.
Mittari	Aloitteet osallistavassa budjetoinnissa.

Mittari	Kumppanuustilaisuudet.
Mittari	Valtuustoseminaarit, iltakoulut.
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki, Ympäristö	
Tavoite	Uuden strategian mukainen toiminta
Mittari	Uuden strategian jalkauttaminen

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Kuntatalouden vakauttaminen	Asukkaiden peruspalvelut, kilpailukyky ja elinvoima. Vakaalla ja terveellä pohjalla oleva kuntatalous mahdollistaa paremmin palvelujen kehittämisen ja aktiivisen elinvoimapolitiikan harjoittamisen.
Uuden kunnan organisaatio	Asukkaiden peruspalvelut, kilpailukyky ja elinvoima Kuntaorganisaation sopeuttaminen toimintaympäristön muutoksiin hyvinvointialueiden aloitettua ja mahdollisen TEPA-uudistuksen valmistautuminen

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023
Valtuuston kokoukset	8	5	6
Valtuustoseminaarit	1	2	2
Valtuuston iltakoulut	2	2	2
Valtuustoaloitteet	17	15	12
Kaupungin asukasluku	19 770	19 351	19 500
Toimintakate € / as.	- 11,48	- 12,1	- 11,64

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-227 018	-211 151	-227 016	-227 016	-227 016
Toimintakate	-227 018	-211 151	-227 016	-227 016	-227 016
Poistot ja arvonalentumiset	-38 122	-8 730			
Tilikauden tulos	-265 140	-219 881	-227 016	-227 016	-227 016
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-265 140	-219 881	-227 016	-227 016	-227 016

Vaalit

Tulosalueen esimies: hallintojohtaja

Toiminnan kuvaus

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen kunnallinen lautakunta, joka toimii sekä kunta-, alue- että valtiollisissa vaaleissa. Keskusvaalilautakunta huolehtii yhdessä vaalikohtaisten vaalilautakuntien ja -toimikuntien kanssa laissa määrätyistä vaalien valmistelu-, järjestely- ja tarkastustehtävistä. Vuonna 2023 järjestetään eduskuntavaalit. Vaalipäivä on 2.4.2023

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelystä kunnassa. Kuntavaaleissa se huolehtii lisäksi ehdokasasettelusta ja tuloslaskennasta. Vaalilautakunnat ja -toimikunnat hoitavat vaalipäivän ja laitosäänestyksen toimittamisen.

Tavoitteet vuodelle 2023

- 1) Eduskuntavaalien toteuttaminen.
- 2) Vaaliorganisaation toimintavarmuus. Varautuminen avainhenkilöiden eläköitymiseen. Laajemmalle pohjalle perustettu vaalitiimi hallitsee henkilöstöriskejä.

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Aluevaalien toteuttaminen
Mittari	Saatavilla on helposti riittävä määrä vaalitoimitsijoita
Mittari	Virheetön lopputulos
Tavoite	Vaaliorganisaation toimintavarmuus. Varautuminen avainhenkilöiden eläköitymiseen. Vaalitiimin toimii suunnitellusti.
Mittari	Vaalitiimi toimii suunnitellusti.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Presidentinvaali tammikuussa ja europarlamenttivaalit kesäkuussa 2024	Asukkaiden peruspalvelut. Palvelun järjestäminen äänestäjien kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.
Kuntavaalit 2025	Asukkaiden peruspalvelut. Palvelun järjestäminen äänestäjien kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023
Keskusvaalilautakunnan kokoukset	10	4	5
Äänioikeutettujen lukumäärä	16 774	16 795	16 500
Toimintakate € / äänioikeutettu	- 4,75	- 2,24	- 2,19

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	23 484	45 040	35 200	35 200	35 200
Toimintakulut	-103 241	-85 840	-78 090	-78 090	-78 090
Toimintakate	-79 758	-40 800	-42 890	-42 890	-42 890
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-79 758	-40 800	-42 890	-42 890	-42 890
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-79 758	-40 800	-42 890	-42 890	-42 890

Tarkastuslautakunta

Tulosalueen esimies: talous- ja suunnittelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunnan tehtävänä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta arvioi myös, onko sisäinen valvonta riittävää ja tutkii tilinpäätöksen sisältämän tiedon oikeellisuuden ja riittävyden. Tarkastuslautakunta laatii toimikaudelleen arviointisuunnitelman ja sen pohjalta vuosittaisen työohjelmansa ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Tarkastuslautakunnan on myös valvottava kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunnan toimikausi on 2021-2024. Lautakunnan tehtävät jatkuvat siihen saakka, kunnes toimikauden viimeisen tilikauden tilintarkastus on suoritettu. Jämsän kaupungin tilintarkastuspalvelut on kilpailutettu keväällä 2021. Valtuusto on valinnut 24.5.2021 kaupungin tilintarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n vuosille 2021-2022. Valtuusto päätti 7.11.2022 käyttää optiomahdollisuutta ja jatkaa hallinnon ja talouden tarkastamista koskevaa sopimusta kahdella optiovuodella. Tällöin Jämsän kaupungin

tilintarkastusyhteisönä toimii BDO Auditor Oy tilikausina 2023 ja 2024. Vastuullisena tilintarkastajana toimii KHT, JHT Minna Havia-Niemi.

Tavoitteet vuodelle 2023

Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Arvioinnin työohjelman laatiminen tilivuodelle 2023 arviointisuunnitelman 2021-2024 pohjalta.
Mittari	Työohjelman 2023 toteutumisen seuranta
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi tilivuodelta 2022
Mittari	Arviointikertomus vuodelta 2022

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Sosiaali- ja terveystalouden palvelut siirtyvät vuoden 2023 alusta lukien Keski-Suomen hyvinvointialueen järjestämäksi. Samalla päättyy myös pitkä yhteistyö Kuhmoisten kunnan kanssa, kun Jämsän ja Kuhmoisten sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alue purkaantuu. Tarkastuslautakunta ottaa muutoksen huomioon tilivuosiensa 2023 ja 2024 työohjelmia hyväksyessään. Hyvinvointialueen perustaminen tarkoittaa muutosta myös lakisääteisen tilintarkastuksen tarpeeseen tilivuoden 2023 tarkastuksesta alkaen. Tarkastuslautakunta päättää käytettävien tarkastuspäivien riittävän määrän.

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023
Tarkastuslautakunnan kokoukset	11	13	12
Tilintarkastuspäivät	41,5	35	35
Toimintakate € / as.	- 2,89	- 3,11	- 2,99

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	29				
Toimintakulut	-57 257	-60 170	-58 243	-58 243	-58 243
Toimintakate	-57 228	-60 170	-58 243	-58 243	-58 243
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-57 228	-60 170	-58 243	-58 243	-58 243
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-57 228	-60 170	-58 243	-58 243	-58 243

Kaupunginhallitus

Tulosalueen esimies: kaupunginjohtaja

Toiminnan kuvaus

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudesta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa. Hallintosäännössä on erikseen määritelty päätösvallan delegointi. Kaupunginhallituksen tulosalueeseen sisältyy tulosityksikköinä kaupunginhallitus ja työllistäminen.

Kaupunginhallitus –tulosityksikkö

Hallintopalvelut

Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan hallinnolliset menot, kaupungin yleinen vieraanvaraisuus ja huomionosoitukset, maksusuudet Keski-Suomen liitolle ja Kuntaliitolle, jäsenyydet, tekijänoikeusmaksut ja kohdeavustukset.

Konsernijaosto

Konsernijaosto vastaa kaupunkikonsernin ohjauksen ja valvonnan kehittämisestä ja osaltaan omistajaohjauksesta. Jaosto noudattaa valtuuston hyväksymiä konserniohjeita ja omistajapolitiikkaa.

Henkilöstöjaosto

Henkilöstöjaoston tehtävänä on työnantajalle kuuluvien henkilöstöasioiden käsitteleminen. Henkilöstöjaostolle siirtyvät entisen palkkatoimikunnan tehtävät ja toimivalta ja muut tarpeellisiksi harkitut henkilöstöpoliittiset asiat.

Kaupunginhallituksen projektit

Saunakylä-sopimus jatkuu ja maksuosuus pysyy samana kuin vuonna 2022. PKO/Vesuri vuosittainen maksuosuus on määritelty samaksi vuosille 2021-2027. Polku 2.0 -hanke jatkuu vielä vuoden 2023.

Maaseututoimi

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen (Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Multia, Mänttä-Vilppula, Petäjävesi, Ruovesi ja Virrat) toiminta, isäntäkunta Keuruu laskuttaa sopimuskuntien maksuosuudet. Maksullisen lomittaja-avun subventointi sisältyy myös kohtaan.

Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto

Ympäristöterveydenhuollon Keuruun yhteistoiminta-alueen muodostavat Keuruun, Jämsän, Mänttä-Vilppulan ja Virtain kaupungit sekä Kuhmoisten ja Ruoveden kunnat. Keuruun kaupunki toimii isäntäkuntana ja kuntien maksuosuuksien laskuttajana. Kohtaan sisältyy myös hyötyeläinten hoitamisesta aiheutuvien kustannusten subventointi.

Henkilö- ja tavaraliikenne

Henkilöliikenne: Kaupungin henkilöliikenne sisältää sisäisen joukkoliikenteen ja asiointiliikenteen järjestämisen Jämsän kaupungin alueella sekä ELYn kilpailuttaman kuntarajat ylittävän joukkoliikenteen maksuosuudet. Joukkoliikenteen järjestämiseen haetaan vuosittain valtionavustusta.

Tavaraliikenne: Kaupungin toimipisteisiin hoidetaan sisäisen postin, toimistotarvikkeiden ja muun keskitetysti hankitun materiaalin jakelu sekä pienten pyykkimäärien kuljetukset kaupungin omalla lähettiautolla ja osin myös ostopalveluna.

Hankintapalvelut

Kaupungin keskitetysti hankittavien pientarvikkeiden ja materiaalien sekä kalusteiden kilpailuttaminen ja hankinta tapahtuu pääsääntöisesti yhteishankintoina mm. Hanselin, Sarastian ja Tuomi Logistiikan kautta. Tavaratilaukset tehdään materiaalikeskuksen kautta keskitetysti. Kaupungissa on erikseen hankittavien tavaroiden ja palvelujen sekä urakoiden sähköistä kilpailuttamista varten Cloudia -hankintaohjelmisto. Uusien hyvinvointialueiden aloittamisen myötä kaupungin ostamasta ja välittämästä tuotevalikoimista poistuvat sosiaali- ja terveystoimen tarvitsemat palvelut ja tarvikkeet.

Työllistäminen

Työllistämisen kohtaan sisältyvät KELA:n kuntaosuudet 1,8 milj. euroa, työllisyyden kuntakokeilun toteuttaminen ja varautuminen työllisyyspalvelujen siirtymiseen kunnille suunnitelmakauden aikana.

Tavoitteet vuodelle 2023

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Joukkoliikenteen palvelutaso vastaa kysyntää.
Mittari	Joukkoliikenteen vuorotarjonta vastaa kysyntää ja joukkoliikenteen käyttö lisääntyy.
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Kaupungin hallinto, taloudenhoito, päätösvalmistelu ja täytäntöönpano on laadukasta ja tehokasta.
Mittari	Reklamaatioiden määrä.
Tavoite	Matkailupalvelujen ja markkinoinnin parantaminen. Työllisyyttä ja elinvoimaa edistävät toimenpiteet rakennemuutoksen jälkeen. Käynnistyvä yhteistyö hyvinvointialueen kanssa
Mittari	Matkailijatilastot, asiakaspalautteet, palvelujen käyttöaste, verkkopalvelujen käyttötilastot.
Mittari	Yhteistyöverkoston toiminnan määrä
Tavoite	Työllisyyden lisääminen ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen erillisten työllisyys Hankkeiden avulla. Te palvelujen siirtymisen (2025) valmistelu
Mittari	KELA:n kuntaosuus.
Mittari	Työttömyysaste.
Tavoite	Valmistelun avoimuuden lisääminen, uusien kommunikointi- ja viestintätapojen hyödyntäminen valmistelussa ja viestinnässä.
Mittari	Kuntalaistilaisuuksien määrä.
Mittari	Osallistuva budjetointi.
Mittari	Uudet digitaaliset vaikuttamiskanavat.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Kaupunkikonsernin talouden tasapainottaminen ja organisaation sopeuttaminen muuttuvaan toimintaympäristöön.	Kilpailukyky ja elinvoima. Asukkaiden peruspalvelut. Mahdollistaa Jämsän elinvoimaa ja kuntalaisten sujuvaa arkea. (Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut)

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023
Hallituksen kokoukset	26	24	24
Hallituksen iltakoulut	2	6	6
Toimintakate € / as.	- 332,96	- 302,92	- 249,12

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	716 739	2 700 249	1 414 123	1 414 123	1 414 123
Toimintakulut	-7 299 447	-8 035 400	-6 272 045	-6 272 046	-6 272 046
Toimintakate	-6 582 708	-5 335 151	-4 857 922	-4 857 923	-4 857 923
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-6 582 708	-5 335 151	-4 857 922	-4 857 923	-4 857 923
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-6 582 708	-5 335 151	-4 857 922	-4 857 923	-4 857 923

Hallintopalvelut

Tulosalueen esimies: hallintojohtaja

Toiminnan kuvaus

Hallintopalvelujen tulosalueeseen sisältyy tuloyksikköinä hallintopalvelut, tietohallinto ja henkilöstöpalvelut.

Hallintotiimi

Hallintopalvelujen tehtäväkokonaisuudesta tiimille kuuluvat kaupungin keskitetyt hallintopalvelut, kaupunginhallituksen, -valtuuston, lautakuntien sekä johtokunnan, jaostojen ja toimikuntien kokousten valmistelu, kaupungin asianhallinnan, tiedonohjauksen, tiedonhallinnan sekä asiakirjahallinnon järjestäminen, kirjaamotoiminnot, arkistot sekä muita eri toimialojen toimistotehtäviä.

Tietohallinto

Jämsän kaupungin ja liikelaitosten sekä Kuhmoisten kunnan ICT-, puhe- ja verkkopalvelut. Palvelut siirtyvät soten osalta hyvinvointialueille asteittain vuoden 2023 aikana. Jämsän Terveys Oy:n ICT- ja verkkopalvelut (kaupungin tietohallinto huolehtii soten ICT-ympäristöstä itse - etenkin sairaalatoiminta on vaativa sovellus- ja laitealue), siirtyvät myös asteittain HVA:lle. ICT-hankintojen suunnittelu, valmistelu, kilpailuttaminen, käyttöönotto ja ylläpito sekä ICT-kehitysprojektien johtaminen, valvonta ja hallinta. Lakien ja valtakunnallisten hankkeiden edellyttämien ICT-kokonaisuuksien kehittäminen tietojärjestelmien yhteen toimivuuden mahdollistamiseksi ja varmistamiseksi. Digitalisaation myötä sähköisten palveluiden ja kyberturvallisuuden

kehittäminen on vaativaa ja jatkuvaa. Digitalisaation kehittämisessä pyritään hyödyntämään julkisia yhteishankkeita sekä erilaista tukirahoitusta mm. VM:n suunnalta.

Tietohallinnolla on keskeinen rooli hyvinvointialueen muodostamisessa. Valmistelu ja muutostyöt jatkuvat pitkälle vuodelle 2023, sekä Keski-Suomessa että Pirkanmaalla (Kuhmoinen). HVA:t joutuvat lisäksi ostamaan tukipalveluita kaupungin tietohallinnolta ainakin vuonna 2023, koska kaikkia muutostöitä ei saada valmiiksi 1.1.2023 mennessä.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelu huolehtii Jämsän kaupungin työnantajavelvoitteista kuten mm. henkilöstön työsuhteasioista ja yhteistoiminnasta sekä koordinoi henkilöstösuunnittelua ja henkilöstöraportointia sekä vastaa hyvinvointityön vaikutusten seurannasta, osaamisen kehittämisestä ja arvioinnista.

Tavoitteet vuodelle 2023

Tavoite	Sähköisen arkistoinnin kilpailuttamisen loppuun saattaminen ja valitun sovelluksen asteittainen käyttöönotto.
	Sähköisen kokousjärjestelmän versiopäivitys ja käyttöönotto vuoden 2023 alussa,
Mittari	Onnistunut muutos
Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Vuoden 2022 aikana päivitettyjen ohjeiden yhdenmukainen soveltaminen käytäntöön (asiakirjoista perittävät maksut ja taksat, tietopyynnöt jne)
Mittari	Asiakaspalaute
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Henkilöstöpolitiikan, henkilöstösuunnittelun ja toimintakulttuurin kehittäminen
Mittari	Oikea määrä henkilöstöä oikeassa paikassa
Mittari	Onnistunut muutos
Tavoite	Hyvinvointijohtamisen kehittäminen erityisesti vuosiraportoinnin sekä mittareiden osalta ja uuden hyvinvointisuunnitelman/kertomuksen mukainen toiminta.
Mittari	Vuosittainen hyvinvointiraportti talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä sisältää keskeiset kaupunkitason ja toimialakohtaiset hyvinvointimittarit.
Tavoite	Palveluprosessien ja niihin liittyvien ICT-toimintojen ylläpito, kehittäminen ja uudistaminen. Valtakunnallisten ja alueellisten ICT-ratkaisujen valmisteluun osallistuminen ja edelleen kehittäminen.
Mittari	Ajantasaiset käyttöjärjestelmät, ohjelmistot, laiteympäristö ja tietoliikenneyhteydet.

Tavoite	Tietojohtamisen kehittäminen ottamalla käyttöön henkilöstöä koskeva PowerBi -raportointi (jatkuva henkilöstötietojen raportointi, VM 1 hankeen osana)
Mittari	Aktiivinen ja tehokas raportointityökalun käyttö.
Tavoite	Toimintaprosessien ja lomakkeiden sähköistäminen Tiedonhallintamallin kehittäminen ja jalkauttaminen Digitaalinen hallinto tavoitteeksi hyvän hallinnon lisäksi
Mittari	Sähköinen allekirjoitus käyttöön
Mittari	Sähköinen arkisto kilpailutettu ja käyttöönottoaiheessa
Mittari	Tiedonhallintamallin soveltamista pilotoitu
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki, Ympäristö	
Tavoite	Hyvinvointialueen rajapinnat alkavat hahmottumaan
Mittari	Onnistunut muutos

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Verkkopalveluiden ja digitaalisen turvallisuuden edelleen kehittäminen.	Asukkaiden peruspalvelut. Verkkopalveluiden lisääminen edistää saavutettavuutta. Vuorovaikutteisuus lisääntyy.
Tiedonhallinnan, tiedonohjauksen ja asianhallinnan jatkuva kehittäminen.	Asukkaiden peruspalvelut. Laadukkaat, tietoturvallisesti järjestetyt asiointipalvelut.
Osaava, riittävä ja muutoskykyinen henkilöstö.	Asukkaiden peruspalvelut. Kilpailukyky ja elinvoima. Oikea määrä osaavaa ja hyvin voivaa henkilöstöä oikeaan aikaan oikeassa paikassa.

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023
Toimintakate €/ as.	- 61,23	- 70,2	- 77,98

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 592 622	1 408 210	1 325 457	1 325 457	1 325 457
Toimintakulut	-2 803 170	-2 939 252	-2 846 132	-2 846 132	-2 746 132
Toimintakate	-1 210 548	-1 531 042	-1 520 675	-1 520 675	-1 420 675
Poistot ja arvonalentumiset	-27 739	-91 310	-50 510	-70 000	-81 944
Tilikauden tulos	-1 238 287	-1 622 352	-1 571 185	-1 590 675	-1 502 619
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 238 287	-1 622 352	-1 571 185	-1 590 675	-1 502 619

Talouspalvelut

Tulosalueen esimies: talusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Tulosalue koostuu talouspalveluiden, kirjanpidon ja palkkahallinnon kustannuspaikoista. Toimistopalvelujen uudelleen organisoinnista tehdyn päätöksen mukaisesti tulosalueelle perustettiin talustiimi. Tiimiin kuuluvien henkilöiden palkkakustannus on talousarviossa tulosalueella, josta kustannukset jaetaan liikelaitoksille ja muille tulosalueille erillisen laskelman mukaan tehtävien kohdentumisen mukaisesti. Yksikkö vastaa kaupungin talousarvion ja -suunnitelman sekä tilinpäätöksen laadinnasta sekä valvoo ja ohjeistaa talouden ja omaisuuden hoitoa, koordinoi kaupungin laskentatoimintaa sekä huolehtii palkkojen sekä laskujen maksusta. Kaupungin vakuutuspalvelut, kirjanpito-, maksuliikenne- ja palkanlaskentapalvelut hoidetaan keskitetysti taloushallinnosta. Rahoitusta, konsernitiilin käyttöä ja maksuvalmiutta koordinoidaan koko kaupunkikonsernin tasolla. Talustiimin tehtävät ovat laajempia kuin perinteinen taloustoimi, tiimille kuuluvat myös mm. monet laskutukset sekä eri toimialojen taloudellisen toiminnan tukeminen kuten mm. laskujen tarkistukset.

Kaupungin talouden ohjausjärjestelmä on keskitetty. Tytäryhteisöt noudattavat konserniohjeen mukaisesti kaupungin antamia ohjeita rahoituksen suunnittelussa ja talouden järjestämisessä. Kaupunkikonsernin riskienhallinta hoidetaan myös keskitetysti taloushallinnosta. Käytössä on hajautettu ostolaskujen sähköinen tarkastus- ja hyväksymisjärjestelmä. Kaupunki käyttää sähköistä myyntilaskutusta kaikissa laskutusjärjestelmissään.

Palkanlaskentapalveluita on tuotettu sopimusperusteisesti myös Kuhmoisten kunnalle, joka myös jatkuu, vaikka yhteistoiminta-alue purkautuu 1.1.2023. Lisäksi palkanlaskentapalveluiden tehtäviin kuuluu omaishoitajien ja perhehoitajien palkkioiden maksatus sekä henkilökohtaisten avustajien palkkojen maksatus silloin, kun vammaisen henkilö itse toimii työnantajana. Hyvinvointialueen aloittaessa on arvioitu, että palkkahallinnon työn vähenemä olisi yksi henkilötyövuosi, joka tapahtuu eläköitymisen kautta.

Tavoitteet vuodelle 2023

Vuoden 2023 tavoitteena on saada tiimien muodostamisen ja eläköitymisen myötä tapahtunut tehtäväkentän laajentuminen haltuun, jotta henkilöstösuunnitelman mukaisella henkilöresurssilla pystytään vastaamaan muuttuvan julkisen sektorin haasteisiin. Tiimin henkilöstä eläköityi kolme henkilöä vuonna 2022 ja neljä vuonna 2023. Talousarviovuoden alussa käydään tehtäväkokonaisuudet läpi siten, että ne on mahdollista hallita. Hyvinvointialueen muodostaminen ja vuoden 2022 toimintojen mukainen tilinpäätös tulee olemaan suuri haaste vuoden 2023 alkupuolella.

Tavoitteena on myös konsernitoimintojen nivominen yhä paremmin yhteen emoyhteisön kanssa ja osin ohjeistuksen uusiminen.

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Taloushenkilöstön resursointi
Mittari	Aikatauluissa pysyminen normaalin työajan puitteissa.
Tavoite	Toimintojen automatisoiminen.
Mittari	Talousarvio ja tilinpäätös sekä neljännesvuosiraportit luodaan talousdokumentti-järjestelmällä.
Tavoite	TOPA-hankkeen hyödyntäminen. Tehtäväkokonaisuuksien suunnittelu ja sijaistuksien varmistaminen tukee tehtävien hoidon varmuutta ja ajantasaisuutta.
Mittari	Toimenkuvien läpikäynti tehty ja tehtäväkokonaisuudet muodostettu.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Toimintojen automatisointia jatketaan.	Kilpailukyky ja elinvoima. Asukkaiden peruspalvelut. Automatisoinnilla saadaan resurssia toiminnan kehittämiseen.

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023
Osuus verotuskustannuksiin €	483 263	- 470 000	- 250 000
Toimintakate € / as.	- 76,27	- 79,88	- 81,19

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	600 529	536 640	382 060	382 060	382 060
Toimintakulut	-2 110 366	-2 082 430	-1 965 192	-1 965 192	-1 915 192
Toimintakate	-1 507 915	-1 545 790	-1 583 132	-1 583 132	-1 533 132
Poistot ja arvonalentumiset	-14 809	-25 000	-16 341	-4 085	
Tilikauden tulos	-1 522 724	-1 570 790	-1 599 473	-1 587 217	-1 533 132
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 522 724	-1 570 790	-1 599 473	-1 587 217	-1 533 132

Matkailu ja markkinointi

Tulosalueen esimies: matkailu- ja markkinointijohtaja

Toiminnan kuvaus

Tulosalue vastaa kaupungin strategisista ja operatiivisista markkinointi-, matkailu- ja viestintä- toimenpiteistä. Tulosalueelta johdetaan, kehitetään ja toteutetaan Jämsän kaupungin sisäistä ja ulkoista markkinointia, viestintää sekä matkailutoimialaa. Kaupungin markkinointitoimenpiteet toteutetaan markkinointisuunnitelma ja kaupungin brändi huomioiden yhteistyössä eri toimialojen ja yhteistyötahojen kanssa. Matkailutoimialan kehittämistä, kehittämishankkeita ja sovittuja operatiivisia toimenpiteitä toteutetaan uusi Himos-Jämsä -matkailustrategia sekä Visit Jyväskylä Region -yhteistyö huomioiden. Viestinnän toimenpiteitä toteutetaan kuntalain, kaupungin viestintäohjeen sekä brändikirjan visuaalisen ilmeen mukaisesti yhteistyössä toimialojen kanssa. Tulosalueelta johdetaan kaupungin asiakaspalvelutiimin esimiestyö.

Toimenpiteet pohjautuvat Jämsän kaupungin strategiaan, kilpailukyvyn ja vetovoiman kehittämiseen, matkailustrategiaan sekä Jämsän elinvoimaohjelman tavoitteisiin.

Tavoitteet vuodelle 2023

Himos-Jämsä -matkailustrategiatyötä jatketaan suunnitelmallisesti strategian johtoryhmän ohjauksessa. Matkailutoimen tiedolla johtamiseen ja digitaalisuuden kehittämiseen liittyviä teemoja vahvistetaan ja viedään käytäntöön. Uutta kilpailukykyä Himos-Jämsä -matkailuun -hankkeen toimenpiteinä toteutetaan laaja matkailun aluetaloustutkimus, vaikuttaja- ja tapahtumamarkkinoinnin konseptointi sekä digitaalinen kasvuohjelma.

Visit Jyväskylä Region yhteistyökumppanuuden vakiinnuttaminen matkailun operatiivisissa ja kehittämistoiminnoissa.

Jämsä-brändin tunnistettavuuteen ja näkyvyyteen liittyviä markkinointitoimenpiteitä toteutetaan yhteistyössä toimialojen kanssa markkinointisuunnitelman mukaisesti messuilla, digitaalisesti ja printtinä. Jämsä.fi -verkkosivuston kehittämistyötä jatketaan käytettävyyden, visuaalisuuden ja osallistavuuden näkökulmasta.

Aktiivista viestintää jatketaan mediatiedotteilla sekä useilla sosiaalisen median kanavilla. Sosiaalisen median kanavien hyödyntämistä tehostetaan. Digitaalisten viestintäkanavien käyttöä edistetään mm. osallistamalla eJämsä -portaalin kehitysohjelmaan.

Kilpailukyky ja elinvoima		
Tavoite	Jämsä-brändien (Jämsä, Himos-Jämsä, Invest in Jämsä) tunnettavuus	
Mittari	Asiakastutkimus / brändin tunnettavuus (% vastanneista)	Tavoite 12/2023
		20
Tavoite	Kaupungin uusi verkkosivusto	

Mittari	Verkkosivuston himosjamsa.fi kävijämäärä/käyttäjät per vuosi	Tavoite 12/2023
		200 000
Mittari	Verkkosivuston jamsa.fi kävijämäärä/käyttäjät per vuosi	Tavoite 12/2023
		260 000
Tavoite	Matkailupalvelut ja matkailijoiden määrä lisääntyvät	
Mittari	Rekisteröidyt yöpymiset per vuosi	Tavoite 12/2023
		270 000
Kilpailukyky ja elinvoima, Hyvä asuminen, Ympäristö		
Tavoite	Matkailustrategiaa tukeva matkailun kehittämishanke - Uutta kilpailukykyä Himos-Jämsän matkailuun.	
Mittari	Himos-Jämsä tapahtumamarkkinoinnin konseptointi	Tavoite 12/2023
		1
Mittari	Tiedolla johtaminen - aluetaloustutkimus	Tavoite 12/2023
		1
Mittari	Tuotteistuksen ja digitaalisuuden ostettavuuden kasvuohjelma (yritystä)	Tavoite 12/2023
		3
Mittari	Vaikuttajamarkkinoinnin konsepti	Tavoite 12/2023
		1
Kilpailukyky ja elinvoima, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki		
Tavoite	Kaupungin näkyvyys eri medioissa	
Mittari	Julkaistujen tiedotteiden lkm ePressissä / v	Tavoite 12/2023
		200
Mittari	Medianäkyvyys/osuma printti- ja verkkolehdistä / kk	Tavoite 12/2023
		700
Mittari	Näkyvyyden lisääntyminen, osuma Jämsä mainittu somessa	Tavoite 12/2023
		1 800

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Himos - Jämsä-matkailualueen kehittäminen yhteistyössä toimialojen, yritysten ja verkostojen	Kilpailukyky ja elinvoima -> matkailustrategian ja

kanssa	Jämsä-strategian toteuttaminen
Viestinnän vahvistaminen, sisäinen ja ulkoinen	Kilpailukyky ja elinvoima -> viestintäohje, viestintäsuunnitelmat, mitattavuus
Brändin mukainen, suunnitelmallinen markkinointi	Kilpailukyky ja elinvoima -> markkinointisuunnitelma ja markkinoinnin vuosikello yhdessä keskeisten toimialojen kanssa
Tiedolla johtaminen	Kilpailukyky ja elinvoima -> toimenpiteitä toteutetaan suunnitelmallisesti, tietoon, strategiaan näkökohtiin, verkostoon ja ennakkointiin perustuen - Jämsä strategia, matkailustrategia, Keski-Suomen matkailustrategia

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023
Toimintakate €/asukas	- 35,45	- 38,7	- 42,99

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	132 383	256 530	152 008	152 008	152 008
Toimintakulut	-833 217	-1 017 890	-990 346	-990 346	-990 346
Toimintakate	-700 834	-761 360	-838 338	-838 338	-838 338
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-700 834	-761 360	-838 338	-838 338	-838 338
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-700 834	-761 360	-838 338	-838 338	-838 338

4.3 Sivistystoimi

Toimialajohtaja: sivistystoimenjohtaja

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	2 796 687	3 021 030	3 519 490	2 981 180	2 816 180
Myyntituotot	621 475	578 600	586 900	586 900	586 900
Maksutuotot	911 841	831 980	768 890	654 570	608 890
Tuet ja avustukset	957 211	1 270 050	1 846 200	1 422 210	1 302 890
Muut toimintatuotot	306 159	340 400	317 500	317 500	317 500
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-37 533 871	-38 743 087	-41 005 790	-40 809 606	-40 686 858
Henkilöstökulut	-22 426 957	-23 256 277	-24 465 674	-24 246 624	-24 139 140
Palvelujen ostot	-8 386 030	-8 518 350	-9 077 790	-9 077 790	-9 103 567
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-927 848	-977 680	-1 035 525	-1 137 455	-1 086 765
Avustukset	-634 310	-761 500	-766 000	-686 000	-686 000
Muut toimintakulut	-5 158 726	-5 229 280	-5 660 801	-5 661 737	-5 671 386
Toimintakate	-34 737 185	-35 722 057	-37 486 300	-37 828 426	-37 870 678
Poistot ja arvonalentumiset	-252 321	-264 910	-174 509	-171 711	-125 410
Tilikauden tulos	-34 989 505	-35 986 967	-37 660 809	-38 000 137	-37 996 088
Poistoeron muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	-34 989 505	-35 986 967	-37 660 809	-38 000 137	-37 996 088

Toiminnan kuvaus

Tulevaisuuden osaamista kaikille.

Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla.

Sivistystoimiala vastaa lakisääteisten peruspalvelujen järjestämisen lisäksi valtuuston hyväksymän kotouttamisohjelman mukaisesta kotouttamisen edistämisestä ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä toimialaan liittyvien toimintojen osalta.

Sivistystoimiala on kaupungin keskeinen hyvinvointipalveluja järjestävä, tuottava ja niille toimintaedellytyksiä varmentava toimiala. Toimiala rakentaa tulevaisuuden osaamista kaikille ja tekee sen yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Kaupungin strategian mukaisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen ovat palvelujemme ydintä. Eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö on kehittävä. Keskeisinä yhteistyötahoina ovat Keski-Suomen hyvinvointialue, Gradia Jämsä, Jämsän Kristillinen Kansaopisto, ja maakunnalliset korkeakoulut. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakouluopintojen saatavuus ovat sekä hyvinvointia lisääviä että kaupungin elinvoimatekijöitä.

Talousarvion tavoitteet on valmisteltu voimassa olevan strategian linjausten mukaisesti. Sivistyslautakunta on päättänyt tavoitteille painopistealueet, jotka pääosin kiinnittyvät hyvinvointikertomukseen. Nämä painopistealueet arvioidaan lautakuntatasolla.

Ikäluokkien kehitys ja siitä johtuva palvelutarve, oppilas- ja opiskelijaennusteet ja asiakasennusteet arvioidaan kunkin tulosalueen kohdalla.

Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistäminen 1.1.2023 alkaen siirtää kaupungin palveluksessa olevan oppilas- ja opiskeluhuoltohenkilöstön osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Toimiala omalta osaltaan

huolehtii siirtymisen sujuvasta toteutumisesta ja yhteistyön sujumisesta. Hyvinvointialueen myötä vaikutuksia on edellä mainitun lisäksi mm. kotouttamispalveluihin, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen järjestöyhteistyöhön- ja avustuksiin.

Korkeakoulu yhteistyötä on kuvattu elämälaatu palveluiden tulosalueen kohdalla.

Lakimuutokset käsitellään kunkin tulosalueen kohdalla lukuun ottamatta niitä lakeja, jotka koskettavat useampaa tulosaluetta. Ne käsitellään tämän yleisesittelyn yhteydessä.

Hanketoiminta

Hanketoiminta on esitelty kunkin tulosalueen kohdalla. Hanketoiminnan osalta mukana on myös uusia avauksia.

Elinvoimatoimialan hallinnoima Keski-Suomen Liiton rahoittaman TIKKA-hankkeen yhtenä neljästä työpaketista on innovaatiokasvatus. Tavoitteena on selvittää edellytykset käynnistää innovaatiokasvatuksen opintopolku Jämsässä ja laatia mahdollinen jatkosuunnitelma innovaatiokasvatuksen opintopolun käynnistämiseksi. Selvitystyön toteutusaika: 1.8.2023 – 31.7.2024.

Hanketoimintaan liittyvä lainsäädännöllinen muutos:

Eduskunta on hyväksynyt muutoksen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (489/2022, 44 a§). Jatkossa erityisavusta voidaan myöntää esi- ja perusopetuksen tai varhaiskasvatuksen järjestäjälle erityisavustusta koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin neljäksi vuodeksi kerrallaan valtion talousarvion rajoissa. Tavoitteena on lisätä toimenpiteiden suunnitelmallisuutta, avustuksen vaikuttavuutta ja ennakoitavuutta. Samalla se vähentää rahoituksen hakuprosessiin liittyvää työmäärää.

Toimialan talousarvioon sisältyy omarahoitussuodet ainoastaan niille hankkeille, joita on haettu talousarvion valmistelun päättämiseen mennessä. Yhtäältä hankkeita tulee kiihtyvällä tahdilla jatkuvasti hakuun ja toisaalta hankkeet voivat toteutua eri tavoin kuin hakemukset on jätetty. Näihin joudutaan palaamaan talousarviomuutoksina 2023.

Aiemmin todetusta lakimuutoksesta huolimatta hanketoiminnan pirstaleisuus ja osittainen ennakoimattomuus ts. kokonais näkymän puuttuminen vaikeuttavat toiminnan suunnitelmallista kehittämistä ja johtamistyötä. Hanketoiminta asettaa kunnat ja sen johdosta myös kuntien asukkaat eriarvoiseen asemaan sen mukaan, mitä henkilöresursseja on käytettävissä hanketoiminnan suunnitteluun, avustusten hakemiseen ja hankkeiden toimeenpanoon. Eduskuntavaalien jälkeen toteutuissa hallitusneuvotteluissa joudutaan ottamaan kantaa julkisen talouden tasapainottamiseen. Tällä voidaan arvioida olevan vaikutusta hanketoiminnan rahoitukseen.

Hanketoiminnan kautta tosiasialliseen palvelutoimintaan ja /tai toimintamallien luomiseen saadaan näin lisäresursseja. Toimialan palvelutuotanto näyttäytyisi kovien erilaiselta ilman tätä toimintamuotoa. Laskennallisen valtionosuusjärjestelmän rinnalle näyttää tulleen pysyvänä toimintamallina rinnakkainen hakemiseen perustuva rahoitusjärjestelmä.

Epävarmuustekijät:

Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama tilapäisen suojelun piirissä olevien palvelutarpeet, em. sodan aiheuttama energiakriisi, inflaatio ja hintakehitys, em. sodan vaikutukset varautumisen laajuuteen ja määrään, hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen ja asiat, joita nousee matkan varrella esiin tai ovat valmistelun osalta vielä keskeneräisiä esim. sote-järjestöavustukset, hanketoiminnan muutokset tai uudet hankehaut, joita ei voida ennakoida. Epävarmuustekijöistä johtuvat muutokset joudutaan käsittelemään v. 2023 talousarviomuutoksina

Henkilöstösuunnitelma: Sivistyslautakunta on käsitellyt henkilöstösuunnitelman 2023-2026 talousarvioesityksen yhteydessä. Henkilöstösuunnitelma pitää sisällään v. 2023 koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelman. Jälkimmäiset sivistyslautakunta on käsitellyt tulosaluetasoina.

Maksut ja taksat: Sivistyslautakunta on päättänyt vuoden 2023 ja lukuvuoden/toimintakauden 2023-2024 taksat ja maksut talousarviokokouksessaan.

VÄESTÖN KOULUTUSTASO	tot 2009	tot 2014	tot 2017	tot 2018	tot 2019*	tot 2020**	ta2020***	ta 2021***	ta 2022***	ta 2023	ta 2024	ta 2025
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	19408	18695	18075	17 859	17 574	17 378						
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa yhteensä	7297	6220	5644	5365	5 157	4 957						
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa %	38	33	31	30	29,3	28,5	29	27	27	27	26,5	26
Näistä tutkinnon suorittaneita yhteensä	12111	12475	12431	12 494	12 417	12 421						
Suorittaneita %	62	67	69	70	70,7	71,5	71	73	73	73	73,5	74
Toinen aste yhteensä	8034	8338	8339	8210	8 167	8 165						
Toinen aste % 15-vuotta täyttäneestä väestöstä	41	45	46	46	46,5	47						
Korkea-aste yhteensä	4077	4137	4092	4115	4 076	4 074						
Korkea-aste %15-vuotta täyttäneestä väestöstä	21	22	23	23	23,2	23,4						
*) 5.11.2020		Tilastokeskuksen tietokanta										
***) 11.10.2022		Tilastokeskuksen tietokanta										
***) luvut ko. vuosien talousarviosta												

Toimialan tavoitteet vuodelle 2023

Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki

Tavoite Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla.

Mittari Toimintakate €/asukas

Mittari Väestön koulutustaso

Kilpailukyky ja elinvoima

Tavoite Kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen sivistystoimialan palvelujen, yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan kautta.

Mittari Kuvailu

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen; toimivan yhdyspinnan varmentaminen	Hyvinvointitehtävä jää peruskuntiin. Oppilashuoltopalvelut ovat oppijoiden peruspalveluja ja yhteisöllinen oppilashuoltotyö edistää yhteisöjen hyvinvointia ja toimintakulttuuria, vahvat verkostot
Kotouttamisen ja työllisyyspalvelujen toimintamallin valmistelu ja yhteistyön vahvistaminen	hyvinvointi ja elinvoima, vahvat verkostot
Koulutusmatkailun vahvistaminen;	lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelujen näkökulmasta kurkistuksia kansainvälisyyteen koulun arjessa; kilpailukyvyyn näkökulmasta mahdollistaa liiketoiminnan avauksia
Henkilöstön rekrytointi ja pitovoima	lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelut, palveleva Jämsä

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Toimintakate € / as.	- 1 757	1 812,88	- 1 922,38	- 1 939,91	- 1 942,08

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Talousarvio; tulo- ja menoarvion pitävyys. Talousarvion valmistelun aikataulu, siihen käytettävissä oleva aika, tehtävän laajuus ja vaikutukset eivät ole tasapainossa. Kaikki ei ole ennakoitavissa, esim. kansainvälisen tilanteen = Venäjän hyökkäyssodan moninaiset vaikutukset / tilapäinen suojele, energiakriisi, lakimuutosten vaikutukset, haettavaksi tulevista avustuksista ei ole tietoa talousarviota laadittaessa.	2	3	6
Toimenpide	Talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva, proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa. Talousarvioaikatauluun vaikuttaminen. toimialan talousasiantuntijuuden järjestäminen. Hankehaut: aktiivinen seuranta ja arviointi, mitä avustuksia haetaan. Talouden riskin vaikutukset arvioidaan tasoon 2, koska riski voidaan hallita rahalla.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoinen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen.	3	3	9
Toimenpide	Työnantajamaineesta huolta pitäminen, arvostuksen osoittaminen kuntatyötä kohtaan, kouluttautumismahdollisuudet, työnohjaus, työvoimapulasta kärsiville palvelualueille pitkäkestoiset palkkaohjelmat, työmäärän suhteuttaminen käytettävissä olevaan työvoimaresurssiin. Työvoiman saatavuusongelman kanssa painivilla palvelualueilla ja lain mahdollistaman ammattirakennemuutoksen toteuttaminen. Hanketoiminnan kautta lisähenkilökuntaa: toiminnan vakiinnuttamisen tarve jatkumon ja henkilökunnan palvelusuhte			

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Arjen turvallisuus	3	2	6
Toimenpide	Osaamisen vahvistaminen, alueelliset ja kaupunkitasoiset harjoitukset, yksikötason harjoitukset, harjoitusten ja kouluttautumisen soveltaminen ohjeiksi ja menettelytavoiksi, varautumishankintojen tekeminen, digitaidot (digiturvallisuus)			

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Sivistystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialan hallinto johtaa, kehittää ja tukee toimialan tulosalueiden toimintaa, sen kehittämistä ja johtamista. Hallintopalvelun keskeinen yhteistyötaho on sivistyslautakunta, jonka päätöksenteon onnistumiseen hallintopalvelut luovat edellytyksiä. Hallintopalvelut tuottaa hallinto- ja talouspalveluja ja toimii tiiviissä yhteistyössä toimialan sisällä sekä kaupungin keskushallinnon, muiden toimialojen ja liikelaitoksen kanssa.

Tulosalueiden kohdalla on kuvattu vuoden 2023 toimintaan vaikuttavia muutoksia: palvelutarpeet, uudistukset ja kehittämistoimet. Toimialan vastuulle siirtyy kotouttaminen vuoden 2023 alussa, joskin kotouttamislakiin tehty muutosehdotus tuo järjestämisvelvoitteita myös hyvinvointialueille. Yhteistyövelvoite koskee kaikkia viranomaisia.

Toimialan talousarvioon sisältyy omaraahoitusosuudet ainoastaan niille hankkeille, joita on haettu talousarvion valmistelun päättymiseen mennessä. Hankkeita tulee kiihtyvällä tahdilla jatkuvasti hakuun. Niihin joudutaan palaamaan talousarviomuutoksina 2023.

Epävarmuustekijöistä johtuen talousarviomuutoksiin vuoden 2023 aikana on varauduttava muutoinkin. Näitä epävarmuustekijöitä on mm. sekä kansainvälisestä tilanteesta että hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisestä johtuvat asiat.

Tavoitteet vuodelle 2023

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Uudistusten eteenpäin vieminen ja uudistusten toteutumisessa tukeminen
Mittari	Kuvailu.
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki, Ympäristö	
Tavoite	Toiminnan johtaminen on kaupungin strategian ja siitä johdettujen toimialan tavoitteiden mukaista ja tulosalueita tuetaan tavoitteiden saavuttamisessa.
Mittari	Toimintakate €/asukas

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Hyvinvointialueen perustamisesta johtuvan yhdyspinnan toiminnan varmistaminen	peruspalvelut, lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden palvelut, vahvat verkostot
Koulutusmatkailu	kilpailukyky ja vetovoima, lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden palvelut
Henkilöstön rekrytointi ja pitovoima	lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelut
Kotouttamisen ja työllisyyspalvelujen toimintamallin valmistelu ja yhteistyön vahvistaminen	hyvinvointi ja elinvoima, vahvat verkostot

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Toimintakate € / as.	- 13,66	- 15,25	- 13,77	- 13,77	- 13,77

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 073	240	240	240	240
Toimintakulut	-271 239	-320 760	-268 842	-268 842	-268 842
Toimintakate	-270 166	-320 520	-268 602	-268 602	-268 602
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-270 166	-320 520	-268 602	-268 602	-268 602
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-270 166	-320 520	-268 602	-268 602	-268 602

Varhaiskasvatus

Tulosalueen esimies: varhaiskasvatusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuus. Varhaiskasvatus tarjoaa lapselle turvallisen, kehitykselle ja oppimiselle suotuisan kasvuympäristön ottaen huomioon myös lapsen erityispiirteet. Toiminnan lähtökohtina ovat palveluhenkisyys, luottamuksellisuus, sekä perheen että lapsen osallisuus.

Palvelujen piirissä arvioidaan olevan 75 % 1 – 5 vuotiaiden ikäryhmästä, esiopetuksessa luonnollisesti kaikki. Varhaiskasvatuspalveluihin osallistuvien lasten lukumäärä yhteensä vuonna 2023 arvioidaan olevan 521 lasta, vuonna 2024 480 lasta ja vuonna 2025 448 lasta. Vuoden 2023 laskennallisissa varhaiskasvatuspaikoissa näkyy 1.8.2022 alkaen toteutunut 42 paikan väheneminen Hallissa ja Jämsänkoskella.

Laskennallisia varhaiskasvatuspaikkoja tulee olla arvioitua lasten lukumäärää enemmän, jotta alle 3-vuotiaiden lasten osuus tulee huomioonotetuksi. Viime vuosina alle 3-vuotiaiden osuus palvelujen piirissä olevista on kasvanut. Kesken toimintavuotta tapahtuva palvelujen piiriin hakeutuminen tulee myös ottaa huomioon. Perheille maksettavien tukien (kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha) on arvioitu pysyvän vuoden 2022 tasolla.

Ikäluokkien huomattava pieneminen vaikuttaa kuitenkin selkeästi palveluntarpeisiin tulevina vuosina. Lähinnä ongelmana on ennakoimisen vaikeus erityisesti syntyvien ikäluokkien vaihtelusta johtuen. Palveluntarpeen vähenemisessä on kuitenkin alueellisia eroja kaupungin sisällä ja eikä esimerkiksi päiväkotien lapsiryhmiä voida vähentää suoraan suhteessa lapsimäärien vähentymiseen. Varhaiskasvatustilasto ja -asetus määrittävät päiväkotien ja perhepäivähoidon henkilöstöresurssin ja ryhmäkoon. Palveluntarpeen vähenemisen arvioidaan kuitenkin näkyvän myös henkilöstötarpeen vähentymisenä tulevina vuosina.

Toteutetulla perhevapaaudistuksella (1.8.2022 alkaen) on myös vaikutuksensa, jotka vahvistavat aikaisemmasta lapsen oikeutta varhaiskasvatuspaikan säilymiseen vanhempainvapaista johtuen ja varhentavat lapsen varhaiskasvatusoikeuden alkamista. Palvelutarvetaulukko on jäljempänä.

Kaupunginvaltuuston v. 2019 tekemän linjauksen mukaisesti varhaiskasvatuksen tulevaisuutta ja tilatarpeita selvitetään työryhmässä. Lasten ikäluokan ja sitä kautta varhaiskasvatuksen palveluntarpeen pienemiseen selvitetään erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja. Ratkaisuvaihtoehtojen lähtökohtana on vahvistaa lapsen yhtenäistä opintopolkua ja pedagogisen toimintaa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tiiviimmällä yhteistyöllä. Tavoitteena on löytää pidempiaikainen ja myös kokonaistaloudellinen ratkaisu, jossa huomioidaan niin varhaiskasvatuksen kuin perusopetuksenkin tarpeet tulevina vuosina.

V. 2019 tehdyn kuntokartoituksen perusteella sekä Puukilan että Viiskulman päiväkodit ovat molemmat peruskorjauksen tarpeessa. Puukilan päiväkotia ei suunnitella peruskorjattavaksi, Viiskulman päiväkodin peruskorjaus voi toteutua aikaisintaan 2024-2025. Osana selvitystyötä tehdään lapsivaikutusten arviointi, johon osallistetaan sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen henkilöstöä ja huoltajia.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tuloajat ja enimmäismaksut muuttuivat indeksikorotuksista johtuen 1.8.2022. Em. ja ikäluokkien pienemiset vaikuttavat varhaiskasvatuksen asiakasmaksukertymään. Maan hallitus on esittänyt valtion v. 2023 talousarvioon edelleen tuloajojen tarkistuksia 1.3.2022. Tämä vaikuttaa edelleen asiakasmaksutuloihin vähentävästi. Talousarviovalmistelussa oletuksena on ollut muutoksen toteuttaminen 1.8.2023 alkaen. Tähän perustuen asiakasmaksutulojen on arvioitu vähenevän n 14 % verrattuna vuoden 2022 talousarvioon. Tulokertymää joudutaan arvioimaan talousarviomuutoksena 2023.

Pysyvä henkilöstö on yksi keskeinen varhaiskasvatuksen laatutekijä. Pitovoiman ja vetovoiman edistämiseksi sekä kaupungin työmarkkinakilpailukyvyyn vahvistamiseksi talousarvio pitää sisällään palkkaohjelman nro 3, 18.2023 alkaen.

Varhaiskasvatuksen hanketoiminta:

- Varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon kehittäminen hanke: Hankkeen tavoitteena on varhaiskasvatuksen, yhdenvertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia, vuorovaikutusta ja lähipalveluperiaatetta sekä lapsen oikeutta välttämättömään ja riittävään varhaiseen tukeen. Avustus käytetään konsultoivan varhaiskasvatuksenopettajan, erityisopettajan, lastenhoitajien sekä avustajien palkkaamiseen.
- Koulutuksellisen tasa-arvon ja laadun hanke (esi- ja perusopetus): Eritelty perusopetuksen tulosalueella. Avustuksella on palkattu esiopetukseen resurssiopettaja ja avustaja.
- Varhaiskasvatustilaston mukaisen tuen uudistaminen: valmistellaan käytäntöjä, toimintamalli ja hallinnollisen prosessin kuvaus kolmitasoisien tuen toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa sekä koulutetaan henkilöstöä. Avustuksella on palkattu koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja sitä käytetään lisäksi henkilöstön koulutukseen ja tarvittavaan sijaisresurssiin.
- Erityisavustus koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen: valtionavustuksen tavoitteena lapsen oppimiseen ja kehityksen tukeen liittyvien ongelmien ehkäiseminen ja oppimisedellytysten

parantaminen varhaiskasvatuksessa vuosina 2022 ja 2023. Avustuksen käyttöaika jatkuu vuodelle 2024.
 - Joustava esi- ja alkuopetus: esitelty perusopetuksen tulosalueella.
 Hanketoimintaa voidaan joutua arvioimaan talousarviomuutoksella 2023.

Tavoitteet vuodelle 2023

Tavoite: Laadukkaat, osallistavat, vuorovaikutteiset, ennakoivat ja kokonaistaloudelliset varhaiskasvatuspalvelut

Painopistealueet: varhaiskasvatuksen laatu, palveluohjauksen kehittäminen, kestävän kehityksen huomioiminen, perheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen

Toimenpiteet: Jämsän varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma, henkilöstön rekrytointi, pitovoima ja osaamisen kehittäminen, varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvan vahvistaminen, varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvohanke varhaiskasvatuksen erityisopettaja- ja avustajaresurssin lisääminen, varhaiskasvatuksen laatukriteerit

Tavoite: Hyvinvoiva lapsi asiakaslähtöisillä, vaikuttavilla varhaiskasvatuspalveluilla

Painopistealueet: varhaiskasvatuksen hyvä arki, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäisy, verkostoissa toimiminen

Toimenpiteet: positiivinen pedagogiikka, Sapere-ruokakasvatusohjelman toteuttaminen, fyysisen aktiivisuuden lisääminen, vuorovaikutus- ja tunneohjelmien suunnitelmallinen toteuttaminen arjessa, työskentely kiusaamisen ehkäisemiseksi, vanhempien osallisuuden vahvistaminen, henkilöstön tvt-osaamisen vahvistaminen Uudet lukutaidot-hankkeen avulla, lapsikohtaiset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat, varhaiskasvatuksen arviointisuunnitelman toteuttaminen

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Laadukkaat, osallistavat, vuorovaikutteiset, ennakoivat ja kokonaistaloudelliset varhaiskasvatuspalvelut
Mittari	Toimintakate €/ varhaiskasvatuksessa oleva lapsi
Mittari	Toimintakate €/asukas
Mittari	Varhaiskasvatukseen osallistuminen %/ 1-5 vuotiaat
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva lapsi asiakaslähtöisillä, vaikuttavilla varhaiskasvatuspalveluilla
Mittari	asiakaskysely huoltajille
Mittari	asiakaskysely lapsille
Mittari	henkilöstökysely

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
lasten ikäluokan pieneneminen; ennakointitoimenpiteet ja tilojen käyttö	tilojen käytön ratkaisut vahvistamaan lasten ehjää kasvun- ja opinpolkua ja vastaamaan palvelutarvetta. Tilaratkaisuilla liikkumavaraa varsinaisen palvelutoiminnan resurssointiin ja kehittämiseen
Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja rekrytointi	osaava henkilöstö, palvelun laatu
Yhteisöllisyyden sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen	tukee lasten ja perheiden hyvinvointia

Syntyneet

vv. 2014-2021 ja ennuste 2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	ennuste 2022*
Syntyneet koko Jämsä	158	157	135	118	129	82	101	114	70

*) neuvolasta saatu tieto

Jämsän kaupungin alueella asuvien 1-5 vuotiaiden lasten määrä ja heistä prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksessa olevista

	TP 2021	% päivä-hoidossa	TA 2022	% päivä-hoidossa	TA 2023	% päivä-hoidossa	TS 2024	% päivä-hoidossa	TS 2025	% päivä-hoidossa
Lapset 1-5 v	616	73% (447)	555	75 % (417)	496	75 % (372)	447	75% (335)	455	75% (341)

Palvelutarve-ennuste; painotetut keskiarvot

	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Laskennallinen varhaiskasvatuspaikkojen määrä (huom. 1.8.2020 alle 3v päiväkodissa vie 1,75 paikkaa)	723	715	708	665	665	636
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	643	608	554	521	480	448
Lapsia 1-5 v. varhaiskasvatuksessa	447	451	406	393	357	338
Lapsia esiopetuksessa	166	157	148	128	123	110
Lapsia perheille maksettavilla tuilla (kotihoitontuki, yksityisen hoidon tuki,	198	157	170	170	140	140

osittainen ja joustava hoitoraha)						
Lapsia yksityisissä päiväkodeissa	7,5	0	0	0	0	0
Lapsia vuorohoidossa	70	60	60	45	45	45

Varhaiskasvatuksen lapsimääriä laskettaessa on 1 – 5-vuotiaiden lasten osallistumisasteeksi laskettu 75 % ikäryhmästä. Mikäli osallistumisaste kasvaa ennustevuosina esim. 81 %:in, lapsimäärät nousevat noin 30 lapsella vuosittain. Alle 3-vuotias vie ryhmästä 1,75 paikkaa.

Lapsimäärissä on myös eroja vuoden aikana määrien ollessa suurempia vuoden alkupuoliskolla. Tämä on huomioitu ennusteissa laskemalla lasten määrä painotettuna keskiarvona vuodesta 2020.

Mikäli 2-vuotinen esiopetus toteutuu kokeilun jälkeen vuonna 2024 ja 5-vuotiaiden ikäluokka tulee esiopetuksen piiriin, lapsimäärät lisääntyvät noin 10 lapsella vuosittain.

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Toimintakate € / as.	- 497,05	- 536,34	- 557,37	- 567,75	- 568,62
Toimintakate € / hoitolapsi	- 16 135,35	- 18 734	- 20 861	- 23 065,07	- 24 750,32
Varhaiskasvatus päiväkodissa € / hoitopäivä / lapsi	- 101,15	- 103,95	- 116,53	- 98,91	- 97,01
Varhaiskasvatus perhepäivähoito € / hoitopäivä / lapsi	- 90,8	- 90,76	- 69,52	- 59,51	- 59,51

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 046 932	986 610	1 265 140	840 140	805 140
Toimintakulut	-10 873 664	-11 407 575	-12 133 976	-11 911 374	-11 893 284
Toimintakate	-9 826 731	-10 420 965	-10 868 836	-11 071 234	-11 088 144
Poistot ja arvonalentumiset	-17 276	-11 260	-4 361	-8 500	-23 666
Tilikauden tulos	-9 844 007	-10 432 225	-10 873 197	-11 079 734	-11 111 810
Poistoeron muutokset					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-9 844 007	-10 432 225	-10 873 197	-11 079 734	-11 111 810

Perusopetus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää perusopetuslain mukaista opetusta (POL 2§). Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyy erityisopetus- ja opiskeluhoitoon palvelut. Jämsän kaupungin strategian mukaisesti perusopetus omalta osaltaan huolehtii lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä sujuvasta arjesta. Perusopetus on mukana rakentamassa elinvoimaista, hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää.

Oppilasmäärä lv. 2022-2023 on yhteensä 1722 oppilasta. Oppilasennusteen mukaan lv. 2023-2024 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1637 oppilasta. Tämä vähentää yleisopetuksen sarjaisuutta

kahdella (2) mutta samanaikaisesti kehitysvammaopetukseen perustetaan lisäryhmä. Lisäryhmän henkilömitoituksesta johtuen henkilöstömäärään muutoksilla ei ole vaikutusta. Valmistavassa opetuksessa on syyslukukaudella 2022 ollut yhteensä 66 oppilasta. Talousarvio on laadittu tämän oppilasmäärän mukaisena.

Oppilasmäärä laskee lv. 2028-2029 mennessä 1130 oppilaaseen. Koko ennustejaksolla sarjaisuudet vähenevät noin 20:llä. Henkilöstösuunnitelman mukaisesti tähän arvioidaan voitavan vastata eläkkeelle siirtymisillä, täyttämällä avautuvia vakansseja määräaikaaisesti ja tarvittaessa tehtäviä voi avautua myös hanketoiminnan kautta. Kuoreveden koulun 1.-6. luokilla siirrytään vaiheittain yhdysluokkarakenteeseen suunnitteluvuosien aikana.

Kouluverkkomuutoksia ei esitykseen sisälly. Kaupunginvaltuuston päätös asiasta on 17.4.2019 § 17. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilojen käyttöön yhteensovittamista on kuvattu varhaiskasvatuspalvelujen tulosalueen kohdalla.

Perusopetuksen tuntijaossa valtakunnallisen minimin ylittäviä tuntimääriä on äidinkiessä yksi tunti ja matematiikassa yksi tunti. Lisäksi taito- ja taideaineiden kokonaisuudessa on kaksi lisätuntia yli valtakunnallisen minimin. Kokonaistuntimäärän valtakunnallinen minimi on 224 ja Jämsässä se on 228. Jämsän perusopetus on mukana yrityskylätoiminnassa. Yrityskylätoiminta on tarkoitettu 6. ja 9.-luokkalaisille oppilaille. Toiminnan sisällöt ovat osa yrittäjäyyskasvatusta.

Lukuvuoden 2022-2023 painopisteet perusopetuksessa ovat kestävä kehitys, henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi ja kiusaamisen vastainen työ. Sivistyslautakunta hyväksyi 31.8.2022 opiskeluhoitosuunnitelmaan liitettävän suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Yhteisöllinen opiskeluhoito rakentaa koulujen toimintakulttuuria. Kouluissa kiinnitetään huomiota tunne- ja turvataitoihin, sosiaalisiin- ja vuorovaikutustaitoihin, yhteisiin pelisääntöihin ja toimintamalleihin. Jämsän sivistystoimen alainen opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan lukuvuoden 2022-2023 aikana.

Hyvinvointialueiden käynnistäminen 1.1.2023 alkaen siirtää koulukuraattorit ja –psykologit osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Hyvinvointialueelle muodostetaan alueellinen opiskeluhoillon työryhmä, joka valmistelee alueellisen opiskeluhoillon suunnitelman. Paikallisesti tulee valmisteltavaksi aiemmin todettu koulutuksen järjestäjäkohtainen opiskeluhoitosuunnitelma (esiopetus, perusopetus, lukiokoulutus; voimaan 1.8.2023 alkaen). Kuntakohtainen opiskeluhoillon ohjausryhmä jatkaa toimintaansa. Kunnan tehtävänä on edelleen opiskeluhoillon järjestäminen, vaikka palvelun tuottajataho vaihtuu.

Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisellä on vaikutuksensa vammaispalvelulain mukaiseen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja koulujen keskeytysten ajalla järjestettävään toimintaan. Eduskuntakäsittelyssä onkin vammaispalvelulakiin tehtävä lisäys (22 § 5 mom.), mikä mahdollistaisi kunnan toimimisen lyhytaikaisesti huolenpidon tuottajana tilanteessa, jossa se on hyvinvointialueen ja kunnan tehtäväkokonaisuuksien toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista. Tämä edellyttää yhteistä sopimista ml. kustannusten jako.

Oppivelvollisuuslain muutos astui voimaan 1.8.2022 alkaen. Muutoksen johdosta oppivelvollinen, joka ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää lukuvuoden päättyessä sinä kalenterivuonna, jona hän täyttää 17 vuotta, voi suorittaa oppivelvollisuutta osallistumalla perusopetukseen tai muuhun oppivelvollisuuslain 4 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen. Kunnilla ei kuitenkaan ole 17-vuotiaiden ikäluokan perusopetuksen järjestämisvelvollisuutta eikä opetuksen järjestämiseen myönnetä erillistä valtionosuusrahoitusta. Useimmiten kysymys on vain vähäisten opintojen puuttumisesta, jolloin opetuksen järjestämiskustannukset eivät ole merkittäviä. Laki tuo kaivatun ja tarpeellisen joustavuuden oppivelvollisuuden suorittamiseen tilanteessa, jossa alkuperäiseen oppivelvollisuuslakiin on jäänyt selkeä valuvika. Sivistyslautakunta on tehnyt asiaa koskevana hallintosääntömuutosehdotuksen

Perusopetuksen hanketoiminta:

Koulutuksellisen tasa-arvon ja laadun hanke: Hankkeen tavoitteena on tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden ja lähikouluperiaatteen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja riittävän varhaista tukea. Avustus käytetään resurssiopettajien, erityisopettajien ja koulunkäynnin ohjaajien palkkaamiseen.

Oppilas- ja opiskelijahuollon henkilöstömitoituksen laajentaminen: Avustuksella on palkattu määräaikainen kuraattori ja koulupsykologi

Erityisavustus koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen: Valtionavustuksen tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten edellytyksiä jatkaa oppimista perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti vuosina 2022 ja 2023. Avustuksen käyttöaika jatkuu vuodelle 2024.

Harrastamisen Suomen malli: Tavoitteena on järjestää kaikilla perusopetuksen kouluilla mielekästä ja kaikille oppilaille ilmaista toimintaa koulupäivän jälkeen.

Lukukoordinaattorihanke: Tavoitteena on edistää lukuharrastusta ja yhteistyötä kirjastopalveluiden sekä perusopetuksen välillä.

Joustava esi- ja alkuopetus: tavoitteena on yhteistyön lisääminen ja toimintamallin laatiminen.

Hanketoimintaa voidaan joutua arvioimaan talousarviomuutoksella 2023.

Globaali tilanne on muuttunut vuoden 2022 aikana siihen suuntaan, että koulutusmatkailua ja siihen liittyviä opetuspalvelu- tai kouluvierailuja voidaan alkaa elvyttää. Koulutusmatkailun opetuspalvelujen ja kouluvierailujen järjestäminen vaatii mm. uuden sopimuksen tekemisen Himoslomat Oy:n kanssa ja myyntiyhtiön järjestämisen.

Tavoitteet vuodelle 2023

Tavoite vuodelle 2023: Hyvinvoiva oppilas asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla

Painopiste: Henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi, kiusaamisen vastainen työ

Toimenpiteet: Koulun toimintakulttuuria tukeva ennaltaehkäisevä yhteisöllinen opiskeluhuolto. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteutetaan mm. oppilaan kohtaamisella, ryhmäytymisellä, vuosiluokkien 1., 4., ja 7. KiVa -tunneille, KiVa-koulun toimenpideohjelman muu toiminta kaikille vuosiluokille, tunne- ja turvataitojen opetuksella, sosiaalisia- ja vuorovaikutustaitoja harjoittelemalla, yhteistyöllä huoltajien, vanhempainyhdistyksen ja oppilaskunnan kanssa, yhteisillä pelisäännöillä, toimintamalleilla ja arjen rutiineilla. Huomaan hyvä- toimintamallin käyttöönotto, mm. oppilaan yksilöllisten vahvuuksien tunnistaminen ja dokumentointi, tunne -ja sosiaalisten taitojen harjoittelu ja onnistumisten dokumentoiminen sekä myönteisen yhteistyön vahvistaminen vanhempien kanssa.

Hankerahoituksella on rekrytoitu kouluille työntekijöitä oppilaiden kohtaamiseen, kaveritaitojen tukemiseen sekä ryhädynamiikan ja ilmapiirin kehittämiseen. Kouluilla tehdään laajaa moniammatillista yhteistyötä eri viranomaisten (perheneuvola, nuorisopsykiatrian poliklinikka, sosiaalitoimi, poliisi, vammaispalvelut, vapaa-aikapalvelut, varhaiskasvatus) kanssa. Yhteistyötä tehdään myös useiden muiden toimijoiden kanssa (mm. etsivä nuorisotyö, Jämsän nuoriskoti, srk, 4H, Jokilaakson settlementti). Yksilökohtaiset opiskeluhuollon palvelut (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri) ovat helposti saatavilla kaikille oppilaille. Oppilaiden oppimista tuetaan kolmiportaisen tuen (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki) keinoin niin luokissa kuin erityisopetuksen avullakin.

Tavoite vuodelle 2023: Kestävä kehitys

Painopiste: Ympäristötietoisuuden lisääminen perusopetuksessa

Toimenpiteet: Tunnistetaan kestävä kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävä elämäntavan omaksumiseen. Pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva oppilas asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla
Mittari	Kouluterveyskyselyn tulokset
Mittari	Toimintakate €/asukas
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki, Ympäristö	
Tavoite	Kestävä kehitys
Mittari	Käytännön toimet kouluissa

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Yhtenäiskoulut ja niiden monipuolinen käyttö	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja sujuvaa arkea omalla asuinalueella lisää se, että koulut tarjoavat mahdollisuuksia oppimisen lisäksi myös harrastamiselle. Koulujen uudistettuja pihaluoteita voi hyödyntää myös iltaisin sekä sisätiloissa voi olla monenlaista vapaa-ajan toimintaa kaikenikäisille kuntalaisille.
Oppilasmäärän väheneminen ja siihen reagointi	Ikäluokkien pieneneminen tulee vähentämään oppilasryhmien määrää. Toiminta tulee sopeuttaa tähän. Myös koulujen tilojen käyttöä tulee arvioida kestävästi ja resurssiviisaasti eli suunnitellaan jo etukäteen sitä, voidaanko tiloja oppilasmäärän vähentyessä hyödyntää esimerkiksi varhaiskasvatuksessa tai muissa Jämsän kaupungin palveluissa
Koulutusmatkailuhankkeen vahvistaminen	Kansainvälisyyskasvatuksen tuominen konkreetiksi osaksi koululaisten arkea luo uusia mahdollisuuksia hahmottaa ympäröivää maailmaa, ymmärtää oman sekä vieraiden kulttuurien moninaisuutta sekä kehittää kielitaitoa. Kuntastrategian mukaisesti tämä parhaimmillaan lisää alueen kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta
Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen;	Opiskeluhuollon palveluihin on lisätty resurssia kaupungin omin toimin ja hankerahalla. Kouluterveydenhoitajat, kuraattorit ja koulupsykologit siirtyvät 1.1.2023 hyvinvointialueen työntekijöiksi. Laaditaan järjestäjäkohtainen opiskeluhuollon suunnitelma. Oppivelvollisuusikä on noussut 18 vuoteen. Varmistetaan, että perusopetuksen päättäneet pääsevät jatkamaan opintojaan oppivelvollisuuslain mukaisessa koulutuksessa.

	TP 2020	TA 2021	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Oppilasmäärä	1 839	1 833	1 763	1 756	1 687	1 601	1 513
€/oppilas	-10 204	-10 436	-11 162	-11 062	-12 257	-12859	-13 597
€/asukas	- 929	-929	-994	- 1004	-1060	-1056	-1055

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Oppilasennuste	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Juokslahti	57	57	64	54	45	41	40	36
Kaipola	131	124	112	106	102	88	87	79
Koskenpää	32	31	35	36	34	28	26	23
Länkipohja	33	32	25	27	23	21	17	15
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 1-6 ml. Korven koulu	325	311	301	311	284	258	230	208
Kuorevesi 1-6	100	94	88	78	72	67	53	51
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 1-6 sisältää pienluokat	512	444	390	357	338	302	276	277
Alakoulut yhteensä	1154	1093	1015	969	898	805	729	689
Kuorevesi 7-9	71	56	66	65	71	64	65	55
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 7-9	351	368	358	363	356	339	312	276
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 7-9 sisältää pienluokat	190	205	208	212	209	207	197	189
Yläkoulut yhteensä	612	629	632	640	636	610	574	520
Perusopetus yhteensä	1766	1722	1647	1609	1534	1415	1303	1209

PERUSKOULUN PÄÄTTÄVÄT JÄMSÄ – JATKOKOULUTUSTAUDUKKO

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023arvio
Peruskoulun 9.-luokan päättäneet	241	229	237	206	196	194	198	196
Jatkoi heti opiskelua lukiokoulut.	92	112	116	91	90	82	99	93
Jatkoi heti opisk. ammatill.	135	105	100	115	99	93	93	93
Jatkoi heti tutk. valmentavassa koul.	4	2	12	0	6	18	6	10
Ei jatkanut heti em. koulutuksissa	10	10	8	0	1	1	0	

Vuodet 2014-2019 tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tietoihin

Vuodet 2020-2021 perustuvat yläkoulujen opinto-ohjaajilta saatuihin tietoihin

Vuosi 2022 perustuu prosentuaaliseen arvioon verrattaessa edellisvuosiin

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 174 083	1 348 710	1 379 310	1 291 000	1 186 000
Toimintakulut	-20 831 401	-20 899 248	-22 057 856	-21 878 057	-21 758 090
Toimintakate	-19 657 319	-19 550 538	-20 678 546	-20 587 057	-20 572 090
Poistot ja arvonalentumiset	-226 198	-177 910	-40 169	-22 028	-22 028
Tilikauden tulos	-19 883 517	-19 728 448	-20 718 715	-20 609 085	-20 594 118
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-19 883 517	-19 728 448	-20 718 715	-20 609 085	-20 594 118

Lukiokoulutus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Lukiokoulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Lisäksi koulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijoille valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen (LL 2§ 1. ja 2. mom.).

Pitemmällä aikavälillä opiskelijamäärät ovat vähentyneet. Vuonna 2010 opiskelijoita oli Jämsän ja Jämsänkosken lukioissa yhteensä 353, syksyn 2020 laskennassa 255 ja syksyn 2021 laskennassa 213. Tällä hetkellä lukiossa on varsinaisia päätoimisia opiskelijoita yhteensä 244. Henkilöstön määrä on pyritty mitoittamaan lukuvuosittain opiskelijamäärän suhteessa. Opiskelijamäärän arvioidaan kasvavan lähilukuvuodet. Ennusteen mukaan lukion opiskelijamäärä on 20.9.2023 laskennassa 241. Vuonna 2022 lukio-opinnot aloittaneiden ikäluokka on nelisarjainen ja muut ikäluokat kolmisarjaisia. Ennusteen mukaan lukion aloittavat ikäluokat ovat kolmisarjaisia 2020-luvun loppuun saakka.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti oppivelvollisuus laajeni 18 ikävuoteen asti vuodesta 1.8.2021 alkaen. Oppivelvollisuuden laajentaminen edellyttää toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta. Kustannuksia syntyy oppimateriaalien lisäksi myös kannettavista, kuulukkeista ja ICT-tuesta. Vuonna 2022 näihin kustannuksiin arvioidaan menevän noin 90 000 euroa, vuonna 2023 noin 140 000 euroa ja vuonna 2024 noin 180 000 euroa. Tämän jälkeen kustannukset eivät enää merkittävästi kasva, koska oppivelvollisten opiskelijoiden määrä ei enää kasva. Oppivelvollisuus uudistuksen toimeenpanosta johtuen henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu tarvittava järjestelmätuki.

Oppivelvollisuus uudistuksen vaikutuksia mm. lukio-opintoihin hakeutumiseen ei voi vielä tässä vaiheessa arvioida. Pidemmällä aikavälillä oppimateriaalien maksuttomuudella voi olla vaikutusta lukiokoulutukseen hakeutumiseen. Koulumatkatuen omavastuuosuuden poistuminen 7-100 km:n koulumatkoilla voi vaikuttaa siihen, että nuoret eivät aina valitse lähimpänä sijaitsevaa lukiolta. Joukkoliikenneyhteyksien toimivuudella saattaa olla jatkossa entistä suurempi merkitys opiskelupaikan valinnassa.

Oppivelvollisuus uudistuksen toimeenpanoa ja koordinoitua varten on Jämsän kaupunkiin perustettu eri toimijoista koostuva monialainen ohjaustiimi.

Toisen asteen aikana opiskelija voi suorittaa joko kaksois- tai kolmoistutkinnon. Näitä yhdistelmä tutkintoja on valmistunut yleensä vuosittain viisi kappaletta. Opetushallitus seuraa lukiokoulutuksen aloittaneiden

ylioppilaaksi pääsyä. Jämsän lukiokoulutuksessa enintään 3,5 vuodessa valmistuneiden määrä on vakiintunut noin 85 prosenttiin aloittaneista. Läpäisyasteen pitäminen jatkossakin vähintään yhtä korkealla edellyttää vahvaa panostusta opinto-ohjaukseen, pedagogiikan kehittämiseen ja opiskeluhooltoon.

Lukion keskiarvoraja on ollut tasan 7,0 vuodesta 2020 lähtien. Lukion opetussuunnitelmaa on hyväksytty sivistyslautakunnassa 26.5.2021 ja se on otettu käyttöön syksyllä 2021 lukio-opinnot aloittavilla. Opetussuunnitelman uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista. Entisten kurssien sijaan opinnot koostuvat eri oppiaineiden moduuleista koostuvista opintokokonaisuuksista. Opintokokonaisuuksia voi muodostaa yhden oppiaineen sisällä tai ne voivat olla oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia.

Laki velvoittaa antamaan erityisopetusta ja opinto-ohjauksen veloitteet ovat lisääntyneet. Nykyinen lukiolaki vahvistaa yleissivistystä ja edistää nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä. Lukio on ollut mukana lv. 2021-2022 liikkuva opiskelu -hankkeessa. Hankkeen myötä opiskelijoiden liikkumista koulupäivän aikana on edistetty monin eri toimin. Hankkeen päättyessä syntyneet toimintamallit vakiinnutetaan lukion arkeen.

Lukiokoulutuksen hankkeet:

- Koronavaikutusten lieventämisen saatu avustus: Avustusta käytetään tuki- ja lisäopetukseen, opinto-ohjaukseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Avustuksen käyttöaika päättyy 31.7.2023. Lukiokoulutuksen osalta on jätetty uusi koronavaikutusten lieventämiseen liittyvä avustushakemus.

- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston kaupungin nuorisotoimelle myöntämän avustuksen turvin on käynnistetty Nuorten rinnalla koulussa -hanke. Avustuksella on palkattu nuorisotyöntekijä, joka työskentelee Jämsän lukiolla ja Gradia Jämsän yksiköissä. Nuorisotyöntekijän tehtävänä on tukea ja edistää kokonaisvaltaisesti nuorten psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Hanke päättyy kevätlukukauden 2023 jälkeen. Nuorten rinnalla koulussa -hankehakua esitellään elämänlaatupalvelujen tulosalueen kohdalla.

- Muuramen kunnan hallinnoima Kestävän kehityksen tiekartta -hanke; Hankkeen aikana edistetään ja huomioidaan kestävä kehitystä laaja-alaisesti lukioyhteisössä. Hanke alkaa jo vuoden 2022 aikana ja päättyy viimeistään 31.5.2024.

Hanketoimintaa voidaan joutua arvioimaan talousarviomuutoksella 2023.

Seudullinen toisen asteen johtoryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa, samoin opinto-ohjaajien ryhmä. Gradian urheiluvallmennukseen osallistuu tällä hetkellä 24 lukion opiskelijaa. Gradia Jämsän kahden tutkinnon opiskelijoita on lukiossa tällä hetkellä 25. Yhteistyökumppaneina ovat olleet myös Jyväskylän avoin yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Keväällä 2023 Jämsän lukio osallistuu maakunnalliselle korkeakouluviikolle.

Kansainvälinen toiminta on palaamassa korona edeltävälle tasolle. Mäntän lukion kanssa on suunnitteilla jo perinteeksi muodostunut opiskelijavaihto alankomaalaisen Dorenweerd-collegen kanssa. Lisäksi aloitetaan yhteistyö ranskalaisen lukion, Lycée de Sacré Coeur:n kanssa huhtikuussa 2023, aiheena ekologia. Ryhmä fysiikan opiskelijoita on matkustamassa CERNiin yhteistyössä Laukaan, Saarijärven ja Petäjäveden lukioiden kanssa.

Tavoitteet vuodelle 2023

Tavoite vuodelle 2023: Hyvinvoiva opiskelijakunta ja henkilöstö

Painopiste: Nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Toimenpiteet: Aktiivinen osallistuminen lasten ja nuorten hyvinvointia lisäävään toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, yhteisöllisyyden lisääminen erilaisten tapahtumien muodossa, päivittäisen liikunnan lisääminen, Liikkuva opiskelu- hankkeen toiminnan juurruttaminen osaksi koulun toimintakulttuuria, hyvät opiskelu- ja terveydenhuollon palvelut, oppimisvajeiden paikkaaminen koronatuella, nuorisotyön

kehittäminen osana oppilaitoksen päivittäistä toimintaa, opiskelijoiden aktiivinen osallistuminen mm. opiskelijakuntatoiminnan ja tutortoiminnan kautta.

Tavoite vuodelle 2022: Ympäristöystävällinen lukio

Painopiste: Ympäristötietoisuuden lisääminen lukiossa

Toimenpiteet: Aktiivinen osallistuminen ympäristötietoisuutta lisäävään toimintaan, lukion ilmasto-ohjelman käytännön toteutus, teemaviikkojen (mm. kasvisruokaviikko) järjestäminen, biologian ryhmien vuotuinen puiden istutus, aiheeseen liittyvät korkeakouluopinnot. Ilmastosankarit- ryhmä kokoontuu säännöllisesti ja suunnittelee erilaista toimintaa ympäristöaiheeseen liittyen kuten energiansäästö. Ilmastovastuu tulee osaksi ryhmänohjaustuokioiden ohjelmaa.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva opiskelijakunta ja henkilöstö
Mittari	Päivittäinen liikkuminen
Mittari	Terveys- ja opiskelijakyselyjen tulokset
Ympäristö	
Tavoite	Ympäristöystävällinen lukio
Mittari	Vuotuisten tapahtumien määrä

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Henkilöstön täydennyskoulutus	Kaupungin strategiassa halutaan vahvistaa kilpailukykyä ja vetovoimaa. Henkilöstön täydennyskoulutuksella vahvistetaan lukiokoulutuksen vetovoimaa, mikä osaltaan lisää paikkakunnan elinvoimaa.
Erityisopetus	Oppivelvollisuuden nosto 18 vuoteen ja lukion aiempaa alempi sisäänpääsykeskiarvo velvoittavat aiempaa enemmän huolehtimaan kunkin ikäluokan tasavertaisista koulutusmahdollisuuksista. Hankeavustuksella paikataan koronan aiheuttamia oppimisvajeita.
Verkostoyhteistyö	Lukiolaki velvoittaa koulutuksen järjestäjiä toisen asteen yhteistyön lisäksi korkeakoulu yhteistyöhön ja kansainväliseen toimintaan. Verkostoyhteistyöhön kuuluu myös yhteistyö muiden lukiokoulutuksen järjestäjien kanssa ja työelämäyhteistyö

opiskelijaennuste												
lv	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
lukio	213	245	241	257	243	241	246	244	235	220	202	187

Tunnuslukuja

	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Opiskelijamäärä	263	229	215	243	248	251
€ / asukas	-93,44	-92,38	-100,58	-107,51	-114	-115
€ / opiskelija	-6976	-8133	-9053	-8632	-8970	-8976

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ylioppilaiden määrä	85	100	70	80	60	95
Yhdistelmätutkintojen määrä	5	2	5	5	5	5
Urheiluvallmennettavien määrä	24	25	24	24	24	24

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023
	tilastokeskus 2018, syksyllä 2015 aloittaneet	tilastokeskus syksyllä 2016 aloittaneet		
Lukiokoulutuksen läpäisy enintään 3,5 v:ssä; Jämsä (sujuva arki tavoitteen mittari)	84,4 %	85,7 %	90 %	90 %
Koko valtakunta	78,6 %	77,3 %		
	tilastokeskus, vuoden 2017 ylioppilaat	tilastokeskus vuoden 2018 ylioppilaat		
Sijoittuminen 1 vuosi YO-tutkinnon jälk. jatko-opintoihin; Jämsä (elinvoimatavoitteen mittari)	44,8 %	51,9 %	60 %	60 %
Koko valtakunta	51,1 %	50,8 %		

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	70 121	52 500	46 000	21 000	21 000
Toimintakulut	-1 932 526	-2 026 241	-2 143 646	-2 245 576	-2 273 885
Toimintakate	-1 862 405	-1 973 741	-2 097 646	-2 224 576	-2 252 885
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-1 862 405	-1 973 741	-2 097 646	-2 224 576	-2 252 885
Poistoeron muutokset					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 862 405	-1 973 741	-2 097 646	-2 224 576	-2 252 885

Elämänlaatu palvelut

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Elämänlaatu palveluilla on keskeinen merkitys jämsäläisten hyvinvointiin ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Järjestämme ja tuotamme elämänlaatu palveluja ja luomme niille toimintaedellytyksiä. Kannustamme jämsäläisiä harrastamiseen, itsensä kehittämiseen ja terveelliseen ja vastuulliseen elämäntapaan. Kaupunkistrategian mukaisesti huolehdimme siitä, että palvelujen hyvä saavutettavuus edistää hyvinvointia ja elinvoimaa.

Elämänlaatu palvelut koostuvat opisto-, kirjasto- ja vapaa-aikapalveluista. Kotouttaminen on sisällytetty opistopalveluiden tulosityksikköön. Hyvinvoinnin edistämistyön rooli on vahvasti vapaa-aikapalveluissa.

Opistopalvelut

Työväenopisto järjestää vapaan sivistystyön opintoja kaikenikäisille kuntalaisille. Musiikkiopisto järjestää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisia opintoja. Työväenopisto hakee vuosittain opintosetelietuutta, jolla tuetaan senioreiden, työttömien ja maahanmuuttajien opintoja. Musiikkiopiston opiskelijamäärässä on hienoista kasvua. Työväenopiston opiskelijamäärä on pysynyt samana eli n. 1 700 opiskelijassa.

Vuonna 2023 tullaan työväenopistossa edelleen painottamaan ja kehittämään monipuolista senioriliikuntatarjontaa, tehdään yhteistyötä työllisyyden kuntakokeilun kanssa järjestämällä kohdennettua kurssitoimintaa kuntakokeilun asiakkaille yhteistyössä maakunnallisen JOPO-hankkeen kanssa sekä järjestetään suomen kielen kursseja kuntaan muuttaneille maahanmuuttajille.

Jämsän kaupunki tekee korkeakouluopinnoissa yhteistyötä Jyväskylän avoimen yliopiston, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän kesäyliopiston kanssa. Jämsän työväenopisto toteuttaa lukuvuonna 2022-2023 kasvatustieteen perusopintojen 25 opintopisteen opintokokonaisuuden omalla järjestämisluvalla Jyväskylä yliopiston tutkintovaatimusten mukaisesti. Meneillään on myös muuntokoulutus lähihoitajasta sairaanhoitajaksi sekä lähihoitajasta sosionomiksi yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa.

Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen myötä kotouttamispalvelut jäävät kunnan järjestettäväksi, joskin hallitus on antanut jäljempänä todetun lakimuutoksen (HE 84/2022), jossa järjestämisvastuita tarkennetaan ja velvoitteita säädetään myös hyvinvointialueille. Lakiehdotus säättää viranomaisten välisestä yhteistyöstä, kustannusten korvaamisesta jne.

Hallitus on lisäksi antanut esityksen kotouttamislain muuttamisesta 1.12.2025 alkaen. Voimaantulo tapahtuisi yhtä aikaa työvoimapalvelu-uudistuksen kanssa. Kunnan vastuuta ja velvoitteita kotoutumisen edistämisestä lisättäisiin ja kunnalle säädettäisiin tehtäväksi laatia osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelmat sekä työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneille että työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajille. Lakimuutokset edellyttävät paikallisen toimintamallin tekemistä Jämsän kaupunkiin ja poikkihallinnollista yhteistyötä.

Kotouttamiseen on resursoitu yhden henkilötyövuoden määräaikainen resurssi. Henkilöresurssin riittävyttä arvioidaan vuoden 2023 aikana suhteessa palvelutarpeisiin ja lakimuutoksiin.

Kirjastopalvelut

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin aineistoihin sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjasto on myös tapahtumien, opiskelun, harrastamisen ja kansalaiskeskustelun paikka kaikenikäisille. Kirjastolain mukaisesti nostetaan vahvemmin esille myös kirjaston roolia yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäjänä. Tätä tehtävää toteutetaan erityisesti Jämsän ääni -hankkeessa, jossa järjestetään ajankohtaisiin paikallisiin ja valtakunnallisiin aiheisiin liittyviä tapahtumia ja puhe- ja väittelytaitojen koulutusta Aluehallintoviraston avustuksella.

Kirjastopalvelun asiakaskäyntien ja lainauksen arvioidaan kasvavan edelleen vahvasti pääkirjasto-nuorisotilaneuvonta -kokonaisuuden toiminnan vakiintuessa. Tämän johdosta kirjastoaineistoon on kohdistettu korotusta. Lasten ja nuorten kirjastopalveluihin kohdistettu palvelulupaus (2017) toteutetaan kattavasti. Digiopastusta tarjotaan omana työnä ja tuetaan yhteistyökumppanien organisoimaa vertaisopastusta tarjoamalla käyttöön tiloja ja välineitä. Jämsänkosken omatoimikirjasto toimii yhtenäiskoululla sekä oppilaskirjastona että kaikille avoimena omatoimikirjastona laajoin aukioloajoin.

Raitti-palvelukokonaisuuden palvelutarjonta rakennetaan yhteistyössä, myös kuntalaisia osallistavin menetelmin; perustetaan Raitti-raati. Tavoitteena on kehittää Raitin toimintaa yhdessä, asiakkaiden

järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden sekä Raitin koko henkilöstön kanssa.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelut järjestää ohjattua toimintaa, tapahtumia ja leirejä erikseen sekä yhteistyössä järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan avustuksin, koulutuksin ja yleistä neuvontaa antaen. Hyvinvoinnin edistämistyön vahvistamiseksi ja henkilöstön työtehtävien rajaamiseksi vapaa-aikapalveluihin on resursoitu yhden henkilötyövuoden määräaikainen resurssi.

Järjestetään kalendaariset juhlat, ylläpidetään Galleria Kivipankin näyttelytoimintaa sekä museotoimintaa. Jämsän kotiseutuarkisto siirtyy Kenraalintie 12 kiinteistöön. Vuotuispalkinnot ja stipendit jaetaan. Myös nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen jatkuu mm. osallistavan budjetoinnin avulla. Vapaa-aikapalvelut huolehtii vammaisneuvoston sihteerij- ja vastuuvälittäjäpalvelut. Liikennepuiston ja maauimalan lähiliikuntapaikan toiminnan kehittämistä jatketaan. Uimahallin kävijämäärätavoitetta on pienennetty hiukan koronaviruspandemiaa edeltävistä vuosista. Taustalla ovat asukasmäärän väheneminen ja koronarajoitustoimien vaikutukset. Näiden vaikutusten arvioidaan vaikuttavan ihmisten mielisissä pitkään. Jämsä on valittu vuoden 2023 hiihdon maakuntaviestin järjestäjäksi. Viesti tullaan järjestämään yhteistyössä Jämsänkosken Ilves ry:n kanssa. Tapahtuman järjestämiseen haetaan Keski-Suomen Liitolta avustusta.

Hyvinvointialueen käynnistyminen vaikuttaa sosiaali- ja terveystoimen kautta kanavoituneisiin järjestöavustuksiin Jämsässä. Asia on talousarvion valmistelun aikana keskeneräinen. Asia huomioidaan tarvittaessa v. 2023 talousarviomuutoksena.

Vapaa-aikapalveluiden hanketoiminta

Nuorisolainmuutos astuu voimaan 1.1.2023 alkaen. Harrastamisen Suomen mallin mukaista nuorten harrastustoimintaa koskevat uudet säännökset eivät velvoittaisi kuntaa järjestämään eikä hankkimaan mallin mukaista nuorten harrastustoimintaa, vaan kyse olisi kunnalle vapaaehtoisesta tehtävästä. Harrastustoimintaan osallistuminen olisi nuorelle vapaaehtoista. Rahoitus perustuu erilliseen valtionavustuksen hakemiseen pitäen sisällään kunnan omarahoitusosuuden.

- Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan –hanke jatkuu.
  - Harrastamisen Suomen malli -avustuksen turvin järjestetään kerhotoimintaa kaikissa perusopetuksen yksiköissä.
  - Toiselle asteen oppilaitoksiin kohdentuva Nuorten rinnalla koulussa -hanke jatkuu kevätkauden 2023.
  - Talousarvioon on sisällytetty kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamisen hanke 2023-2024. Tavoitteena on edistää lasten ja nuorten henkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä helpottaa koronapandemian ja Ukrainan sodan esiintuomia haasteita lasten ja nuorten koulutyössä, opiskelussa sekä elämänhallinnassa
  - Työvalmennussäätiö Avituksen kautta hoidettavia nuorten työllistämiseen ja elämänhallintaan liittyviä yksilövalmennus-, nuorten starttipaja (LuovaStartti -hanke) ja etsivän nuorisotyön hankkeita jatketaan myös vuonna 2023. Kaikkein em. hanketoimintaan saadaan valtionavustusta.
  - Jatketaan Liikuntaneuvontaa ja elintapaohjausta jämsäläisille 2022-2024 -hanketta, mikäli siihen saadaan edelleen liikunnallisen elämäntavan avustus vuodelle 2023.
  - Haetaan liikuntapaikkarakentamisen hankkeisiin valtionavustukset.
- Hanketoimintaa voidaan joutua arvioimaan v. 2023 talousarviomuutoksena.

Tavoitteet vuodelle 2023

Tavoite vuodelle 2023: Kehitämme ja toteutamme yhdessä asukkaiden, asiakkaiden ja eri toimijoiden kanssa Raitista kaikkien yhteisen kohtaamispaikan ja olkkarin.

Tavoitteen mukainen painopistealue: Jämsäläisen aktiivisuuden, osallisuuden, yhteisöllisyyden edistäminen

sekä turvallinen ympäristö

Toimenpiteet: Raitin raadin käynnistäminen, yhtenäisen palvelukokemuksen edistäminen, vuokrasopimuksen mukainen arviointi

Tavoite vuodelle 2023 Hyvinvoiva jämsäläinen mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla

Tavoitteen mukainen painopistealue: Kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Toimenpiteet:

- kirjaston palvelulupauksen kattava toteuttaminen ja tapahtumatuotanto erityisesti lapsille ja nuorille,
- ohjatun toiminnan järjestäminen esimerkiksi jatkamalla koulunuorisotyötä, liikuntaneuvontatoimintaa, digitutor-toimintaa, toteuttamalla harrastamisen Suomen mallia ja järjestämällä monipuolisia senioriliikuntapalveluja
- toimintaedellytysten tarjoaminen digipastukseen esimerkiksi digipalvelujen käytön koulutuksella sähköisen asioinnin kurssi -idea ja modernilla toimintaympäristöllä

Elämänlaatu palveluiden toiminnan mittarit:

VALTUUSTOTASON MITTARIT									
	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	LTA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	400	403	350	338	350		370	370	370
Työväenopiston opiskelijamäärä	1 937	1898	1540	1727	1 700		1 700	1 700	1 700
Yli 65-vuotiaat opiskelijat (määrä)	654	815	505	499	731		748	750	750
Yli 65-vuotiaat kaikista opiskelijoista (%)	34 %	43 %	40 %	29 %	43 %		44%	44 %	44 %
Kirjaston kävijämäärä (fyysinen)	87 858	97 875	71 850	70 889	110 000		110 000	105 000	105 000
Lainaus/asukas	12,6	11,7	10,08	10,3	12,9		14,2	14,00	14,00
Uimahallin asiakasmäärä (8,5 kk)	41 566	61 711	36 368	28 428	60 000	50 000	55 000	55000	55000
vähintään tunnin päivässä liikkuvat 8-9 luokkalaiset %-osuus (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)		26,5 (vuoden 2019 kyselyn tulos)	26,5	29	31	31	31	32	32
€/asukas	194,39	148,08	158,09	155,79	170,99	178,61	183,21	188,56	189,17

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki

Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla
Mittari	% /8-9 luokkalaiset vähintään tunnin päivässä liikkuvat (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)
Mittari	%/ yli 65-vuotiaiden osuus vapaan sivistystyön opiskelijoista
Mittari	Lainaus/asukas
Tavoite	Kehitämme ja toteutamme yhdessä asukkaiden, asiakkaiden ja eri toimijoiden kanssa Raitista kaikkien yhteisen kohtaamispaikan ja olkkarin.
Mittari	Toimintakate €/asukas

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Sähköiset palvelut; asukkaiden ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen, jotta sähköisiä palveluja voidaan käyttää ja tuottaa laajasti. Museo24 ajantasaistaminen ja kotiseutuarkiston digitalisointi	Toimintaympäristö kehittyä ajantasaisena palveluna; Museo24 –toimintakonseptin uudistaminen 2024-2025
Elintapaohjaus- ja liikuntaneuvontatoiminnan vakiinnuttaminen	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen 2025
Elämänlaatu- ja ympäristötoimien tavoitetason määrittely	Yksi uudistuvan strategian kärki.
Kaupunkikulttuurin tukeminen; edellyttäisi resurssilisäystä; tuki voidaan suunnata joko kokonaan tai osin kaupunkiorganisaation ulkopuolisille toimijoille.	Kaupungin elinvoima; kaupunkikulttuurin kehittämisen vaikutukset asukkaiden pysymiseen ja tänne hakeutumiseen. Ottaa huomioon nuorten aikuisten tottumuksia isoissa opiskelukaupungeissa.

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Elämänlaatu- ja ympäristötoimien vakiinnuttaminen	- 157,84	- 172,35	- 183,21	- 183,21	

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	504 478	632 970	828 800	828 800	803 800
Toimintakulut	-3 625 041	-4 089 263	-4 401 470	-4 505 757	-4 492 757
Toimintakate	-3 120 563	-3 456 293	-3 572 670	-3 676 957	-3 688 957
Poistot ja arvonalentumiset	-8 847	-75 740	-129 979	-141 183	-79 716
Tilikauden tulos	-3 129 410	-3 532 033	-3 702 649	-3 818 140	-3 768 673
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 129 410	-3 532 033	-3 702 649	-3 818 140	-3 768 673

4.4 Elinvoima

Toimialajohtaja: elinvoimajohtaja

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	15 183 008	14 712 240	18 813 656	18 733 109	18 733 109
Myyntituotot	4 075 486	3 438 020	3 615 584	3 865 584	3 865 584
Maksutuotot	410 672	548 000	405 000	405 000	405 000
Tuet ja avustukset	382 868	463 520	949 687	1 014 220	1 014 220
Muut toimintatuotot	10 313 982	10 262 700	13 843 385	13 448 305	13 448 305
Valmistus omaan käyttöön	235 477	205 380	205 380	205 380	205 380
Toimintakulut	-16 108 467	-17 689 320	-20 014 850	-20 094 850	-20 094 850
Henkilöstökulut	-3 903 584	-4 033 670	-4 756 777	-4 756 777	-4 756 777
Palvelujen ostot	-6 580 535	-8 043 720	-8 156 372	-8 236 372	-8 236 372
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 234 149	-3 974 960	-5 025 901	-5 025 901	-5 025 901
Avustukset	-365 822	-367 600	-434 600	-434 600	-434 600
Muut toimintakulut	-1 024 377	-1 269 370	-1 641 200	-1 641 200	-1 641 200
Toimintakate	-689 982	-2 771 700	-995 814	-1 156 361	-1 156 361
Poistot ja arvonalentumiset	-6 793 962	-6 801 350	-6 753 028	-6 480 595	-6 408 671
Tilikauden tulos	-7 483 944	-9 573 050	-7 748 842	-7 636 956	-7 565 032
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	246 610	246 610
Tilikauden yli-/alijäämä	-7 237 333	-9 326 440	-7 502 232	-7 390 346	-7 318 422

Elinvoimatoimella on kaksi keskeistä tehtävää. Ensinnäkin toimialalla on huolehdittava siitä, että yhdyskuntarakenne pysyy kunnossa, eikä korjausvelka entisestään kasva. Toisaalta toimialan on pystyttävä vastaamaan erilaisiin yhteiskunnan asettamiin kehittämistarpeisiin ja vahvistettava Jämsän kaupungin elinvoimaa mm. edunvalvonnan keinoin. Elinvoimatoimi hoitaa tehtävänsä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, joita ovat mm. erilaiset viranomaiset ja elinkeinoelämän kehittäjät.

Elinvoimatoimi muodostuu neljästä tulosalueesta, jotka ovat maankäyttö ja elinvoima, kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut ja valvontatoimi. Tulosalueet jakautuvat tulosityksiköihin, jotka on esitelty tulosalueita koskeissa osioissa. Toimialan lautakunta on elinvoimalautakunta. Ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan asioita hoitaa elinvoimalautakunnan valvontajaosto. Elinvoima palvelee sekä sisäisiä että ulkoisia asiakkaita. Sisäisiä palveluja tuotetaan kaupungin muille toimialoille pääasiassa tilapalveluissa. Suoraan kuntalaisille ja yrityksille palveluja tuotetaan eniten kunnallisteknisissä palveluissa, valvontatoimessa sekä maankäytössä ja elinvoimassa.

Yhdyskuntarakenne: liikenneväylät, yleiset alueet, puistot, liikuntapaikat ja vesihuollon verkostot on pidettävä kunnossa väestön vähenemisestä huolimatta. Vastuu rakennetun ympäristön kunnosta ja turvallisuudesta on kaupungilla. Yhdyskuntarakenteen ylläpitämisen ja korjausvelan karsimisen osalta elinvoimatoimen haasteena on resurssien riittävyys, mikä edellyttää priorisointia. Yläpidettävien kohteiden karsintaa joudutaan väistämättä tekemään, kunnossapitoluokituksia tarkastamaan ja pohtimaan vaihtoehtoisia keinoja kohteiden ylläpitämiseksi. Kunnallisteknisien verkostojen ja rakennusten korjausvelan vähentämistä on jatkettava, epäkurantit tilat on purettava ja parempikuntoiset rakennukset on myytävä pois. Lähivuosien mittavin ratkaisu tulee koskemaan sairaalan peruskorjausta. Arvioitavaksi tulee tuolloin myös, kuuluuko kaupungin toimialaan hyvinvointialueen vuokranantajana toimiminen.

Jämsässä on siirrytty äkillisen rakennemuutoksen tilanteesta uudelleen rakentamisen aikaan. Kaipolan tehdasalue on siirtynyt uuden toimijan omistukseen, jonka tavoitteena on löytää uutta liiketoimintaa Kaipolan

tehdasalueelle ja F35-hävittäjähankinnat ovat tuomassa uusia työpaikkoja Patrialle Halliin. Jämsän kaupungin tulee tehdä toimenpiteitä, joilla edistetään sekä uusien yritysten sijoittumista, uusien työpaikkojen syntymistä että osaavan työvoiman saatavuutta. Toimenpiteiden toteuttamiseen tullaan hakemaan äkillisen rakennemuutoksen (AKKE), sekä tarvittaessa muuta rahoitusta. Elinvoimatoimen vakinaisella henkilöstöllä toimenpiteiden toteuttaminen ei ole mahdollista. Hankerahoitus edellyttää kaupungilta omarahoitusosuuksien kattamista.

Maankäyttö- ja rakentamislain uudistaminen on käynnissä. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 15.9.2022 ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024. Lakimuutos tulee edellyttämään henkilöstön kouluttamista sekä rakennusjärjestyksen uudistamisen. Rakennusjärjestyksen uudistamistyö on tarkoituksenmukaista käynnistää 2023 aikana.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen rinnalla on käynnissä rakennetun ympäristön tiedonhallintaa koskeva lainsäädäntöhanke, jossa tavoitteena on, että alueidenkäytön ja rakentamisen tiedot tuodaan entistä helpommin saataville ja yhtenäiseen muotoon rakennetun ympäristön tietojärjestelmään (RYTJ). Lainsäädäntöhanke tulee edellyttämään elinvoimatoimelta toimenpiteitä tietojärjestelmien ja prosessien kehittämiseksi lähivuosien aikana.

Maapolitiikka on kuntien keskeinen elinkeinopoliittinen työkalu. Jämsän kaupungin maapoliittisen ohjelman päivittäminen on tarkoituksenmukaista käynnistää talousarviovuoden 2023 aikana.

Kaupunginvaltuusto on 5.9.2022 §136 hyväksynyt vastauksen osallisuusohjelmasta tehtyyn valtuustoaloitteeseen. Päätöksen mukaisesti osallisuustyön resurssi arvioidaan 2023 talousarvion laatimisen yhteydessä. Elinvoimatoimi varautuu osaltaan osallisuuden vahvistamiseen. Osallistuvan budjetoinnin hankkeisiin on esitetty määrärahavarausta ja henkilöresurssia yhdyskuntatoimen hallintoon.

Edellä esiin nostettujen kehittämistarpeiden lisäksi elinvoimatoimi varautuu TE-palvelu-uudistukseen. Marinin hallitus linjasi 2021 puoliväliriihessä TE-palvelujen siirrosta kuntien hoidettavaksi. Siirtoa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2022, jolloin järjestämisvastuu siirtyisi kunnille 1.1.2015. Kaupunginhallitus on antanut 15.8.2022 § 219 uuden organisaation valmisteluohjeen, jonka mukaisesti TE- palvelujen sijoittaminen elinvoimatoimen yhteyteen tullaan arvioimaan.

Elinvoimatoimen talousarviovuotta 2023 ja taloussuunnitteluvuosia koskevana keskeisenä haasteena on kyetä tuottamaan lainsäädännön edellyttämät palvelut kohtuullisen tasoisina ja samanaikaisesti kyetä vahvistamaan alueen elinvoimaa. Toimiala hakee aktiivisesti ulkopuolisia resursseja elinvoiman kehittämistehtävän hoitamiseen, sillä kehittämishankkeiden avulla Jämsän kaupungilla on erinomainen mahdollisuus mm. digitalisoida palvelujaan, kehittää uusia toimintamalleja, kuten asumisen palvelut tai Jämsä Tehdas ja rakentaa uutta infraa. Hankkeiden toteutusten jälkeen vastuu tulosten ylläpitämisestä jää kuitenkin usein kaupungin perusrahoituksen varaan. Tulevien vuosien talouden ja toiminnan suunnittelussa tuleekin huomioida, että esim. uuden luontomatkailureitistön ylläpitäminen tulee edellyttämään pysyvän resurssin varaamista tehtävän hoitamisen.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2023

Kilpailukyky ja elinvoima		
Tavoite	Jämsän yritysekosysteemin kehittäminen	
Mittari	Uusien yritysten lukumäärä (kpl)	Tavoite 12/2023
		80

Mittari	Yrityslähtöisten kehittämishankkeiden käynnistyminen (kpl)	Tavoite 12/2023
		2
Tavoite	Uudet työpaikat	
Mittari	Erilaisten toimenpiteiden seurauksena syntyneet uudet tai säilytetyt työpaikat	Tavoite 12/2023
		45
Mittari	Työpaikkaomavaraisuus %	Tavoite 12/2023
		100
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut		
Tavoite	Rakennusten ja liikenneväylien ja vesihuoltoverkostojen korjausvelan vähentäminen	
Mittari	Korjaussuunnitelmien toteutuminen	
Kilpailukyky ja elinvoima, Ympäristö		
Tavoite	Luontomatkailun toimintaympäristön kehittäminen: Jämsäpuisto, Jämsänjoen rantareitti ja aistipolku, reitistöt	
Mittari	Ulkopuolinen rahoitus luontomatkailun toimintaympäristön kehittämiseen (€)	Tavoite 12/2023
		200 000

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Korjausvelan lyhentäminen	Elinvoima ja kilpailukyky sekä asukkaiden peruspalvelut
Himos-alueen kehittäminen yhteistyössä alueen maanomistajien ja yrittäjien kanssa	Elinvoima, kilpailukyky, hyvä asuminen
Luontomatkailun toimintaympäristön kehittäminen	Elinvoima ja kilpailukyky
Uusien yritysten sijoittuminen Kaipolan tehdasalueelle	Elinvoima ja kilpailukyky
Digitalisten järjestelmien kehittäminen ja käyttöönotto	Elinvoima, kilpailukyky, sujuva arki, asukkaiden peruspalvelut
Uudet työpaikat	Elinvoima, kilpailukyky ja talous

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Rakennusten ja infran korjausvelka	3	3	9
Toimenpide	Kunnossapidon, korjauksien ja saneerauksien suunnittelu ja priorisointi. Riittävä resursointi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilöressurssien riittävyys	3	3	9

Toimenpide	Täytöt. Tehtävänkuvien ja toimivallan tarkistaminen. Sijaisuuksien varmistaminen, tiimien perustaminen. Sähköisten työvälineiden käyttöönotto ja hyödyntäminen. Etätöiden johtaminen ja henkisen kuormituksen huomiointi esimiestyössä.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Työturvallisuuteen kohdistuvat riskit	3	2	6
Toimenpide	Työmaakohtaiset turvallisuusasiakirjat. Henkilökohtaiset turvavarusteet. Selkeät ohjeistukset pandemiaan liittyen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Poikkeavien sääolosuhteiden ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit	2	2	4
Toimenpide	Ilmastonmuutoksen huomioiminen suunnittelussa. Verkostojen oikea mitoittaminen ja tulvareitit. Henkilöstön ammattitaito, asianmukainen kalusto.			

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Maankäyttö ja elinvoima

Tulosalueen esimies: maankäyttöinsinööri 2

Toiminnan kuvaus

Tulosalue vastaa yhdyskuntatoimen hallinnosta, kaupungin yrityspalveluista, strategisesta maankäytöstä, kaavoituksesta, kiinteistönmuodostuksesta, maapolitiikasta, kartaston ja paikkatietoaineiston ylläpidosta, mittauspalveluista sekä kaupungin metsäomaisuuden hoidosta.

Yhdyskuntatoimen hallintopalvelut

Tulosityksiköstä huolehditaan yhdyskuntatoimen hallinnon järjestämisestä yhteistyössä toimistopalvelutiimien kanssa. Tulosalueen kautta maksetaan ja laskutetaan toimialan yleiskulut sekä hoidetaan kunnan asuntoviranomaisen tehtävät. Tulosalueella valmistellaan, hallinnoidaan ja toteutetaan työpaikkojen syntymistä edistäviä kehittämishankkeita sekä yritysryhmähankkeita. Vuoden 2023 aikana tulosalueella toteutetaan neljää kehittämishanketta, joiden tavoitteena on mm. uusien työpaikkojen ja yritysten synnyttäminen, TKI toiminnan aktivoiminen, asumisen palvelujen kehittäminen, ketterien kokeilujen yhteisöalustan kehittäminen sekä elinvoimatoimen kokonaisarkkitehtuuryö. Tulosalueella varaudutaan käynnistämään äkilliseen rakennemuutokseen liittyen useita Jämsä-paketin toteuttamiseen liittyviä hankekokonaisuuksia.

Kaavoitus ja tonttipalvelut

Maankäytön suunnittelulla tuetaan ja toteutetaan kaupungin strategisia tavoitteita. Tavoitteena on toimiva ja taloudellinen kaupunkirakenne, riittävä ja monipuolinen tonttitarjonta, kaupunkikuvan korkea laatu sekä viihtyisä ja turvallinen ympäristö. Kiinteistömuodostuksen kautta mahdollistetaan rakentaminen asemakaava-alueilla.

Maa- ja metsätilat

Kaupungin metsäomaisuuden suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä hoidolla varmistetaan, että metsät ja

niiden kasvuolosuhteet pysyvät kunnossa. Metsillä on taloudellisen arvon lisäksi myös virkistysarvoja, jotka huomioidaan metsähoitotoimenpiteitä suunniteltaessa.

Yrityspalvelut

Yrityspalveluissa tehdään kehittämistyötä Jämsän kaupungin elinvoimaohjelman mukaisesti antamalla neuvontaa yrityksen perustajille, toimiville yrityksille, välittämällä yritysten kasvu- ja kehittämispalveluja, sekä osallistumalla Jämsän kaupungin edunvalvonta-, verkosto- ja aluekehittämistyöhön. Yrityspalvelut järjestää kasvu- ja kehittämisteemoihin liittyviä info- ja tiedotustilaisuuksia yrittäjille.

Tavoitteet vuodelle 2023

Asukkaiden peruspalvelut		
Tavoite	Huolehditaan talousarvioprosessin, asiakirjahallinnon, päätöksentekoprosessin sekä laskituksen sujuvuudesta ja lainmukaisuudesta	
Mittari	Oikaisuvaatimukset	Tavoite 12/2023 4
Mittari	Viivästymiset	
Kilpailukyky ja elinvoima		
Tavoite	Laadukkaiden tarvelähtöisten yrityspalvelujen tuottaminen	
Mittari	Jämsään myönnetyt yritysten kehittämis- ja investointituet	Tavoite 12/2023 1 200 000
Mittari	Uudet perustetut yritykset	Tavoite 12/2023 55
Mittari	Yritysneuvonnan kautta syntyneet työpaikat	Tavoite 12/2023 75
Kilpailukyky ja elinvoima, Hyvä asuminen		
Tavoite	Jämsän kilpailukyyn ja elinvoiman kehittäminen maankäytön keinoin	
Mittari	Vireillä olevien kaavojen loppuunsaattaminen	Tavoite 12/2023 4
Mittari	Voimassa olevien asemakaavojen ajanmukaisuuden arvioiminen ja uudistaminen tarvittaessa kaavamuutoksina	Tavoite 12/2023 4
Mittari	Yritystonttien luovutukset ja uudet vuokrasopimukset	Tavoite 12/2023 3

Kilpailukyky ja elinvoima, Ympäristö		
Tavoite	Metsäomaisuuden suunnitelmallinen hoito	
Mittari	Hakkuusaantojen yhteismäärä €	Tavoite 12/2023
		500 000
Mittari	Toteutuneiden leimikoiden pinta-ala yht. ha	Tavoite 12/2023
		50

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Himoksen matkailukeskuksen kehittymisen varmistaminen: Varmistetaan Himoksen kehittyminen alueen kaavoja ja hankkeita edistämällä	Kilpailukyky ja elinvoima
Asemanseudun kehittäminen: Selvitetään asemanseudun tulevaisuuden toiminnan laatu, käynnistetään tarvittaessa alueen kaavoitus.	Kilpailukyky ja elinvoima, Hyvä asuminen, Ympäristö.
Jämsän yritysekosysteeminen kehittäminen: Kaipolan tehtaan yrityskyläsuunnitelman päälinjat ovat hahmottuneet, markkinointi on käynnistynyt ja ensimmäiset toimijat ovat jo muuttaneet entiselle tehdasalueelle ja kiinteistön hallinta on ratkennut. Työllistymis- ja koulutuspolkuja on käynnistetty Kaipolasta työttömiksi jääville. Alihankintaverkoston yrityksiin kohdentuva hanke on lähtenyt käyntiin ja ensimmäisiä valmennuksia yrityksille lähtee toteutukseen	Kilpailukyky ja elinvoima
Metsien hoidon tehostuminen ja suunnitelmallisuuden vahvistuminen: Metsien hoitoa toteutetaan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla. Metsien pyritään ottamaan koko metsäomaisuus järjestelmällisen hoidon piiriin vuonna 2023 mahdollisesti vahvistuvan metsäsuunnitelma pohjalta.	Talous, ympäristö, hyvinvointi, elinvoima

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
KTJ-rekisteröinnit	61	50	50	50	50
Uudet kiinteistöt	28	20	20	20	20
Kiinteistöjen ostot/myynnit	28	20	20	20	20
Rakennusmittaukset	229	150	150	150	150
Hyväksytyt asemakaavat, ha	15,08	20	5	5	5
Uudet yritykset (prh)	93	80	75	85	85
Yritysneuvonnassa valmisteltujen yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden kokonaismäärä (€)	1 297 000	900 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
Yritysneuvonnan kautta syntyneet työpaikat	47	45	50	55	55
Lautakunnan kokouksia	12	15	12	12	12
Lautakunnan pykälä	211	180	180	180	180
Viranhaltijapäätöksiä	167	320	150	150	150
Toimintakate € / as.	13,29	- 51,15	- 39,5	- 28,24	- 28,24

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	2 010 714	1 454 080	2 882 547	2 702 000	2 702 000
Toimintakulut	-1 747 892	-2 443 940	-3 252 774	-3 252 774	-3 252 774
Toimintakate	262 822	-989 860	-370 227	-550 774	-550 774
Poistot ja arvonalentumiset	-1 667	-3 000	-17 667	-75 666	-120 833
Tilikauden tulos	261 155	-992 860	-387 894	-626 440	-671 607
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	261 155	-992 860	-387 894	-626 440	-671 607

Kunnallistekniset palvelut

Tulosalueen esimies: kaupungininsinööri

Toiminnan kuvaus

Kunnallistekniset palvelut -tulosalue vastaa liikenneväylien, puistojen, venesatamien sekä liikuntapaikkojen suunnittelusta, rakentamisesta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta asetettujen tulostavoitteiden ja talousarvion määrärahojen rajoissa. Lisäksi tulosalue vastaa jätehuollon järjestämisestä.

Kunnallistekninen suunnittelu ja rakennuttaminen

Tulosyksikön tehtävänä on katu- ja kunnallistekniikan suunnittelu, rakentaminen ja rakennuttaminen yhteistyössä kaavoituksen ja Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa. Tulosyksikköön sisältyy Hulevedet -kustannuspaikka.

Jätehuolto

Tulosyksikön tehtävänä on jätehuollon järjestäminen asumisessa syntyvän yhdyskuntajätteen osalta ja kaatopaikkatoiminnasta vastaaminen. Uusi 19.7.2021 voimaan tullut jätelaki aiheuttaa muutoksia kunnan järjestämisvastuun piiriin kuuluviin jätehuoltopalveluihin lähivuosina.

Liikenneväylät

Tulosyksikön tehtävänä on kaupungin ylläpitämien liikenneväylien hoito kustannustehokkaasti vuosisuunnitelmien mukaan ja siten, että saavutetaan hyväksytty laatutaso kaikissa olosuhteissa. Liikenneväylät tulosyksikköön sisältyvät Liikenneväylät, Konekeskus ja Yksityistiet - kustannuspaikat.

Puistot ja liikuntapaikat

Tulosyksikkö suunnittelee, rakentaa ja kunnossapitäää kaupungin puistoja, leikkipaikkoja ja ulkoliikunta-alueita. Lisäksi tulosyksikön vastuulle kuuluvat venerannat, -satamat ja puistometsät.

Varasto

Tulosyksikkö hankkii keskitetysti kunnallistekniikan rakentamisen ja kunnossapidon rakennustarvikkeet kilpailuttamalla ja yleisiä hankintaohjeita noudattaen sekä huolehtii tarvikkeiden asianmukaisesta varastoinnista ja luovutuksesta.

Tavoitteet vuodelle 2023

Katujen saneerausta jatketaan laadittavan saneerausohjelman mukaisesti. Ohjelman avulla ohjataan katujen saneeraukseen käytettävissä oleva määräraha huonokuntoisimpien osuuksien kunnostamiseen, saneerausjärjestykseen vaikuttaa kadun liikenteellinen merkitys ja kolmansien osapuolisen (esim. vesihuolto tai kaukolämpö) tarpeet. Lisäksi v. 2022 laaditun kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman toimenpiteitä edistetään ja laaditaan viitoitussuunnitelma kävelyn ja pyöräilyn pääväylille.

Himoksen alueella toteutetaan jätehuollon Roadmapissa osoitettuja toimenpiteitä. Aloitetaan poistotekstiilien keräyskokeilu ja siirrytään kunnan kilpailuttamaan pakkausjätteiden keräysjärjestelmään. Aluekeräyspisteverkostoa kehitetään yhteistyössä Rinki-ekopisteverkoston kanssa ja tuotetaan asukkaille taloudelliset ja ekologiset keräysvaihtoehdot.

Jämsäpuiston kehittämistä jatketaan Lamminsuon alueella laaditun suunnitelman mukaisesti. Puiston lammet ottavat vastaan merkittävän määrän hulevesiä ja puiston saneeraus alkaa alueen lampia rehevöittäneiden hulevesien käsittelyn rakentamisella. Tavoitteena on tehdä alueesta monimuotoinen vihreä puistokeidas, jossa viihtyvät ihmiset ja eläimet. Lisäksi mm. maauimalan liikuntapuiston alueella kunnostetaan koripallokenttä.

Seppolan satama-alueen ja aistipolun kehittämistä jatketaan laadittujen suunnitelmien mukaisesti.

Himos-alueen infran kehittämistä jatketaan yhteistyössä maanomistajien, yrittäjien ja muiden toimijoiden kanssa. Runkoreitistön rakentaminen/kunnostaminen aloitetaan kaupungin maa-alueilla ja muilla mahdollisilla, luvallisilla alueilla.

Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Himos-alueen infran kehittäminen yhteistyössä maanomistajien ja yritysten kanssa
Mittari	Toteutuneet alueet
Tavoite	Seppolan satama-alueen ja aistipolun rakentuminen
Mittari	Toteutuneet alueet

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen	
Tavoite	Perusinfran kunnossapito, saneeraus ja rakentaminen
Mittari	Toteutuneet metrit
Kilpailukyky ja elinvoima, Hyvä asuminen, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Jämsäpuiston rakentaminen
Mittari	Puistosuunnitelmien toteutuminen vaiheittain

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Jämsäpuiston ja Seppolan satama-alueen kehittäminen	Elinvoima ja kilpailukyky Edellytysten luominen matkailullisesti vetovoimaiselle ja viihtyisälle keskusta-alueella sijaitseville puisto- ja satama-alueille.
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen	Elinvoima ja kilpailukyky, sujuva arki, asukkaiden peruspalvelut Hyväkuntoinen, viitoitettu ja palveluilla tuettu väyläverkosto edistää kävelyä ja pyöräilyä ja tukee kaupunkilaisten hyvinvointia ja sujuvaa arkea.
Ulkoilureitistön kehittäminen	Elinvoima ja kilpailukyky Pysyvä reittiverkosto tuo alueelle kilpailukykyä, elinvoimaa ja hyvinvointia ja tukee luontomatkailun kehittymistä.

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Katuja ja kaavateitä km	193	194	194	194	194
Kevyen liikenteen väylät ja raitit	95	96	96	96	96
Puistot ha	67	67	67	67	67
Leikkikentät ja leikkipaikat kpl	46	46	39	39	39
Toripäiviä kpl	102	104	104	104	104
Venepaikat kpl	850	811	811	811	811
Uimarannat kpl	9	9	9	9	9
Myönnetyt kunnossapitoavustukset, km	509	510	510	510	510
Työkoneet, käyttötunnit	5 357	5 100	5 100	5 100	5 100
Ajoneuvot, ajokilometrit	136 303	120 000	120 000	120 000	120 000
Varastoluovutukset, kpl	281	380	380	380	300
Toimintakate € / as.	- 191,57	- 218,69	- 259,51	- 258,49	- 258,49
Jätehuolto					
Jätekertymä t/v	3 950	4 000	4 000	4 000	4 000
Asiakasrekisterin kattavuus, %	98	98	98	98	98
Jätepistemaksu loma-as. €/v alv 0%	62,36	62,36	54,92	54,92	54,92
Perusmaksu, €/v alv 0%	14,6	16,1	16,1	16,1	16,1

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 944 405	1 997 470	1 580 470	1 680 470	1 680 470
Toimintakulut	-5 967 163	-6 434 830	-6 846 359	-6 926 359	-6 926 359
Toimintakate	-3 787 280	-4 231 980	-5 060 509	-5 040 509	-5 040 509
Poistot ja arvonalentumiset	-3 080 907	-3 161 960	-3 316 357	-3 335 370	-3 264 995
Tilikauden tulos	-6 868 187	-7 393 940	-8 376 866	-8 375 879	-8 305 504
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-6 868 187	-7 393 940	-8 376 866	-8 375 879	-8 305 504

Tilapalvelut

Tulosalueen esimies: tilapalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Tilahallinto ja rakennuttaminen

Tulosyksikkö toimii omistajan edustajana kaupungin eri toimitiloissa ja rakennuttajatehtävissä. Tehtävänä on omistajastrategian toteuttaminen sekä rakennuttamispalvelut.

Kiinteistöhuolto ja kunnossapito

Tulosyksikkö tuottaa kiinteistöhuolto-, kunnossapito- ja käyttäjäpalveluita kaupungin eri toimialoille omakustannushintaan. Kiinteistöhuolto ja kunnossapito on jaettu kahteen eri kustannusyksikköön tunnisteella.

Tavoitteet vuodelle 2023

Tulosalueen tehtävänä on ylläpitää kaupungin omistamia kiinteistöjä ja suunnitella ja toteuttaa kiinteistöjen käyttöä parantavia korjaustoimenpiteitä vuosittain.

Vuonna 2022 maailman tilanteen muuttuessa on energian hinnan kohoaminen nostanut kiinteistöjen ylläpidon kustannuksia odottamattoman korkeaksi ja energian hintojen nousu joudutaan siirtämään täysimääräisesti kiinteistöjen vuokratuloihin vuonna 2023. Tilapalveluiden määrittämät sisäiset ja ulkoiset vuokrat on vuodelle 2023 budjetoitu ottaen huomioon sähkön ja polttoaineiden lisäksi, rakennusmateriaalien ja palkkojen nousu. Jämsän kaupungin suuren kiinteistömäärän vuoksi, joudutaan myös tutkimaan erilaisia säästökohteita energian säästämiseksi ja suunnitelmissa on myös purkaa huonokuntoisia, käyttämättömiä rakennuksia mm. sairaalan rakennus C ja Lamminsuon rivitalot.

Kiinteistöjen erilaisten korjaustöiden suunnittelu ja rakennuttaminen jatkuu tila- ja korjaustarpeiden mukaisesti yhteistyössä eri organisaatioiden kanssa.

Kaupungin sisäinen sisäilmatyöryhmä kokoontuu käsittelemään tilojen sisäilmaongelmia niiden esiintyessä kiinteistöissä.

Sairaalaan osalta kaupunki on lähivuosina suurten ja mittavien päätösten edessä eri rakennusten käyttöönsä päätyessä. Edessä on mittava eri osastojen peruskorjaus ja sairaalan kiinteistömäärän ollessa n. 17 000 brm², peruskorjauksen laajuus aiheuttaa korkeat korjauskustannukset.

Vuoden 2023 alussa kaikki sote-kiinteistöt siirtyvät hyvinvointialueiden hallintaan 3+1 vuoden sopimuksella. Syksyn aikana 2022 käydään lopulliset neuvottelut ja käytännön järjestelyt joustavan ja toimivan siirtymisen saavuttamiseksi.

Hyvä asuminen	
Tavoite	Kiinteistöjen laadukas hoito
Mittari	Asiakastytyväisyyskysely
Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Korjausvelan vähentäminen
Mittari	Rakennusten laatu ja asiakastytyväisyys

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Käyttökelvottomien rakennusten purku	Talous, ympäristö: Kaupunkikuvan parantaminen ja kulurakenteen pienentäminen, ympäristö.
Kiinteistöstrategian valmistelu	Kilpailukyky ja elinvoima, talous ympäristö: Kiinteistöjen hallinta paranee, kilpailukyky paranee
Kiinteistöjen kuntotutkimukset	Talous, hyvä asuminen: Tukee kiinteistöjen pitkäikäisyyden budjetointia, terveet työtilat

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Rakennuksia, kpl	93	91	91	87	87
Rakennusten ka-m ²	124 355	111 322	111 322	109 354	109 354
Huoneistot, kpl	12	12	12	9	9
Huoneistot, ha-m ²	1 816	1 898	1 898	226	226
Kiinteistönhuoltopalvelu ka-m ²	127 494	122 789	122 897	122 897	122 897
Kiinteistönhuolto- ja erikoisammattimiespalvelut €/h	42	42	42	42	42
Toimintakate € / as.	153,6	139,91	246,17	246,17	246,17

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	10 947 538	10 954 640	14 044 589	14 044 589	14 044 589
Toimintakulut	-7 910 972	-8 247 200	-9 244 353	-9 244 353	-9 244 353
Toimintakate	3 036 566	2 707 440	4 800 236	4 800 236	4 800 236
Poistot ja arvonalentumiset	-3 711 388	-3 636 390	-3 419 004	-3 069 559	-3 022 843
Tilikauden tulos	-674 822	-928 950	1 381 232	1 730 677	1 777 393
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	246 610	246 610
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-428 211	-682 340	1 627 842	1 977 287	2 024 003

Valvontatoimi

Tulosalueen esimies: johtava rakennustarkastaja, sijaisena ympäristöpäällikkö

Toiminnan kuvaus

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta valvoo rakentamista ja kaavojen toteuttamista maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyllä tavalla. Lupamenettelyin pyritään huolehtimaan yleisen edun vaatimusten täyttymisestä sekä rakennusten soveltumisesta rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. Lisäksi rakennusten tulee täyttää käyttötarkoituksen edellyttämät rakenteiden lujuuden ja vakauden, paloturvallisuuden, hygienian, terveyden ja ympäristön, käyttöturvallisuuden, meluntorjunnan sekä energiatalouden ja lämmöneristyksen perusvaatimukset. Rakennusvalvonta valvoo myös osaltaan rakennusten ja rakennetun ympäristön hoitoa ja kunnossapitoa sekä maa-ainesten ottoa.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu ylläpitää ja kehittää kunnan ympäristönsuojelua puhtaan, viihtyisän ja terveellisen ympäristön tarjoamiseksi asukkaille. Ympäristönsuojelu pyrkii lupa-, valvonta- ja neuvontamenettelyin vaikuttamaan siihen, että kuntalaisten ja yritysten toiminta aiheuttaisi mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja, ja että mahdolliset haitat olisivat kohtuullisin keinoin ja kustannuksin torjuttavissa. Ympäristönsuojelun toiminnan tavoitteena on järjestää toimialaan kuuluvat palvelut mahdollisimman laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Tavoitteet vuodelle 2023

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Ympäristö		
Tavoite	Lupa-asioiden viivytyksetön käsittely	
Mittari	Käsittelyaika rakennusvalvonta (vkoa)	Tavoite 12/2023 3
Mittari	Käsittelyaika ympäristönsuojelu (vkoa)	Tavoite 12/2023 20
Tavoite	Sähköisen arkistoinnin lisääminen ja järjestelmien tehokkaampi hyödyntäminen	
Mittari	Paperiarkistojen digitointi, digitoitujen tuotteiden vienti Lupapiste kauppaan	

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Sähköisten järjestelmien ja sähköisen asioinnin kehittäminen, paperiarkistojen digitointi. Asiakaspalvelun taso pysyy vähintään nykyisellä tasolla ja palvelu säilyy lähellä asiakasta. Vanhoja paperiarkistoja digitoidaan resurssien puitteissa, jolla tehostetaan sähköisiä palveluita asiakkaiden suuntaan.	Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Ympäristö

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Rakentamisen luvat ja ilmoitukset	424	500	500	500	500
Katselmukset	850	1 100	1 100	1 100	1 100
Ympäristöluvut ja meluilmoitukset, rekisteröinnit YSL 116 §	13	15	15	15	15
Uudet maa-ainesluvut, jatkoluvat ja yhteisluvut yht.	5	8	8	8	8
Ympäristönsuojelun valvonta- ja neuvontakäynnit	20	40	40	40	40
YSL:n mukaiset määräaikaistarkastukset	2	5	8	8	8
Toimintakate € / as	- 10,22	- 13,3	- 18,73	- 18,73	- 18,73

	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	280 351	306 050	306 050	306 050	306 050
Toimintakulut	-482 440	-563 350	-671 364	-671 364	-671 364
Toimintakate	-202 089	-257 300	-365 314	-365 314	-365 314
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-202 089	-257 300	-365 314	-365 314	-365 314
Poistoeron muutos					
Varausten lisäys/vähennys					
Tilikauden yli-/alijäämä	-202 089	-257 300	-365 314	-365 314	-365 314

5 INVESTOINTISUUNNITELMA

5.1 Investoinnit 2023 - 2026

Investointimenona budjetoidaan pysyviin vastaaviin aktivoitavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot sekä sijoitukset osakkeiden ja osuuksien hankintamenoihin. Investointiosassa käsitellään myös näiden erien muutoksen. Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot jäljempänä esitetyllä hanke- ja hankeryhmäjaolla. Investointiosa on tällä jaottelutasolla valtuustoon nähden sitova mahdollisine erillisperusteluineen. Liikelaitosten osalta valtuustoon nähden sitovia ovat kokonaisinvestointien määrä ja erikseen päätetyt ja nimetyt kohteet.

Investointisuunnitelma on tehty neljälle vuodelle. Määrärahat ovat investointiosassa hankkeittain tai hankeryhmittäin. Investoinnit aktivoituvat vuosikuluksi vaikutusaikanaan erillisen kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Taloussuunnitelman kolmen ensimmäisen vuoden investoinnit on ajoitettu sitovasti, viimeinen vuosi (2026) on apuväline rahoitustarpeen laskemiseen ja summaltaan ohjeellinen. Suunnitelmaan arvioitu valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitus on niiden hankkeiden toteuttamisen edellytys, joiden tuloiksi ulkopuolinen rahoitus on merkitty. Investoinneissa on noudatettava strategian tavoitteita.

Merkittävimmät keskeneräiset hankkeet aiemmilta vuosilta	TP 2021	TA 2022 (sis. ta- muutos)	TA 2023	Kokonais- kustannus 2021-2023	Suunni- telma- vuodet	Kokonais- kustannus
Sairaalan peruskorjaus		250 000	1 500 000	1 750 000	2 840 000	4 590 000
Päijänrannan asemakaavan katutekniikka		50 000	30 000	80 000	280 000	360 000
Patajoen eteläpuolen asemakaavan katutekn.		120 000		120 000	290 000	410 000
Jämsäpuisto, satama-alue, rantareitti		400 000	300 000	700 000	400 000	1 100 000
Liikuntareittien perusparannus, runkoreitin rak.		50 000	200 000	250 000	500 000	750 000
Satamat ja venerannat	200 000	200 000	50 000	450 000	600 000	1 050 000

INVESTOINNIT JÄMSÄN KAUPUNKI

	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investoinnit Jämsän kaupunki				
MENOT	-6 215 000 €	-10 061 000 €	-6 360 000 €	-3 835 000 €
TULOT	1 925 000 €	235 000 €	220 000 €	200 000 €
NETTO	-4 290 000 €	-9 826 000 €	-6 140 000 €	-3 635 000 €

INVESTOINNIT JÄMSÄN KAUPUNKI + JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS

	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investoinnit				
MENOT	-7 360 000 €	-11 771 000 €	-7 420 000 €	-4 735 000 €
TULOT	1 925 000 €	235 000 €	360 000 €	200 000 €
NETTO	-5 435 000 €	-11 536 000 €	-7 060 000 €	-4 535 000 €
Investoinnit Jämsän kaupunki				
MENOT	-6 215 000 €	-10 061 000 €	-6 360 000 €	-3 835 000 €
TULOT	1 925 000 €	235 000 €	220 000 €	200 000 €
NETTO	-4 290 000 €	-9 826 000 €	-6 140 000 €	-3 635 000 €
Investoinnit Jämsän Vesi liikelaitos				
MENOT	-1 145 000 €	-1 710 000 €	-1 060 000 €	-900 000 €
TULOT	0 €	0 €	140 000 €	0 €
NETTO	-1 145 000 €	-1 710 000 €	-920 000 €	-900 000 €

INVESTOINNEITTAIN MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT

	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Muut pitkävaikutteiset menot				
Juuso Waldenin muistomerkki				
MENOT	-30 000 €			
TULOT				
NETTO	-30 000 €			
ICT-ohjelmistot				
Sivistyspalvelujen ohjelmistot				
MENOT	-20 000 €	-11 000 €	-30 000 €	
TULOT				
NETTO	-20 000 €	-11 000 €	-30 000 €	
Elinvoimatoimen hallinnon ohjelmat				
MENOT		-300 000 €		
TULOT				
NETTO		-300 000 €		
Yleishallinnon ohjelmistot				
MENOT	-100 000 €			
TULOT				
NETTO	-100 000 €			

Paperiteollisuuden ja Juuso Waldenin muistomerkin kunnostus

Heikki Häivöjan Juuso Waldenin ja seudun paperiteollisuuden muistomerkiksi suunnittelema kaksiosainen patsas sijaitsee entisen pääkirjaston alueella. Patsas on paljastettu 28.8.1988. Patsas muodostuu paperiteollisuutta kuvaavasta kivitelpatsasta sekä Juuso Waldenin piirteitä kuvaavasta reliefistä. Patsaan kunnostus on aloitettu 2022 Juuso Waldenin muotokuvan kunnostuksella ja nykyisen korjauskelvottoman betonijalustan sekä ympäröivän kivetysalueen poistamisella. Patsas kunnostetaan nykyiselle paikalleen, mutta reliefi käännetään katsomaan saapumistielle.

Kunnostetun muotokuvan ja uuden graniittijalustan asennuksen sekä patsasalueen betonikivetyksen ja valaistuksen uudistamisen kustannukset ovat arviolta yhteensä 17 500 € (alv 0 %). Patsaan isomman osan, paperiteollisuutta kuvaavan kivitelpatsaan kunnostuksen kustannusarvio on 12 500 € (alv 0 %) pitäen sisällään kivien ja betonijalustan puhdistamisen, betonijalustan pintakäsittelyn sileäksi sekä puuttuvien kivelementtien nostamisen takaisin ja kiinnittämisen paikoilleen. Patsaan nykytila ja korjaustoimet dokumentoidaan museoviranomaisten ohjeiden mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä, sivistystoimi

Investointi sisältää uuden järjestelmän käyttöönoton ja tarvittavat rajapintakustannukset. Vuodelle 2022 varatun määrärahan käyttöä ei ole pystytty suunnittelemaan muuttoprojektin yhteydessä. Hanke on tarpeen siirtää vuodelle 2023. Tekoälyä voidaan kirjastoissa soveltaa esim. joidenkin työtehtävien automatisointiin ja asiakaspalvelun suppeisiin kysymyksiin. Mahdollisuudet hakea avustusta hankintaan selvitetään, mikäli avustusta on saatavissa, hankkeen toteuttaminen sidotaan valtionosuuteen.

Tietomallipohjainen toiminnanohjausjärjestelmä, elinvoimatoimi

Kuntien katu- ja viheralueiden sekä muiden yleisten alueiden rakennettu infrastruktuuri muodostaa merkittävän osan kuntien kiinteästä omaisuudesta. Se on välttämätön osa kuntalaisten sujuvan arjen mahdollistavaa liikenneväyläverkostoa sekä liikunta- ja virkistysalueita.

Kuntalaisten palvelujen laadulle asettamien odotusten kasvaessa ja kuntatalouden kiristyessä on erittäin tärkeää, että käytettävissä on ajantasainen ja luotettava tieto katu- ja viherrakenteista. Tietojen tulee olla myös yhteen toimivassa muodossa, jotta yhteisen tietopääoman hyödyntämisestä saadaan kustannus- ja aikaetua. Elinvoimatoimen paikka- ja sijaintitietoa hyödyntävät järjestelmät ovat vanhentuneita ja sirpaleisia. Osa on kuntaliitosta edeltävältä ajalta, eivätkä ne vastaa nykyvaatimuksiin.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmistä annettu laki on etenemässä eduskunnan käsittelyyn. Mikäli laki hyväksytään, kunnan velvollisuus on varmistaa, että rakennettua ympäristöä koskeva tieto on valtakunnallisesti yhteen toimivaa, tietomallipohjaista, ja että uusi tieto tuotetaan uusien vaatimusten mukaisena.

Sähköinen arkistointi, hallintopalvelut

Sähköisen arkistoinnin hankintaan varautuminen.

INVESTOINNEITTAIN MAA- JA VESIALUEET

	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
MAA-JA VESIALUEET				
Maa-ja vesialueet				
MENOT	-200 000 €	-200 000 €	-200 000 €	-200 000 €
TULOT	200 000 €	200 000 €	200 000 €	200 000 €
NETTO				

Varaus kaupunginhallitukselle delegoidun päätösvallan mukaisiin pieniin kiinteistökauppoihin.

OSAKKEET JA OSUUDET

	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
OSAKKEET JA OSUUDET				
Osakkeet ja osuudet				
MENOT				
TULOT	1 700 000 €			
NETTO	1 700 000 €			

Tytäryhtiön osakkeiden merkintähinta (100 kpl).

INVESTOINNEITTAIN RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT

	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
RAKENNUKSET				
Viiskulman päiväkodin peruskorjaus				
MENOT	-50 000 €	-550 000 €	-640 000 €	
TULOT				
NETTO	-50 000 €	-550 000 €	-640 000 €	
Sairaalan peruskorjaus				
MENOT	-1 500 000 €	-2 840 000 €		
TULOT				
NETTO	-1 500 000 €	-2 840 000 €		
Koivulinnan päiväkodin IV- saneeraus				
MENOT	-105 000 €			
TULOT				
NETTO	-105 000 €			
Jämsän paloasema				
MENOT	-100 000 €	-2 000 000 €		
TULOT				
NETTO	-100 000 €	-2 000 000 €		

HALLINTO- JA LAITOSRAKENNUKSET

Viiskulman päiväkodin peruskorjaus

Viiskulman päiväkodin peruskorjaukseen varataan suunnittelu määrärahat vuodelle 2023. Korjaustyöt on tarkoitus tehdä suunnitelmakaudella. Samalla uusitaan leikkiväleitä päiväkodin pihassa, johon on varattu

40 000 € vuonna 2025. Päiväkotiryhmien kalustamisessa hyödynnetään Puukilan päiväkodista siirtyviä kalusteita, uuskalustamiseen on varattu määrärahasta 50 000 €.

Ennen peruskorjausinvestoinnin aloittamista kartoitetaan kuitenkin määräaikaisen päiväkotihankinnan mahdollisuudet ja kannattavuus lapsimäärän ja siten myös palvelutarpeen laskevan suunnan johdosta.

Sairaalan peruskorjaus

Jokilaakson sairaala on elinkaarensa loppupuolella vanhimmilta osiltaan ja peruskorjausiässä. sairaala vaatii peruskorjausta, jotta sairaalatoimintaa voidaan jatkaa. Tuleviin peruskorjauksiin varataan suunnittelutyön, valmistelevien maanrakennustöiden ja muiden välttämättömien toimenpiteiden osalta vuodelle 2023 määräraha. Yhteistyössä Kaski-Suomen hyvinvointialueen kanssa suunnitellaan sairaalan toiminnot ja tilat, jotta ne vastaavat nykyisen ja tulevan toiminnan tarpeita muuttuneessa tilanteessa. Varsinainen peruskorjaus rakentaminen painottuu suunnitelmavuosille ja määrärahat tarkkenevat suunnitelmien mukaan.

Koivulinnan päiväkodin IV-saneeraus

Koivulinnan päiväkodin IV-saneeraustyöt ovat jaksotettu kahdelle vuodelle. Vuonna 2022 korjattiin ilmastoinnin 1-vaihe ja vuonna 2023 korjataan 2-vaihe. Kokonaiskustannukset kahdelta vuodelta ovat tällöin 210 000 €.

Jämsän paloasema

Jämsän paloasema on siirtynyt jatkuvaan päivystysvuoroon 1.7.2022 alkaen, joka on aiheuttanut lisääntyneen tilan tarpeen henkilöstön, kaluston ja toimivuuden osalta. Varsinainen rakentaminen painottuu vuodelle 2024.

INVESTOINNEITTAIN KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET

	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET				
Liikenneväylät, yleiset				
MENOT	-1 650 000 €	-1 650 000 €	-1 600 000 €	-1 600 000 €
TULOT				
NETTO	-1 650 000 €	-1 650 000 €	-1 600 000 €	-1 600 000 €
Pääväylien ympäristön parannushanke				
MENOT		-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €
TULOT				
NETTO		-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Siltojen peruskorjaus				
MENOT	-200 000 €	-150 000 €	-850 000 €	-250 000 €
TULOT				
NETTO	-200 000 €	-150 000 €	-850 000 €	-250 000 €
Patajoen eteläpuol. asemakaavan katutekn.				
MENOT		-120 000 €		-170 000 €
TULOT				
NETTO		-120 000 €		-170 000 €
Päijänrannan asemakaavan katutekniikka				
MENOT	-30 000 €	-280 000 €		
TULOT				
NETTO	-30 000 €	-280 000 €		
Himosraitin rakentaminen				
MENOT		-40 000 €	-750 000 €	
TULOT				
NETTO		-40 000 €	-750 000 €	
Muurajasrinteen katutekniikan rakentaminen				
MENOT			-300 000 €	-150 000 €
TULOT				

NETTO			-300 000 €	-150 000 €
Kilpakorventien saneeraus				
MENOT			-650 000 €	
TULOT				
NETTO			-650 000 €	
Peikkorinteen asemakaavan kunnallistek				
MENOT	-120 000 €			
TULOT				
NETTO	-120 000 €			
Haiskankujan rakentaminen				
MENOT	-90 000 €			
TULOT				
NETTO	-90 000 €			
Patajoen pienveneväylä				
MENOT		-100 000 €		
TULOT				
NETTO		-100 000 €		
Vitikkalan liikennejärjestelyt				
MENOT		-400 000 €		
TULOT				
NETTO		-400 000 €		
Kävelyreitti olympiamitalistien reliefil				
MENOT	-35 000 €			
TULOT				
NETTO	-35 000 €			
Hulevesiviemärin rakentaminen				
MENOT	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
TULOT				
NETTO	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Hulevesiviemärin saneeraus				
MENOT	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
TULOT				
NETTO	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €

Liikenneväylät

Saneerauskohteet määritellään 3 kertaa vuodessa hyväksyttävässä työohjelmassa, työohjelmakohteet perustuvat pääosin vuonna 2012 laadittuun katujen saneerausohjelmaan. Päälystyskohteet määritellään elinvoimalautakunnassa vuosittain hyväksyttävässä päälystysohjelmassa. Katuvalaistuksen saneerausta toteutetaan energiaa säästävillä led-valaisimilla.

Pääväylien ympäristön parantaminen

Pääväylien ympäristön parantamista toteutetaan mm. pääväylien ympäristön siistimisellä, huomiota kiinnitetään erityisesti kasvillisuuteen ja alueiden helppohoitoisuuteen.

Siltojen peruskorjaus

Kaupungin siltoihin on teetetty vuonna 2021 tarkastukset. Tarkastuksen perusteella lähivuosina kunnostetaan Märäsojan raittisilta, Paunun ja Huopatehtaan alikulkukäytävät, Seppolan silta ja Nikkarimäen risteysilta.

Patajoen eteläpuoleisen alueen asemakaavan katutekniikka

Patajoen eteläpuoleisen alueen asemakaavaehdotuksessa on Jämsän kaupungin omistamia maa-alueita, jotka olisi mahdollista kaavoittaa ja toteuttaa omina osa-alueinaan ilman, että muille alueen maanomistajille aiheutuu kustannuksia. Ensimmäisenä toteutusalueena on Lintutörmä, jonka varrella on 7 tonttia ja seuraavana toteutusalueena on Punaisenvajantien alue, jonka varrella on 13 tonttia.

Päijänrannan asemakaavan katutekniikka

Päijänrannan asemakaava-alueella sijaitsevan Siikaharjuntie rakentaminen. Jämsän kaupunki omistaa alueella

neljä tonttia, muilta osin yksityisen maanomistajan aluetta, maanomistaja vastaa osaltaan rakentamiskustannuksista kadun ja tonttien edellyttämän vesihuollon osalta.

Himosraitin rakentaminen

Himoskylän asemakaava-alueelle sijoittuvan Himosraitin osuuden välillä Alppinotko-Lautailijanpolku rakentaminen.

Muurajaisrinteen katutekniikan rakentaminen

Länsikeskuksen asemakaavan katu- ja kunnallistekniikan rakentamisesta on sovittu alueen maanomistajien kanssa maankäyttösopimuksilla. Alueen katutekniikan ja vesihuollon rakentamiskustannuksista vastaavat maanomistajat. Ensimmäisenä osa-alueena toteutetaan Muurajaisrinteen alueen kunnallistekniikka. Vesihuollon rakennuttaa Himos-Infra Oy, vesihuollon kustannusarvio on noin 100 000 €.

Kilpakorventien saneeraus

Kilpakorventien asemakaavoittamattoman osuuden (Jussilantie-rautatiealue) saneeraus ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen.

Peikkorinteen asemakaavan kunnallistekniikka

Haapanantien saneeraus ja Kuolemajärven purkuojaan liittyvät kunnostustyöt Peikkorinteen asemakaava-alueella.

Haiskankujan rakentaminen

Uskolan asemakaavan korttelin 4249 tonteille on rakentunut lomahuoneistoja, joiden liikennöintiä varten on rakennettava katuyhteys.

Patajoen pienveneväylä

Patajoen pienveneväylän muutostöille on haettu lupaa aluehallintovirastolta. Luvasta on valitettu, eikä se ole lainvoimainen. Luvitushankkeen tavoitteena on kalaston liikkumisen parantaminen, pienveneiden kulun mahdollistamista Päijänteen ja Patalahden välillä sekä olevien rakenteiden pysyttäminen. Määrärahalla toteutetaan mm. pohjapadon muutokset, venerullien rakentaminen ja sulkurakenteen purkaminen.

Vitikkalan liikennejärjestelyt

Vitikkalan koulun vieressä sijaitsevan Koskentien ja Joonantien risteysalueen liikenneturvallisuus on noussut esille liikenneturvallisuuskyselyssä. Koskentiellä on erittäin vilkas ajoneuvoliikenne, Joonantieltä ja Paununkadulta on haasteellista liittyä Koskentielle erityisesti aamun ruuhka-aikoina. Lisäksi ko. risteysalueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevien koulujen vuoksi on alueella merkittävästi kevyttä liikennettä.

Risteysalueen turvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta on mahdollista parantaa erilaisin liikennejärjestelyin. Rakentaminen toteutetaan laadittavan katusuunnitelman perusteella.

Kävelyreitit rakentaminen Jämsänkosken olympiamitalistien reliefille

Kaupunginvaltuuston 16.8.2021 päätöksen mukaisesti reliefin luo rakennetaan opastettu kävelyreitti Jukka Virtasen pallokentän ohittavalta kävelytieltä.

Hulevesiviemärien rakentaminen

Hulevesiviemäreiden rakentamista tehdään pääsääntöisesti kadun saneerauskohteiden yhteydessä, työohjelmakohteet perustuvat pääosin vuonna 2012 laadittuun katujen saneerausohjelmaan.

Hulevesiviemärien saneeraus

Hulevesiviemäreiden saneerausta tehdään pääsääntöisesti kadun saneerauskohteiden yhteydessä, työohjelmakohteet perustuvat pääosin vuonna 2012 laadittuun katujen saneerausohjelmaan.

INVESTOINNEITTAIN PUISTOT, LEIKKI- JA LIIKUNTAPAIKAT

	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
PUISTOT, LEIKKI- JA LIIKUNTAPAIKAT				
Koivulinnan päiväkodin piharemontti				
MENOT	-80 000 €			
TULOT				
NETTO	-80 000 €			
Puistot ja leikkipaikat, yleiset				
MENOT	-90 000 €	-90 000 €	-105 000 €	-185 000 €
TULOT				
NETTO	-90 000 €	-90 000 €	-105 000 €	-185 000 €
Jämsäpuisto (maauimalan alue)				
MENOT	-300 000 €	-200 000 €	-200 000 €	
TULOT				
NETTO	-300 000 €	-200 000 €	-200 000 €	
Jämsänkosken skeittipaikan perusparannus				
MENOT	-65 000 €			
TULOT				
NETTO	-65 000 €			
Jämsänkosken yhtenäiskoulun lähiliikunta				
MENOT			-85 000 €	
TULOT				
NETTO			-85 000 €	
Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka				
MENOT	-70 000 €			
TULOT	15 000 €			
NETTO	-55 000 €			
Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikka				
MENOT	-75 000 €			
TULOT				
NETTO	-75 000 €			
Särkijärven lähiliikuntapaikka				
MENOT	-60 000 €			
TULOT	10 000 €			
NETTO	-50 000 €			
Juokslahden koulun lähiliikuntapaikka				
MENOT	-5 000 €	-100 000 €		
TULOT		35 000 €		
NETTO	-5 000 €	-65 000 €		
Koskenpään koulun lähiliikuntapaikka				
MENOT		-5 000 €	-60 000 €	
TULOT			20 000 €	
NETTO		-5 000 €	-40 000 €	
Koirapuiston rakentaminen				
MENOT		-100 000 €		
TULOT				
NETTO		-100 000 €		
Liikuntapaikkojen valaistuksen uusiminen				
MENOT	-40 000 €	-40 000 €		
TULOT				
NETTO	-40 000 €	-40 000 €		
Urheilukenttien suorituspaikkojen kunnos				
MENOT		-200 000 €		
TULOT				
NETTO		-200 000 €		
Satamat ja venerannat				
MENOT	-50 000 €	-200 000 €	-200 000 €	-200 000 €
TULOT				
NETTO	-50 000 €	-200 000 €	-200 000 €	-200 000 €

Jukka Virtasen pallokentän perusparannus				
MENOT				-500 000 €
TULOT				
NETTO				-500 000 €
Liikuntareitistöt				
MENOT	-200 000 €	-200 000 €	-150 000 €	-150 000 €
TULOT				
NETTO	-200 000 €	-200 000 €	-150 000 €	-150 000 €

Koivulinnan päiväkodin piharemontti

Koivulinnan päiväkodin piha on alkuperäisessä kunnossa. Pihassa on tehty valaisimien uusintaa ja rikkiäisiä leikkivälineitä on poistettu. Koivulinna on päivystävä päiväkotit Jämsänkosken alueella eikä piha vastaa tämän hetken ohjeita mm. lasten liikkumisen suosituksista. Korventie 3:n tontti on suunniteltu liitettäväksi osaksi päiväkodin pihaa.

Puistot ja leikkipaikat, yleiset

Vitikkalan piha-alueen suunnittelu- ja muutostyöt

Yhdistetty piha-alueen muutos ja muutostyöt päiväkodin tarpeisiin.

Leikkikenttien perusparantaminen

Jatketaan vuonna 2021 aloitettua huonokuntoisten leikkikenttien perusparantamista. Huonokuntoisia leikkikenttiä jää leikkikenttäverkoston supistamisenkin jälkeen useita, joiden turvallisuutta ja viihtyvyyttä on parannettava. Vähennettävien kenttien turvallisuusvaatimukset täyttäviä laitteita käytetään hyödyksi.

Jääkenttien aitojen uusiminen

Pienjääkenttien aitoja on tarve uudistaa turvallisuussyistä.

Jämsä puisto, Seppolan satama-alue, Jämsänjoen rantareitti

Jämsäpuiston Torpannotkon ja Lamminsuon puistoalueiden saneeraus aloitetaan. Lamminsuon lammet ruopataan ja alueen hulevesien käsittelyä ja ohjausta parannetaan. Kartoitetaan mahdollisuus hakea tukea vesienkäsittelyn parantamiseen. Maauimalan alueella kunnostetaan koripallokenttä ja hankitaan pyöräparkki pumptrack radan läheisyyteen. Seppolan satama-aluetta kehitetään. Jatketaan Aistipolun suunnitelman toteuttamista.

Jämsänkosken skeittipaikan perusparannus

Jämsänkosken skeittipaikan turvallisuutta parannetaan ja toteutetaan vuoden 2022 aikana suunniteltu skeittipaikka.

Jämsänkosken yhtenäiskoulun lähiliikuntapaikan monitoimiareena

Jämsänkosken yhtenäiskoulun lähiliikuntapaikkaa täydennetään monitoimiareenalla.

Jämsänjoen yhtenäiskoulun Vitikkalan toimipisteen piha-alueen suunnittelu- ja muutostyöt

Jämsänjoen yhtenäiskoulun Vitikkalan toimipisteen yhteen soluun ollaan siirtämässä kaksi esiopetusryhmää lukuvuodesta 2026-2027 lähtien. Tämä edellyttää myös koulun pihaan muutostöitä vastaamaan esioppilaiden tarpeita. Suunnittelu on vuonna 2025 ja muutostyöt vuonna 2026. Investointiin ei ole vielä suunnitelmassa varattu rahaa, koska tämä on vaihtoehtoinen ratkaisu tulevaisuudessa.

Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka

Jatketaan vuonna 2022 aloitettua lähiliikuntapaikan rakentamista koulun piha-alueelle.

Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikka

Jatketaan vuonna 2022 aloitettua lähiliikuntapaikan rakentamista koulun piha-alueelle.

Särkijärven lähiliikuntapaikka

Suunnittelu vuonna 2022 ja rakentaminen vuonna 2023. Särkijärven lähiliikuntapaikka sijoittuu Särkijärven kuntotalon ympäristöön. Lähiliikuntapaikan rakentaminen on ajankohtaista asutuksen lisääntyessä Särkijärven rannan läheisyydessä Särkijärvi I ja Särkijärvi II asuinalueilla. Kuntotalon uimaranta on erittäin suosittu ja kunnostuksen tarpeessa. Rannalle tehdään esteetön uimalaituri, josta on tehty aloitteita. Myös laiturin uusitaan ja veteen asennetaan hapetin/suihkujärjestelmä estämään järviveden rehevöitymistä ja leväkasvillisuuden lisääntymistä. Beach-volleykentät kunnostetaan ja alueelle hankitaan ulkokuntoiluvälineitä. Hanke sidotaan liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukseen lähiliikuntapaikan osalta.

Juokslahden koulun lähiliikuntapaikka

Juokslahden koulun piha-alueet ovat kyläläisille harrastus-, ulkoliikunta- ja tapahtumien pitopaikka. Hanketta onkin käynnistetty jo aiemmin vuosina 2010–2011, jolloin alueelle on tehty alustavaa suunnitelmaa. Suunnitelmasta päiväkodin puoleinen piha-alue on jo toteutettu. Kerättyjen tietojen pohjalta koulun piha-alueita kehitetään lähiliikuntapaikaksi. Hankkeelle haetaan liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Koskenpään koulun lähiliikuntapaikka

Koskenpään koulun alueelle on jo tehty suunnitelmaa puistotoimen, Koskenpään koulun henkilökunnan ja oppilaiden sekä vanhempainyhdistyksen yhteistyönä lähiliikuntapaikkahanke, johon haetaan valtionavustusta. Avustuksen kautta pihalle saataisiin mm. ulkokuntoiluvälineitä ja pituushyppypaikka. Koulun lähintä piha-alueita kehitettäisiin viihtyisämmäksi ja toiminnallisemmaksi istutusten ja uusien leikkivälineiden avulla. Kyläläisiltä löytyy myös talkoohenkeä, joten toteutus voidaan tehdä kohtuullisella budjetilla. Hankkeelle haetaan liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Koirapuiston perustaminen

Koirapuiston rakentamisesta on tullut viime vuosina useita toiveita ja aloitteita. Vuonna 2022 saadun palautteen perusteella selvitetään vielä uudelleen koirapuiston toteutustapa, paikka ja koko. Varaudutaan toteutukseen.

Liikuntapaikkojen valaistuksen uusiminen

Uusitaan liikuntapaikkojen ja -reittien valaistusta led-valaistukseksi.

Urheilukenttien suorituspaikkojen perusparannus

Oinaalan urheilukentän pinnoite on uusittu kertaalleen vuonna 2003. Urheilukentällä on havaittavissa kulumisen jälkiä sekä pinnoitteen halkeamia. Suomen Urheiluliiton edustajat ovat huomauttaneet juoksuratojen kunnosta jo muutama vuosi sitten kesän yleisurheilukarnevaalien aikana. Oinaalan urheilukentän juoksuratojen ja suorituspaikkojen kunnostamista ruiskuttamalla/uusimalla pinnoite ja maalaamalla viivoitukset. Lisäksi Oinaalan urheilukentällä tulee uusia kentän ja juoksuradan välinen sadevesikouru. Ennen hankkeen aloitusta tehdään kokonaisvaltainen liikuntapaikkojen kartoitus, jossa huomioidaan myös käyttäjämäärät.

Satamat ja venerannat

Satamien ja venerantojen kehittämiseen varataan määräraha. Mm. Talvialan satamaan toteutetaan veneenlaskuluiska.

Jukka Virtasen pallokentän perusparannus

Pallokenttä edellyttää peruskorjausta. Kustannusarvio tarkentuu suunnittelun yhteydessä.

Liikuntareittien perusparantaminen ja ulkoilureittisuunnitelman mukaisen runkoreitin rakentaminen

Perusparannetaan olemassa olevia liikuntareittejä ja varaudutaan ulkoilureittisuunnitelman mukaiseen ulkoilureitin rakentamiseen. Ensimmäisessä vaiheessa varaudutaan Leilahden ylittävän reittisillan rakentamiseen ja reitin jatkamiseen Vinnin alueelle, toimenpiteillä saadaan yhteys Seppolan satamasta Vinniin. Aloitetaan "luvallisten" reittien kestäväyttäminen ja opastaminen ja parannetaan taukopaikkoja. Selvitetään mahdollisuudet avustuksen saamiseen.

INVESTOINNEITTAIN KONEET JA KALUSTO

	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
KONEET JA KALUSTO				
Pakettiauto, kiinteistöhuolto				
MENOT	-25 000 €			
TULOT				
NETTO	-25 000 €			
Pakettiauto, konekeskus				
MENOT	-60 000 €			-60 000 €
TULOT				
NETTO	-60 000 €			-60 000 €
Latukone, liikuntapaikat				
MENOT	-250 000 €		-250 000 €	
TULOT				
NETTO	-250 000 €		-250 000 €	
Elinvoiman kenr.tie AV-lait.ja kalusteet				
MENOT	-80 000 €			
TULOT				
NETTO	-80 000 €			
Tietohallinnon atk-laitteet				
MENOT	-40 000 €		-40 000 €	
TULOT				
NETTO	-40 000 €		-40 000 €	
Kauko-ohjattava rinneleikkuri, puistot				
MENOT	-35 000 €			-35 000 €
TULOT				
NETTO	-35 000 €			-35 000 €
Paunun urheilukentän patjat, liikuntapai				
MENOT	-70 000 €			
TULOT				
NETTO	-70 000 €			
Jämsänkosken omatoimikirjaston kalustus				
MENOT	-40 000 €			
TULOT				
NETTO	-40 000 €			
Vitikkalaan tulevan päiväkodin kalustami				
MENOT				-50 000 €
TULOT				
NETTO				-50 000 €
Ruohonleikkuri (puistot)				
MENOT		-35 000 €		-35 000 €
TULOT				
NETTO		-35 000 €		-35 000 €
Pyöräkuormaaja, konekeskus				
MENOT	-150 000 €			
TULOT				
NETTO	-150 000 €			

Pakettiauto, kiinteistöhuolto

Yksi kiinteistöhoitaja ajaa työajoa omalla autollaan ja muilla kaupungin kiinteistöhoitajilla on käytössä kaupungin pakettiauto. Kiinteistöhoitaja tarvitsee työtehtävissään kuljettaa erilaisia rakennustarvikkeita kohteeseen, jolloin pakettiauto on välttämätön jouhevalle tavaran liikuttamiselle.

Pakettiauto, konekeskus

Hankitaan vm. 2004 olevan pakettiauton tilalle uusi. Auto on käytössä pääosin kunnallistekniikan työmailla. Valtuusto linjannut TA2022 käsittelyn yhteydessä, että ”pakettiautojen hankinnassa on sähköauto etusijalla. Kaupungin strategiassa on sitouduttu ympäristötekoihin.”

Latukone, liikuntapaikat

Vuonna 2023 hankitaan latukone Jämsänkosken alueelle ja vuonna 2025 Jämsän alueelle.

Elinvoimatoimen Kenraalintien toimitilojen AV-laitteet, äänieristetyt resurssihuoneet ja kalusteiden hankinta

Kenraalintien toimitilojen AV-laitteisto, neuvotteluhuoneiden ja valtuustosalin videoneuvotteluvarustus, äänentoisto, kerrosnäytöt ja asiakasinfotaulun hankinta- ja asennuskustannukset. Äänieristettyjen lisätyöpisteiden hankinta ja kalustus 2. kerroksen avoimiin tiloihin ja 3. kerroksen avokonttorialueen kalustaminen.

Tietohallinto, palvelimet ja levyjärjestelmät

Vanha laitteisto (levyjärjestelmä ja palvelimet) on tulleet tiensä päähän. Laitteistossa pyörii suurin osa kaupungin infrasta ym. järjestelmiä. Nykyiseen ei saada enää huoltosopimusta, eikä varaosia.

Kauko-ohjattava rinneleikkuri

Hankitaan uusi rinneleikkuri puistojen käyttöön.

Paunun urheilukentän seiväshyppy- ja korkeushyppypatjojen uusiminen

Seiväshyppy- ja korkeushyppypatjat ovat käyttökelvottomat ja ne on uusittava. Patjoille hankitaan suojalaatikat.

Jämsänkosken yhtenäiskoulun koulukirjastotilaan toteutetaan koulua ja koko aluetta palveleva omatoimikirjasto.

Omatoimikirjastossa hyödynnetään pääosin pääkirjaston kierrätyskalusteita. Alkusyksystä 2022 todetun vuotovahingon korjaustoimenpiteiden päättymisajankohta on vaikea arvioida täsmällisesti, joten kalustamishankintojen ja kalusteiden vastaanottamisajankohta on avoin. Investointi toteutetaan vuoden 2023 aikana.

Vitikkalaan tulevan päiväkodin kalustaminen

Jämsänjoen yhtenäiskoulun Vitikkalan toimipisteeseen tulevan päiväkodin kalustaminen / Puukilan päiväkodin toiminnan siirtyminen. Päiväkotiryhmien kalustamisessa hyödynnetään Puukilan päiväkodista siirtyviä kalusteita.

Ruohonleikkuri, puistot

Hankitaan ruohonleikkuri puistojen käyttöön. Tällä hetkellä vanhin käytössä oleva leikkuri on 10 vuotta vanha.

Pyöräkuormaaja, konekeskus

Uusi pyöräkuormaaja on kilpailutettu ja tilattu keväällä 2022. Mm. komponenttien saatavuusongelmien takia pyöräkuormaajan toimitus on viivästynyt ja se toimitetaan todennäköisesti vasta keväällä 2023.

6 RAHOITUSSUUNNITELMA

6.1 Rahoituslaskelma

Toiminnan ja investointien rahavirta

Rahoitusosassa osoitetaan miten talousarvio vaikuttaa kaupungin maksuvalmiuteen. Rahoituslaskelman ensimmäinen osa kuvaa varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirtaa. Vuosikatteen määrä on suoraan verrannollinen kaupungin rahoitusaseman kehitykseen. Tästä osasta nähdään miten vuosikatteen ja tulorahoituserien määrä riittävät investointien kattamiseen.

Rahoituksen rahavirta

Jälkimmäisessä laskelman osassa arvioidaan rahoitustoiminnan kassavirta. Tärkeitä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä oman pääoman erien muutokset. Rahoituslaskelma osoittaa, onko kaupungin investointiohjelma tulorahoitukseen ja vuosikatteen tasoon nähden liian suuri. Silloin kun tulorahoitusta ei riitä ja investointien menot joudutaan kattamaan velanotolla.

RAHOITUSLASKELMA TA2023	Tp 2021	Ta 2022	TA 2023	Ts 2024	Ts 2025
<i>Kaupunki ja liikelaitokset</i>					
Toiminnan rahavirta	8 626 299	2 614 414	6 898 628	4 245 035	5 178 783
Vuosikate	8 885 550	4 549 243	8 268 628	5 219 955	6 153 703
Satunnaiset erät (netto)					
Tulorahoituksen korjauserät	-259 252	-1 934 829	-1 370 000	-974 920	-974 920
Investointien rahavirta	-6 148 709	-5 106 471	-4 065 000	-10 561 080	-6 085 080
Investointimenot	-7 100 458	-7 335 000	-7 360 000	-11 771 000	-7 420 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	643 635	93 700	25 000	35 000	20 000
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	308 114	2 134 829	3 270 000	1 174 920	1 314 920
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 477 589	-2 492 057	2 833 628	-6 316 045	-906 297
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-527 019	556 628	556 628	476 533	432 000
Antolainasaamisten lisäykset	-1 000 000				
Antolainasaamisten vähennykset	472 981	556 628	556 628	476 533	432 000
Lainakannan muutokset	-4 447 379	1 507 980	507 960	7 241 292	3 574 650
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	6 000 000	5 000 000	11 000 000	7 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 776 596	-4 492 020	-4 492 040	-3 758 708	-3 425 350
Lyhytaikaisten lainojen muutos	329 217				
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 118 921				
Rahoituksen rahavirta	-6 093 319	2 064 608	1 064 588	7 717 825	4 006 650
Vaikutus maksuvalmiuteen	-3 615 730	-427 449	3 898 216	1 401 780	3 100 353

6.2 Lainoitus

Antolainat

Kaupungin suurimpiin rahoitusriskeihin kuuluu konsernin tytäryhteisöjen rahoittaminen. Tytäryhteisöille annettavia lainoja käytetään pääasiassa tilapäisrahoitukseen, johon käytetään osin myös konsernitiliä. Mikäli tilanne perustellusti edellyttää lainan myöntämistä, siitä päätetään erikseen valtuustossa. Vaihtoehtona antolainaukselle on kaupungin takaus tytäryhteisöille rahalaitokselta otettavaa lainaa varten, siltä osin kuin takaus voidaan kuntalain mukaisesti antaa. Talousarviossa 2023 ei ole arvioitu antolainatarvetta konserniyhtiöille eikä muille yhteisöille. Oheisessa taulukossa on kaupungin antolainat sekä niiden lyhennykset ja korot lyhennysohjelman mukaisesti.

Vuosi	Pääoma 1.1	Uudet	lyhennys	Pääoma 31.12	+/-	Korot	lainaa €/as	korot €/as
2017	5 914 543	154 000	610 616	5 457 927	-456 616	47 723	261	2
2018	5 457 927	850 000	347 104	5 960 822	502 896	40 646	289	2
2019	5 960 822	950 000	1 320 481	5 609 341	-351 481	39 149	278	2
2020	5 609 341	414 676	597 906	5 426 112	-183 230	35 237	273	2
2021	5 426 112	1 098 460	528 806	5 995 766	569 654	35 470	301	2
2022	5 995 766	1 409 300	681 026	6 724 040	728 274	24 666	347	1
2023	6 724 040		934 111	5 789 929	-934 111	122 822	297	6
2024	5 789 929		543 033	5 246 896	-543 033	132 747	269	7
2025	5 246 896		282 577	4 964 320	-282 577	107 969	255	6

Pitkäaikaisten lainojen muutos

Kaupungin lainamäärä oli vuoden 2012 lopussa noin 45 milj. € (2.008 €/asukas). Vuoden 2021 lopussa lainamäärä oli liikelaitokset mukaan lukien noin 32,4 milj. € eli 1.626 euroa/asukas. Talousarvion laatimisajankohtaan mennessä vuonna 2022 ei ole nostettu uutta lainaa ja näin ollen laina on alimmillaan 1.444 €/asukas. Talousarviolainatarpeeksi vuodelle 2023 ennustetaan 5,0 milj. €. Lainamäärä sisältää myös varauksen mahdollisiin odottamattomiin kehitysinvestointeihin.

PITKÄAIKAISET OTTOLAINAT JA LYHENNYKSET								
pääoma	1.1.	nosto	lyhennys	31.12.	lis /väh	korot	lainaa €/as	korot €/as
2017	37 712 566	10 000 000	4 263 577	43 448 989	5 736 423	354 810	2 080	17
2018	43 448 989	4 000 000	4 530 910	42 918 078	-530 910	314 086	2 083	15
2019	42 918 078		4 531 553	38 386 525	-4 531 553	313 835	1 873	15
2020	38 386 525	4 000 000	5 176 331	37 210 194	-1 176 331	253 540	1 842	13
2021	37 210 194		4 776 724	32 433 470	-4 776 724	305 000	1 626	15
2022	32 433 470		4 492 020	27 941 450	-4 492 020	170 000	1 444	9
2023	27 941 450	5 000 000	4 492 040	28 449 410	507 960	592 851	1 459	30
2024	28 449 410	11 000 000	3 758 708	35 690 702	7 241 292	551 645	1 830	28
2025	35 690 702	7 000 000	3 425 350	39 265 352	3 574 650	446 531	2 014	23

Kaupungin tekemät tervehdyttämistoimenpiteet ovat vaikuttaneet lainamäärän pysymiseen kohtuullisena. Lainamäärä ei vuonna 2023 alene, vaan nousee uuden lainanoton vuoksi. Lainanotossa avainasemassa on investointiohjelma, jotka mitoitetaan ja aikataulutetaan siten, ettei investoinneista koidu ylitsepääsemätöntä rahoitusriskiä kaupungille. Taseomaisuuden ja tuotantokäytössä tarpeettomaksi käyneen omaisuuden realisointi vähentää osaltaan lainanottotarvetta.

Lainoja maksetaan takaisin lyhennysohjelman mukaisesti. Korkomenot tulevat ennusteiden mukaan nousemaan jonkin verran nykyiseen tasoon verrattuna. Riskienhallinnan kannalta korkojen nousuun on varauduttu pitämällä osa lainasalkusta pitkissä koroissa ja käyttämällä suojauksia.

7 LIIKELAITOS

7 JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS

Vesihuoltopäällikkö

Toiminnan kuvaus

Jämsän Vesi liikelaitos toimii omana liikelaitoksenaan. Vesilaitos on palvelulaitos, jolla ei ole viranomaistehtäviä, vaan se hoitaa vesihuoltolain ja liikelaitosmallin mukaisesti vesihuoltopalvelut toiminta-alueellaan periaatteella, että kulut katetaan asiakkailta saatavilla maksuilla. Vesihuoltolain mukaista tiedottamista hoidetaan mm. kaupungin Internet-sivujen kautta.

Jämsän Vesi liikelaitos on 1.1.2008 alkaen toiminut liikelaitoksena, johon on 1.1.2009 liitetty Jämsänkosken kaupungin taseyksikkönä toiminut vesihuoltolaitos. Jämsän Vesi liikelaitokselle on määritelty uusi aloittava tase vuoden 2008 tilinpäätöksien taseista.

Kuluttajille toimitetaan keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaava määrä ja laatuvaatimukset täyttävää talousvettä ja jätevedet johdetaan jätevesiverkostojen ja pumppaamoiden kautta jätevedenpuhdistamoille. Jätevedenpuhdistamoiden tavoitteena on kehittynein toimintamuodoin järjestää taloudellinen, vakaa ja lupaehdot täyttävä jätevesien käsittely, kuitenkin niin, että koko ajan pyritään lupaehtoja huomattavasti parempiin tuloksiin, mikäli se on kohtuullisin kustannuksin saavutettavissa.

Tavoitteet vuodelle 2023

Määräraharavaruuksissa on oletettu, että vesi- ja viemärijohtokorjauksien sekä pumppaamoiden laitevikojen määrä on samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Vesi- ja viemärijohtojen saneerausta jatketaan vanhoilla rakennetuilla alueilla. Saneerauksessa toimitaan yhteistyössä yhdyskuntatoimen Kunnallistekniset palvelut - tulosalueen kanssa ja toimenpiteet tehdään asianomaisille kohteille samanaikaisesti. Tämän lisäksi Jämsän Vedellä on myös omia saneerauskohteita.

Himoksen alueen lisävesitarve tyydytetään vuonna 2016 päivitetystä yleissuunnitelmassa esitetyllä tavalla suurentamalla runkovesijohtoja alueella ja rakentamalla uudet runkovesi- ja jätevesiputket Himoksesta Jämsään. Himoksen alueelle rakennetaan lisää runkovesijohtoa ja paineviemäriä Himoksen alueen rakentamisen tahdissa. Toteuttamisen ehtona on yksityisten investointien alkaminen. Vesiliikelaitoksen toiminta-alueeseen ei kuulu Himoksen alue, mutta liikelaitos toimii tiiviissä yhteistyössä tehden alueen investoinnit ja vuokraamalla rakennelmat, laitteet ja putkistot alueen toimijan Himos-Infra Oy:n käyttöön. Vuokralla katetaan pitkällä aikavälillä investointien pääoma- ja rahoituskulut.

Liikelaitoksen peruspääomalle 10,5 milj.€ ei ole peritty korkoa. Tehdyssä Vesilaitoksen organisointiselvityksessä vuonna 2021 huomattiin, että tilanne ei tältä osin ole vesilain mukainen, joten myös peruspääomalle otetaan 1 % korko ja peruspääomalainalle (3,9 milj.€) 4 % korko. Liikelaitoksella on lisäksi kaupungilta lainaa, jonka korko on normaalien konserniehtojen mukainen. Liikelaitoksen omaisuuden markkina-arvoksi arvioitiin em. selvityksessä nelinkertainen summa eli 40 milj.€.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2024 - 2025

Tiukentuvat laatuvaatimukset talousvedelle ja jätevesien puhdistukselle lisäävät liikelaitoksen käyttökustannuksia ja investointitarpeita. Samanaikaisesti vanhenevien verkostojen ja laitosten saneeraustarve kasvaa. Liikelaitoksen taksoja on korotettava tarvittaessa, jotta investoinnit voidaan toteuttaa investointisuunnitelman mukaisina. Investointien rahoittamiseen liikelaitos ottaa tarvittaessa lainaa.

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Uuden vedenottamon suunnittelu ja rakentaminen	turvataan riittävä raakavesi poikkeusoloissa
Verkostojen saneeraus	vähentää vesihuollon häiriöitä
Vedenottamoiden tehostaminen	turvataan riittävä raakavesi

Tunnusluvut ja määrärahat

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Laskutettava vesimäärä, m3	1 126 952	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000
Pumpattu vesimäärä, m3	1 620 610	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000
Vedenhukkaprosentti, %	30,5	15	15	15	15
Vesimittarivaihdot, kpl	70	500	500	500	500
Laskutettava jätevesimäärä, m3	823 042	820 000	820 000	820 000	820 000
Vesimaksu, euroa (sis.alv) /m3	1,86	1,95	2,03	2,03	2,03
Jätevesimaksu, euroa (sis.alv) /m3	2,74	2,88	2,95	2,95	2,95
Henkilöstö	9	10	10	10	10

Tuloslaskelma

Ulkoiset ja sisäiset	TP 2021	TA+lta 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	4 556 112	4 928 500	5 064 400	5 064 400	5 064 400
Myyntituotot	4 493 160	4 873 500	5 060 400	5 060 400	5 060 400
Tuet ja avustukset	2 190	1 000			
Muut toimintatuotot	60 763	54 000	4 000	4 000	4 000
Vuokratuotot	47 339	50 000			
Valmistus omaan käyttöön	25 825	68 000	68 000	68 000	68 000
Toimintakulut	-2 974 228	-2 671 250	-3 236 779	-3 236 779	-3 236 779
Henkilöstökulut	-623 112	-658 600	-640 079	-640 079	-640 079
Palvelujen ostot	-1 353 986	-1 140 950	-1 160 000	-1 160 000	-1 160 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-878 964	-798 000	-1 363 000	-1 363 000	-1 363 000
Avustukset					
Muut toimintakulut	-118 166	-73 700	-73 700	-73 700	-73 700
Vuokratulot	-101 113	-64 800	-64 800	-64 800	-64 800
Toimintakate	1 607 709	2 325 250	1 895 621	1 895 621	1 895 621
Rahoitustuotot ja -kulut	-174 253	-273 230	-298 000	-298 000	-298 000
Muut rahoitustuotot	15 888	12 000	12 000	12 000	12 000
Korkokulut	-189 792	-180 230	-151 100	-151 100	-151 100
Muut rahoituskulut	-350	-105 000	-158 900	-158 900	-158 900
Vuosikate	1 433 456	2 052 020	1 597 621	1 597 621	1 597 621
Poistot ja arvonalentumiset	-1 263 606	-1 470 940	-1 440 103	-1 472 934	-1 519 931
Tilikauden tulos	169 850	581 080	157 518	124 687	77 690

Rahoituslaskelma

JÄMSÄN VESI LIKELAITOS

RAHOITUSLASKELMA	Tp2021	Ta2022	Ta2023	Ts2024	Ts2025
Toiminnan rahavirta					
Liikelylijäämä (-alijäämä)	344 103	854 310	455 518	422 687	375 690
Poistot ja arvonalentumiset	1 263 606	1 470 940	1 440 103	1 472 934	1 519 931
Rahoitustuotot ja -kulut	- 174 253	- 273 230	- 298 000	- 298 000	- 298 000
	1 433 456	2 052 020	1 597 621	1 597 621	1 597 621
Investointien rahavirta					
Investointimenot	- 2 657 033	- 1 045 000	- 1 145 000	- 1 710 000	- 920 000
Rahoitusosuuden investointeihin Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot					
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 1 223 577	1 007 020	452 621	- 112 379	677 621
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	- 570 000	- 470 000	- 440 000	- 440 000	- 400 000
Pitkäaik. lainojen lisäys muilta					
Pitkäaik. lainojen vähennys kunnalta	- 400 000	- 70 000	- 40 000	- 40 000	
Pitkäaik. lainojen vähennys muilta		- 400 000	- 400 000	- 400 000	- 400 000
Lyhytaik. lainojen muutos kunnalta	- 170 000				
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 793 577	- 537 020	- 12 621	552 379	- 277 621
Rahoituksen rahavirta	1 223 577	- 1 007 020	- 452 621	112 379	- 677 621
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0

Riskienhallinta

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä liikelaitoksessa vastaa vesihuoltopäällikkö sekä muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Talousveden saastuminen (mikrobiologinen tai kemiallinen)	3	1	3
Toimenpide	Varautumis- ja tiedotussuunnitelman ajan tasalla pitäminen.			
Toimenpide	Koulutus / harjoittelu.			
Toimenpide	Päivystys			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Sähkökatkot	1	2	2
Toimenpide	Kriittisten kohteiden varavoima.			
Toimenpide	Verkoston rakenne (ylävesisäiliöt)			
Toimenpide	Isojen jv.pumppaamoiden ylivuotoaltaat.			
Toimenpide	Päivystys.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Viemäritulva tai ylivuoto	1	2	2
Toimenpide	Riittävät resurssit.			
Toimenpide	Tiedottaminen.			
Toimenpide	Ympäristövahinkojen torjunta.			
Toimenpide	Päivystys.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Urakoitsijoiden toimintavarmuus	1	1	1
Toimenpide	Sopimustekniikka hallittava, taustojen selvittäminen ja urakoiden valvonta.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Putkirikko / toiminnan kannalta kriittisen laitteen rikkoutuminen	1	2	2
Toimenpide	Tiedottaminen.			
Toimenpide	Verkoston ja laitosten suunnitelmallinen kunnossapito.			
Toimenpide	Päivystys.			

INVESTOINNIT

JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS	2023	2024	2025	2026	Yhteensä
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 000 000	1 650 000	1 000 000	900 000	4 550 000
Vesijohtoverkoston rakentaminen	90 000	90 000	90 000	90 000	360 000
Vesijohtoverkoston saneeraus	170 000	170 000	170 000	170 000	680 000
Jätevesiviemärin rakentaminen	90 000	90 000	90 000	90 000	360 000
Jätevesiviemärin saneeraus	250 000	250 000	250 000	250 000	1 000 000
Uuden vedenottamon suunnittelu ja rakentaminen	100 000	800 000			900 000
Jämsän lisäveden hankinta				300 000	300 000
Rekolantien vesihuolto		150 000			150 000
Länkipohjan vesilaitos		50 000			50 000
Oinasojan vesihuolto	200 000				200 000
Länkipohjan viemärlaitos		50 000			50 000
Pihlaiston jätevesiverkosto			400 000		400 000
Himoksen vesihuoltohankkeet	100 000				100 000
Kalusto	145 000	60 000	60 000	0	265 000
Pakettiauto	60 000		60 000		120 000
Kaukovalvonnan uudistaminen	60 000	60 000			120 000
Kollinmäen varavoimakone	25 000				25 000
Vesilaitos menot yhteensä	1 145 000	1 710 000	1 060 000	900 000	4 815 000
Tulot	0	0	140 000	0	140 000
Pihlaiston jätevesiverkosto			140 000		140 000
Vesilaitos yhteensä netto	1 145 000	1 710 000	920 000	900 000	4 675 000

Vesi- ja viemäriverkoston uudisrakentaminen

Liikelaitos varautuu vesi- ja viemäriverkostojen uudisrakentamiseen, jotta vesihuolto voidaan toteuttaa samanaikaisesti kadunrakentamisen yhteydessä. Konkreettisesti kohteet päätetään kolme kertaa vuodessa hyväksyttävässä työohjelmassa noudattaen yhdyskuntatoimen kohteiden rakentamishjelmaa. Vesijohtojen ja viemäreiden uudisrakentamiseen on varattu vuonna 2023 yhteensä 180.000 euroa.

Vesi- ja jätevesiverkoston saneeraus

Vanhon vesi- ja jätevesiverkostojen saneerauksia tehdään vuosittain. Kohteet määräytyvät kolme kertaa vuodessa hyväksyttävän työohjelman mukaisesti. Saneerauksiin on varattu vuonna 2023 yhteensä 420.000 euroa.

Uuden vedenottamon suunnittelu ja rakentaminen

Jämsänkosken alueelle vesi tulee pääosin kahdelta vedenottamolta ja veden pH nostetaan lipeän avulla tarvittavalle tasolle. Vedensaannin varmistamiseksi nykyisten vedenottamoiden läheisyyteen rakennetaan yksi uusi vedenottamo ja vedenkäsittelykemikaali vaihdetaan lipeästä kalkkikiveksi, mikä on turvallisempi kemikaali.

Pihlaiston jätevesiverkosto

Pihlaiston alueella on olemassa kaupungin vesilaitoksen vesijohtoverkosto. Alueen viemäriverkoston toteuttamisesta ns. paineviemärinä on tehty alustava suunnitelma ja kustannusarvio. Jotta hanke olisi vesiliikelaitokselle kannattava, tulisi siihen saada ulkopuolista rahoitusta 40 % ja kiinteistöjen tulisi maksaa liittymismaksu 2.310 euroa sekä kustantaa ja ylläpitää taloviemäri ja kiinteistöpumppaamo. Alue on tärkeällä

pohjavesialueella.

Himoksen vesihuoltohankkeet

Pohjois-Himoksesta tulevan paineviemärin muutos.

Oinasojan vesihuolto

Länkipohjan taajama-alueella sijaitsevan Oinasojan varressa on runsaasti pientaloja, joiden jätevesijärjestelmät eivät ole kunnossa. Kohteen viemäroinnistä on neuvoteltu ELY:n kanssa. Järkevin ratkaisu on toteuttaa alueella paineviemärointi.

Rekolantien vesihuolto

Rekolantie kuuluu Jämsän Veden toiminta-alueeseen, mutta alueelle ei ole vielä rakennettu vesihuoltoverkosta.

Kaukovalvonnan uudistaminen

Vesihuollon kaukovalvonnan täydentämistä ja saneerausta jatketaan, sillä tekniikan kehittyessä ei vanhoihin laitteisiin saa enää osia.

Pakettiauto

Vesihuoltolaitoksen vanhin huoltoauto alkaa olla elinkaarensa loppupuolella. Tällä hetkellä autokantaa ollaan uudistamassa Suomessa sähköautojen suuntaan ja paineita sähköauton hankintaan on myös vesilaitoksen huoltoautojen osalta. Vesilaitokselle hankitaan yksi sähkökäyttöinen pakettiauto käyttökokemuksien saamiseksi. Käyttökokemusten perusteella voidaan arvioida soveltuvatko sähköautot vesilaitoksen käyttöön.

Kollinmäen varavoimakone

Kollinmäen vesilaitoksen varavoimakone alkaa olla elinkaarensa loppupuolella. Nykyinen varavoimakone on hankittu aikanaan käytettynä. Toimintavarmuuden ylläpitämiseksi varavoimakone tulee uusia.

8 TALOUSSUUNNITELMAN 2023 - 2025 PERUSTEET

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Alijäämän kattamista ei voida siirtää erillisellä toimenpideohjelmalla katettavaksi taloussuunnitelmavuosien yli, vaan yksilöidyt tasapainottoimenpiteet on hyväksyttävä taloussuunnitelmassa.

Taloussuunnitelmassa korostetaan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sitovuutta. Toiminta ja talous sidotaan yhteen, jolloin toimivalta ja taloudellinen vastuu ovat myös yhtenevät. Talousarvio vuodelle 2023 on tasapainossa. Taloussuunnitelma vuosille 2024-2025 on ennustettu olevan huomattavan alijäämäinen. Hyvinvointialueen aloittaessa vuonna 2023 epävarmuutta toimintojen ja kustannuspohjan kohdentuvuudessa on normaalia enemmän. Kaupungin tulopohja putoaa nykyisillä arviolaskelmilla lähes 85 milj.€ eikä hyvinvointialueelle siirtyvät tukipalvelut siirry välttämättä oikeassa mittakaavassa. Niiden erottaminen muusta toiminnasta on hankalaa ja osin tuntuman varassa. Hyvinvointialueelle on laskettu siirtyvän bruttona noin 88,7 milj.€ kustannukset. Kaupungin talous on kuitenkin sen verran vahvassa tilanteessa, että varovaisestikaan arvioiden ei Kuntal 118 § arviointimenettelyn mukaisia toimenpiteitä tarvitse tehdä vielä. Tämä tarkoittaa kuitenkin sitä, että Jämsän kaupungilla on noin 3-4 milj.€ rakenteellinen alijäämä, jonka poistamiseksi ja talouden kuntoon saattamiseksi on aloitettava työt heti, kun suunnitteluvuosien valtionosuupohja selviää. Valtionosuuksiin sisältyy suuri riski, koska niitä ei ole voitu arvioida eri vuosille, niin ne sisältyvät taloussuunnitelmaan samansuuruisena kaikille vuosille.

Vuosilta 2022 taseeseen ennustettu alijäämä pystytään kattamaan tilinpäätöksessä vuodelta 2023 taseessa olevalla kumulatiivisella ylijäämällä, joten Kunta L 118 § arviointimenettelyn mukaisia toimenpiteitä ei tämänkään johdosta tarvitse tehdä.

Suunnitelmavuosien 2023-2025 arvioinnissa on käytetty seuraavia talousennusteita ja arviointeja:

- henkilöstökulut arvioitu eläköitymisennusteiden ja tiedossa olevien valtakunnallisten muutosten ja korotusten perusteella. Em. luvuista on vähennetty tätä ennen hyvinvointialueelle ja Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy:lle siirtyvä henkilöstö.
- Keski-Suomen ja Pirkanmaan hyvinvointialueiden valmistelumateriaali ja hyvinvointialueiden luomiseen liittyvä lainsäädäntö on huomioitu ja molempien hyvinvointialueiden kanssa on käyty jatkuvaa dialogia valmistelun aikana.
- Verotulot on arvioitu Kuntaliiton veroennustekehikon mukaisesti
- Valtionosuudet on arvioitu valtionvarainministeriön ja kuntaliiton laatiman kuntatalousohjelman painelaskelman ennusteen mukaisesti
- Rahoitustuotot ja –kulut on arvioitu kokonaisuutena, ottaen huomioon riskit konsernin ja palveluja tuottavien yhdistysten rahoituksessa.
- Poistoarviot on arvioitu nykyisen voimassa olevan poistosuunnitelman mukaisesti suunniteltujen investointiohjelmassa olevien hankkeiden mukaisesti.
- Suunnitelmavuosien toimintakate €/asukas -laskelmissa on käytetty vuoden 2023 asukasluennustetta.

Taloussuunnitteluun liittyy aina epävarmuustekijöitä. Suurimmat taloudelliset vaikutukset kaupungin tuloihin voivat tapahtua verotuloissa ja valtionosuuksissa, mutta myös mahdolliset maailmanlaajuiset uhkat, kansainväliset konfliktit ja muiden riskitekijöiden kriisiytyminen voivat johtaa nopeisiin suunnanmuutoksiin. Konserniyhtiöiden tai ympäristön yrity maailman taloudelliset riskit saattavat aktualisoitua yllättäen.

8.1 Käyttösuunnitelmat

Toimielinten ja liikelaitosten johtokuntien on hyväksyttävä talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat alaisiltaan tulosalueilta. Käyttösuunnitelmassa voidaan korjata mahdolliset talousarvion teon jälkeen tulleet numeraaliset muutokset. Käyttösuunnitelmat on hyväksyttävä vuoden 2022 loppuun mennessä. Määrärahojen käyttö tulee tarvittaessa priorisoida tärkeimpiin tehtäviin ja palveluihin.

8.2 Erityiset rajoitukset ja ohjeet

Talousarvion 2023 laadinnasta on annettu erillinen ohje kaupunginhallituksen kokouksessa 27.6.2022. Talousarvion raamia on käsitelty kaupunginhallituksen kokouksissa 27.6.2022 ja 3.10.2022. Käyttötalouden osalta palkankorotuksiin varattiin 2,5 %:n korotusvara. Lokakuussa tarkennettiin hyvinvointialueen ja kaupungin taloussuhteen kirjaamista ja tarkisteltiin eräitä suurempia eriä. Talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy erilliset talousarvion sitovuusohjeet. Talousjohtaja antaa tarvittaessa talousarvion valmisteluun liittyviä tarkennuksia ja ohjeita.

8.3 Raportointi

Talousarvion toiminnan ja talouden seuranta ja raportointi kaupunginhallitukselle tehdään neljännesvuosittain koko kaupungin ja liikelaitoksien tasolla, sekä toimiala- ja tulosaluetasolla. Neljännesvuosiraportit käsitellään lautakunnissa ja liikelaitoksen johtokunnissa. Neljännesvuosiraporttien lisäksi laaditaan kuukausikohtaisia raportteja tiedoksi kaupunginhallitukselle. Talousarvion seurannasta ja neljännesvuosiraportin sisällöstä antaa kaupunginhallitus tarkemman ohjeistuksen talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden yhteydessä.